



**АКЦИОНИ ПЛАН
ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИНИЦИЈАТИВЕ ПАРТНЕРСТВО ЗА
ОТВОРЕНУ УПРАВУ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
ЗА ПЕРИОД 2023-2027. ГОДИНЕ¹**

¹ У складу са правилима Партнерства за отворену управу у вези са четворогодишњим акционим плановима, Акциони план је ревидиран (измењен и допуњен) Закључком Владе 05 број: 021-6476/26-1 од 2. јула 2026. године. У циљу прегледности и транспарентности, све измене и допуне су у тексту означене плавом бојом.

I. УВОД.....	3
II. ДОСАДАШЊИ РЕЗУЛТАТИ У ОДНОСУ НА УТВРЂЕНЕ ПРИНЦИПЕ ОТВОРЕНЕ УПРАВЕ.....	4
III. ПРОЦЕС ПРИПРЕМЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА.....	10
IIIa. Испуњеност стандарда ПОУ током процеса припреме Акционог плана.....	16
IIIб. Процес ревизије Акционог плана	19
IV. ОБАВЕЗЕ.....	24
Обавеза 1. Електронска народна иницијатива	24
Обавеза 2. Ка квалитетнијем учешћу грађана у изради прописа и докумената јавних политика	28
Обавеза 3. Унапређење транспарентности праћења поднетих иницијатива привреде и грађана	33
Обавеза 4. До транспарентнијег трошења буџета кроз унапређење конкурсног поступка доделе средстава организацијама цивилног друштва	38
Обавеза 5. Проактивна управа-информације „на клик“	43
Обавеза 6. Унапређење транспарентности рада Владе Републике Србије	48
Обавеза 7. Отворена управа за квалитетнији живот особа са инвалидитетом	52
Обавеза 8. Отворени „зелени“ подаци за доступније информације о стању животне средине у Републици Србији.....	60
Обавеза 9. Формирање јединственог информационог система за праћење пројектног суфинансирања у области јавног информисања	66
Обавеза 10. Јавне услуге по мери грађана.....	70
11. Препорука: Модернизација и унапређење приступачности садржаја, информација и података на интернет страници Народне скупштине Републике Србије	75

I. УВОД

Као држава кандидат за чланство у Европској унији, Република Србија настоји да реформише и модернизује своју јавну управу у складу са постављеним стандардима. Учешће у Партнерству за отворену управу (у даљем тексту: ПОУ)² у значајној мери доприноси овим реформским процесима кроз имплементацију конкретних активности усмерених на оснаживање учешћа грађана у доношењу одлука, унапређење транспарентности и подизање нивоа одговорности јавне управе, уз употребу иновација и технологија, као основних вредности ове иницијативе.

Израда и имплементација националних акционих планова представља најважнију компоненту учешћа у Партнерству, с обзиром да се њиховом реализацијом изражава посвећеност поменутих основним вредностима Иницијативе. Истовремено, ови акциони планови представљају снажан инструмент за унапређење постојећег стања у областима обухваћеним кључним вредностима ПОУ, јер се састоје од конкретних обавеза чијим се спровођењем остварују принципи отворене управе. Коначно, Партнерство је широм света препознато као платформа за дијалог влада са организацијама цивилног друштва (у даљем тексту: ОЦД), привредом и грађанима, кроз који се идентификују изазови и потребе и предузимају мере у правцу њиховог превазилажења.

Када је у питању учешће Републике Србије у ПОУ, од приступања овој иницијативи 2012. године, усвојена су и имплементирана четири двогодишња акциона плана.³ С обзиром на предлоге и приоритете исказане од стране ОЦД и органа државне управе (у даљем тексту: ОДУ), те друге разлоге који су дискутовани у оквиру форума заинтересованих страна,⁴ Акциони план за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за период 2023-2027. године (у даљем тексту: Акциони план) доноси се на период од четири године, с тим да ће се, у складу са правилима ПОУ, крајем 2025. године, у сарадњи са свим заинтересованим странама, спровести процес његове ревизије (измена и допуна).

Акциони план обухвата 10 обавеза и једну препоруку, који садрже активности усмерене на унапређење вредности ПОУ у различитим областима рада јавне управе. Његовим спровођењем биће предузимани кораци у правцу **креирања услова за квалитетније и ефикасније учешћа грађана у доношењу одлука**, укључујући различите механизме грађанске партиципације попут консултација, јавних расправа и народне иницијативе (обавезе 1. и 2), али и активно учешће корисника у креирању и пружању услуга од стране јавне управе (Обавеза 10). Значајан број обавеза односи се на

² Партнерство за отворену управу (енгл. Open Government Partnership – OGP) је међународна иницијатива чија је сврха унапређење основних вредности и принципа отворене управе (попут учешћа јавности у доношењу одлука, транспарентности и одговорности органа јавне власти, уз употребу иновација и технологија), кроз блиску сарадњу органа управе са грађанима, организацијама цивилног друштва, приватним сектором и осталом заинтересованом јавношћу. Основано 2011. године од стране осам држава, ПОУ данас броји 75 држава учесница и 104 локалне заједнице из читавог света, које заједно са хиљадама ОЦД предузимају кораке у правцу унапређивања основних вредности отворене управе. Веб презентација ПОУ, линк: <https://www.opengovpartnership.org/>.

³ Акциони планови који су до сада имплементирани су: Акциони план за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за 2014. и 2015. годину („Сл. гласник РС”, број 14/14), Акциони план за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за 2016. и 2017. годину („Сл. гласник РС”, број 93/16), Акциони план за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за период 2018-2020. године („Сл. гласник РС”, број 105/18) и Акциони план за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за период 2020-2022. године („Сл. гласник РС”, број 157/20). Наведени акциони планови, као и сви извештаји-самопроцене о њиховој имплементацији, доступни су на адресама: <https://www.opengovpartnership.org/members/serbia/> и <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (секција: Сprovedени акциони планови).

⁴ За детаље видети: Записник са 2. састанка Посебне међуминистарске радне групе за израду и праћење имплементације петог Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији, линк ка документу: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (секција: Документа).

унапређење **транспарентности органа управе**, и то како у погледу објављивања више информација, на систематичнији и грађанима лакше доступан начин (обавезе 3, 5. и 6), тако и у домену фискалне транспарентности (обавезе 4. и 9). Нарочито је важно истаћи да Акциони план садржи и препоруку Народној скупштини Републике Србије (у даљем тексту: Народна скупштина), чија ће имплементација унапредити доступност информација о раду националног парламента. Коначно, поред тога што се обавезама 7. и 8. наставља тренд **унапређења вредности ПОУ у секторским политикама**, започет у претходном циклусу, поменуте обавезе су посебно значајне јер показују да органи управе, у све већој мери, препознају важност и предности објављивања података у машински читљивом формату, а нарочито њихове практичне употребе. Другим речима, овим Акционим планом учињен је додатни напредак у области отварања података, који се огледа у **преласку са самог објављивања података у отвореном формату на њихово коришћење и визуелизацију на начин који ће бити од практичне користи за грађане**.

Као и у претходним циклусима, процес израде Акционог плана координирало је Министарство државне управе и локалне самоуправе (у даљем тексту: МДУЛС), као ОДУ задужен за предузимање активности у склопу учешћа Републике Србије у ПОУ.⁵

II. ДОСАДАШЊИ РЕЗУЛТАТИ У ОДНОСУ НА УТВРЂЕНЕ ПРИНЦИПЕ ОТВОРЕНЕ УПРАВЕ

Кроз досадашње учешће у ПОУ и имплементацију четири претходна акциона плана постигнути су одређени конкретни резултати, али и остварен напредак у примени принципа и вредности отворене управе у Републици Србији. Посматрано из перспективе обавеза садржаних у досадашњим акционим плановима, учешће у ПОУ битно је допринело унапређењу законског оквира у појединим областима попут учешћа јавности у доношењу одлука, финансирања ОЦД из буџетских средстава и слободног приступа информацијама од јавног значаја, али и представљало покретачку снагу за теме као што су дигитализација јавних услуга и отворени подаци. Позиционирајући дигитализацију јавне управе и отварање података високо на лествици приоритета реформе јавне управе, Влада Републике Србије је нарочит акценат ставила на употребу модерних технологија и иновација, као посебну вредност ПОУ, те су кроз имплементацију обавеза из досадашњих акционих планова, између осталог, креирани **Портал отворених података**,⁶ **Портал еКонсултације**⁷ и **Портал Регистра административних поступака**.⁸ Поред тога, кроз учешће у овој иницијативи значајно је побољшана сарадња са ОЦД, које активно учествују у изради и праћењу националних акционих планова, како као чланови радних група (тзв. форум заинтересованих страна), тако и кроз активану партиципацију у процесу консултација. Као важан, шири допринос, треба истаћи да су процеси израде првих акционих планова, 2013. и 2015. године, били потпуна новина у погледу партиципативности и сарадње са ОЦД у припреми аката које доноси Влада, те да су у том смислу, сопственим примером, допринели креирању инклузивнијег законодавног процеса и развијенијој пракси учешћа цивилног друштва у доношењу одлука у наредним годинама. Генерално, иако постоји простор за даљи напредак, начин на који се сарадња са ОЦД одвија у оквиру израде акционих планова ПОУ, може се сматрати једним од примера добре праксе када су у питању процеси креирања јавних политика.

⁵ Закључак Владе Републике Србије 05 Број: 021-16514/2014 од 25. децембра 2014. године.

⁶ Портал отворених података, линк: <https://data.gov.rs/sr/>.

⁷ Портал еКонсултације, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/>.

⁸ Портал Регистра административних поступака, линк: <https://rap.euprava.gov.rs/privreda/home>.

У периоду имплементације претходног Акционог плана ПОУ за период 2020-2022. године,⁹ као и током израде овог акционог плана, настављени су напори у правцу унапређења различитих сегмената отворене управе у Републици Србији. Међутим, треба имати у виду да су околности током претходне три године (2020-2022. године) биле врло специфичне и обухватале пандемију вируса КОВИД-19, као и два пута одржане парламентарне изборе (21. јуна 2020. године и 3. априла 2022. године). Такав шири контекст се неминовно одразио на ефикасност и динамику спровођења реформи, укључујући и спровођење обавеза које произлазе из учешћа у ПОУ. Упркос томе, у посматраном периоду, учињени су одређени помаци, како у погледу креирања услова за ефикаснију реализацију учешћа Републике Србије у ПОУ, укључујући и саму израду акционих планова, тако и у виду спровођења ширих реформи које доприносе остваривању принципа и вредности отворене управе.

Када су у питању **резултати остварени у циљу унапређења процеса који се одвијају у оквиру учешћа у ПОУ**, пре свега треба истаћи да је крајем 2021. године почела са радом **нова национална веб страница посвећена учешћу Републике Србије у ПОУ**, која представља репозиторијум у смислу правила ПОУ. У питању је посебна секција, развијена на Порталу еКонсултације, на адреси <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1>, чија је сврха да на једном месту обезбеди доступност свих релевантних информација о овој иницијативи и досадашњем учешћу Републике Србије, укључујући све информације потребне за учешће у изради, спровођењу и праћењу спровођења националних акционих планова. У складу са тим, веб страница садржи:

- Одељак о ПОУ, са основним информацијама о Иницијативи и учешћу Републике Србије, укључујући информације о националној контакт особи;
- Огласну таблу, на којој се објављују актуелни позиви и друге релевантне информације;
- Одељак „Документа“, са свим документима везаним за текући циклус ПОУ (упутства, информације о Радној групи, укључујући састав Радне групе и задатке, записници са састанака Радне групе, извештаји о спровођењу Акционог плана);
- Одељке намењене учешћу заинтересованих страна у изради и праћењу спровођења акционих планова („Предлози“, „Консултације о Акционом плану“, „Извештаји“, „Статистика“);
- Одељак „Сprovedени акциони планови“, која садржи све националне акционе планове који су до сада усвојени и имплементирани, као и све извештаје о њиховом спровођењу - како извештаје о самопроцени, тако и оне израђене од стране Независног механизма за извештавање (у даљем тексту: НМИ).

За текући, пети циклус ПОУ, планиране су активности у **правцу додатног унапређења веб странице**, укључујући увођење нових функционалности, посебно у делу који би требало да омогући учешће заинтересоване јавности у изради и праћењу спровођења акционих планова електронским путем. Тиме би се допринело значајном смањењу ресурса и оптерећења учесника у овим процесима које, по правилу, изискују уобичајене методе консултација у виду одржавања округлих столова и других облика консултативних састанака.

Други важан корак за унапређење националних ПОУ процеса односи се на **укључивање питања у вези са учешћем Републике Србије у ПОУ у задатке Савета**

⁹ За више информација о Акционом плану ПОУ за период 2020-2022. године и његовој имплементацији видети линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Сprovedени акциони планови).

за реформу јавне управе (у даљем тексту: Савет за СРЈУ). Наиме, у циљу обезбеђивања снажније политичке подршке, али и даљег унапређења сарадње са ОИЦД и дијалога на високом нивоу у вези са ПОУ активностима, Влада Републике Србије је, на предлог МДУЛС, у јуну 2021. године донела нову Одлуку о образовању Савета за реформу јавне управе у чије је задатке укључено „праћење и разматрање питања у оквиру учешћа Републике Србије у Партнерству за отворену управу, иницирање и предлагање Влади мера и активности које се односе на унапређење спровођења ове иницијативе, као и њену промоцију“.¹⁰ У пракси то значи да ово саветодавно тело Владе, састављено на највишем, министарском нивоу, разматра и питања у вези са ПОУ, укључујући процесе израде и спровођења акционих планова, али и потенцијалне изазове у раду форума заинтересованих страна.¹¹

Поред наведеног, важно је истаћи да је током трајања претходног циклуса, ПОУ заједница препознала напоре и активности које су у Републици Србији предузимане у оквиру учешћа у овој иницијативи. На Глобалном самиту ПОУ, у децембру 2021. године, Србија освојила друго место у конкуренцији 18 држава из Европе у избору за најутицајније обавезе из националних акционих планова креираних у оквиру учешћа у овој иницијативи. Гласовима ПОУ заједнице, награђена је обавеза **Поједностављење административних поступака и регулативе – еПАПИР**, садржана у Акционом плану ПОУ за период 2018-2020. године, за чије је спровођење био задужен Републички секретаријат за јавне политике.¹² Са друге стране, након спроведеног јавног конкурса и процедуре избора од стране ПОУ, **Град Нови Пазар је у мају 2022. године постао прва локална самоуправа из Републике Србије која директно учествује у овој иницијативи**. Право учешћа Нови Пазар је изборио у процесу у којем је од више од 60 локалних заједница широм света које су аплицирале изабрано 30 најбољих, имајући у виду њихов досадашњи рад на развоју и имплементацији вредности ПОУ у својим заједницама.¹³

Током посматраног периода, предузете су и бројне активности како би се подстакло шире учешће у националним ПОУ процесима, подигла свест свих релевантних актера о важности вредности ПОУ и реформама које се предузимају, али и у циљу промоције саме иницијативе и досадашњих резултата Републике Србије. Током обележавања глобалне Недеље ПОУ 2021. године¹⁴ и 2022. године¹⁵ одржана су по три догађаја посвећена различитим аспектима учешћа у ПОУ. Такође, ради промоције Акционог плана ПОУ за период 2020-2022. године и самог ПОУ, уз подршку

¹⁰ Одлука о образовању Савета за реформу јавне управе („Сл. гласник РС”, бр. 56/21), линк: <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/odluka/2021/56/4>

¹¹ За више информација о активностима Савета за РЈУ у процесу израде новог Акционог плана видети део: Процес припреме Акционог плана.

¹² Више информација, линк: <https://www.opengovpartnership.org/open-government-awards/>.

¹³ Више информација, линк: <https://www.opengovpartnership.org/news/open-government-partnership-welcomes-30-new-local-governments/>.

¹⁴ У оквиру Недеље ПОУ 2021, одржане од 17-22. маја 2021. године, реализовано је неколико онлајн догађаја: у оквиру Панел дискусије „Инклузивна управа“, одржане 17. маја 2021. године, фокус је био на сагледавању потреба и перспектива мањинских група (Рома, младих и особа са инвалидитетом) у контексту вредности ПОУ; Радионица „Управа најближа грађанима“, одржана 18. маја 2021. године, била је намењена размени искустава ЈЛС у остваривању вредности отворене управе и изради локалних акционих планова; Завршни догађај, одржан 21. маја 2021. године, био је посвећен резултатима учешћа Републике Србије у ПОУ и промоцији Акционог плана ПОУ за период 2020-2022. године.

¹⁵ У Недељи ПОУ 2022, одржаној од 16-20. маја 2022. године, реализовани су: Отворени састанак Радне групе са заинтересованим ОИЦД, одржан је 17. маја 2022. године, у циљу разматрања спровођења Акционог плана ПОУ за период 2020-2022. године; Конференција „Партнерство – кључ за боља решења“, одржана 19. маја 2022. године, била је посвећена примерима успешне сарадње ЈЛС и ОИЦД у остваривању вредности отворене управе на локалу, као и значају и примерима добре праксе у отварању података и њиховој поновној употреби; одржане су и две обуке за коришћење Портала еКонсултације намењене грађанима, ОИЦД и осталој заинтересованој јавности, у циљу јачања капацитета заинтересоване јавности за учешће у процесима припреме прописа и докумената јавних политика путем овог портала.

пројекта Европске уније „Видљивост и комуницирање реформе јавне управе” израђен је видео-преглед обавеза из Акционог плана. Поред тога што је објављен на веб страници МДУЛС и ПОУ, овај видео је приказан на више догађаја који су укључивали присуство шире јавности, као и на регионалном састанку ПОУ контакт тачака Западног Балкана.¹⁶

У односу на резултате **ширих реформских процеса који су допринели остваривању принципа и вредности отворене управе**, највећи део активности одвијао се у оквиру реформе јавне управе (у даљем тексту: РЈУ). Ови реформски процеси, који теже изградњи „управе по мери грађана”, засновани су на приоритетима дефинисаним Стратегијом реформе јавне управе у Републици Србији за период 2021-2030. године,¹⁷ међусобно се допуњују са учешћем у ПОУ и заједнички доприносе остваривању концепта отворене управе. Сви резултати који су остварени имплементацијом стратешког оквира у области РЈУ допринели су и унапређењу самих вредности ПОУ, услед високог степена усклађености праваца и приоритета РЈУ у Републици Србији са основним принципима на којима почива концепт отворене управе. Неки од најважнијих резултата, на које се надовезују обавезе предвиђене овим Акционим планом, наведени су у наставку.¹⁸

У области учешћа јавности, најзначајнији резултат остварен у претходном периоду представља успостављање раније поменутог **Портала еКонсултације**,¹⁹ који је почео са радом у децембру 2021. године, а чија је израда била предвиђена претходним Акционим планом ПОУ за период 2020-2022. године и реализована у потпуности. Развојем Портала креирани су нови, савремени и ефикасни механизми за партиципативно доношење одлука, односно успостављена могућност да све заинтересоване стране, на равноправним основама, електронским путем, учествују у изради прописа и докумената јавних политика. На овај начин, грађани и остала заинтересована јавност могу лакше, брже, и уз мањи утрошак ресурса, да учествују у процесима одлучивања, што је нарочито важно имајући у виду да се, пре успостављања Портала, учешће јавности у законодавним активностима одвијало углавном кроз механизме као што су округли столови, састанци или прикупљање коментара и сугестија путем редовне поште, који подразумевају додатни утрошак времена, материјалних, па и финансијских ресурса. Поред тога, Влада Републике Србије донела је Одлуку о установљивању Портала еКонсултације,²⁰ којом је прописано да су сви ОДУ дужни да благовремено, у потпуности и ускладу са законом, објављују све информације на овом порталу у оквиру процеса консултација и јавних расправа из своје надлежности. Коначно, у склопу имплементације претходног Акционог плана, реализоване су и обуке за ОЦД и осталу заинтересовану јавност за коришћење Портала. Ипак, расположиви подаци указују да још увек постоји значајан простор за унапређење учешћа јавности у законодавним процесима, пре свега кроз процес консултација у припреми закона, док се позитивни помаци виде у односу на подзаконска акта, а нарочито када је у питању учешће у изради докумената јавних политика.²¹ Важне активности реализоване су када је у питању успостављање стратешког и

¹⁶ Линк ка видеу – веб страница ПОУ: <https://vimeo.com/632925812/f98b864f90>, веб презентација МДУЛС: <https://mduls.gov.rs/uprava-po-meri-svih-nas/video-i-infografici/>.

¹⁷ Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији за период 2021-2030. године („Сл. гласник РС”, бр. 42/21 и 9/22), линк: <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2021/42/1/reg>.

¹⁸ Више о резултатима РЈУ, видети на: Онлајн платформа за праћење напретка у области РЈУ, линк: <https://monitoring.mduls.gov.rs/>.

¹⁹ Портал еКонсултације, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/>.

²⁰ Одлука о установљивању Портала еКонсултације („Службени гласник РС”, број 62/21), линк ка документу: <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/odluka/2021/62/2/reg>.

²¹ Онлајн платформа за праћење РЈУ, линк: <https://pujpr-monitoring.mduls.gov.rs/statistike.html?depth=2&jnodeId=732&tab=indikator&sid=122197>.

институционалног оквира за развој окружења за деловање цивилног друштва и успостављање дијалога са управом, кроз доношење **Стратегије за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у Републици Србији за период од 2022–2030. године**, са пратећим Акционим планом за период 2022-2023. године,²² односно **формирање Савета за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва**.²³ Конкретнији ефекти ових реформских корака се очекују у будућности.

Напори у правцу унапређења учешћа јавности у доношењу одлука биће настављени и кроз овај акциони план, с обзиром да се три обавезе односе на креирање услова за квалитетнију партиципацију јавности, како у законодавном процесу (обавезе 1. и 2), тако и у креирању и пружању јавних услуга, што је нарочито важно за трансформацију управе у сервис грађана (Обавеза 10).

Када је у питању приступ информацијама и даљи развој транспарентности управе, унапређен је регулаторни оквир кроз доношење **измена и допуна Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја**,²⁴ чиме је реализована једна од обавеза из претходног Акционог плана ПОУ за период 2020-2022. године. Такође, израђено је и ново Упутство за израду и објављивање Информатора о раду органа јавне власти,²⁵ које прописује да се Информатор о раду израђује у електронском и машински читљивом облику, чиме је афирмисан принцип проактивне транспарентности, као начин остваривања права на приступ информацијама, и проширен обим информација које се објављују. Од посебног је значаја што је, у фебруару 2022. године, започео са радом нови **Јединствени информациони систем информатора о раду**, у оквиру којег се, на једном месту, тренутно могу наћи информације о раду скоро 7.000 органа јавне власти-обвезника Закона,²⁶ у значајно већем обиму него што је то било случај пре измена нормативног оквира. Снажан потенцијал за даље реформске кораке представља **константан раст броја органа јавне управе који деле/објављују отворене податке на Порталу отворених података** – са 45 (2019), преко 83 (2021), на 95 (2022),²⁷ али и **броја скупова података/ресурса** објављених на Порталу – до краја октобра 2023. године на Порталу је објављено 2.198 скупова података (односно 6.318 ресурса), што је пет пута више у односу на крај 2020. године.²⁸ У том смислу, Портал служи као вредан ресурс за истраживаче, аналитичаре и грађане заинтересоване за истраживање и коришћење отворених података за иновативне апликације и процесе доношења одлука. Коначно, с обзиром да у крајњем исходу реформа тежи транспарентнијој управи на свим нивоима, важно је истаћи да **индекс транспарентности локалних самоуправа у континуитету расте из године у годину** – од просечне вредности од 40 индексних поена (2019), преко 46 (2020), затим 48 (2021), до 49 (2022). Ипак, полазећи од

²² Стратегија за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у Републици Србији за период од 2022–2030. године („Службени гласник РС”, број 23/22), линк ка документу: <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2022/23/2>.

²³ Одлука о образовању Савета за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва („Службени гласник РС”, број 83/23), линк ка документу: <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/odluka/2023/83/2>.

²⁴ Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС”, бр. 120/04, 54/07, 104/09, 36/10, 105/21), линк ка документу: <https://www.pravnoinformacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2004/120/7/reg>.

²⁵ Упутство за израду и објављивање Информатора о раду органа јавне власти („Службени гласник РС”, број 10/22), линк ка документу: <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/drugidrzavniorganiorganizacije/uputstvo/2022/10/1/reg>.

²⁶ Јединствени информациони систем информатора о раду доступан је на линку: <https://informator.poverenik.rs/pristup>.

²⁷ Онлајн платформа за праћење напретка РЈУ, линк: <https://srju-monitoring.mduls.gov.rs/statistike.html?tab=indikator&depth=3&sid=243573>.

²⁸ Портал отворених података, линк <https://data.gov.rs/sr/>.

максималног могућег броја поена (100), евидентно је да постоји значајан простор за даљи напредак у овом сегменту рада локалних самоуправа.²⁹

У циљу даљег напретка, поједине обавезе садржане у овом акционом плану обухватају не само отварање података, већ су примарно фокусиране на поновну употребу и то на начин који ће бити од директне користи за грађане, чиме се у пракси демонстрира њихова вредност (обавезе 7. и 8). Поред тога, један број обавеза садржаних у Акционом плану тиче се приступа информацијама и усмерен је на унапређење доступности и објављивање више информација од стране органа управе (обавезе 3, 5. и 6), док су поједине фокусиране на стварање основа за унапређење фискалне транспарентности (Обавезе 4. и 9). Од посебног је значаја препорука Народној скупштини, такође обухваћена Акционим планом, чије ће спровођење унапредити доступност информација о раду националног парламента.

Као што је видљиво из претходно описаних резултата, иновације и технологије значајно се користе како би се унапредиле основне вредности отворене управе (нпр. Портал еКонсултације, нови Информатор о раду органа јавне власти, употреба отворених података, итд). Међутим, ова додатна вредност ПОУ своју нарочиту примену има у области развоја услуга које управа пружа грађанима и привреди, а кроз које се читава њена ефикасност, али и примена принципа отворене управе у пракси. У том смислу, бројна достигнућа у **развоју електронске управе и дигитализације**³⁰ резултирала су значајним побољшањем позиције Србије у Извештају Уједињених нација о развоју електронске управе за 2022. годину (енгл. *United Nations eGovernment Development Survey 2022*),³¹ којим је **Република Србија сврстана међу земље са веома високим индексом развијености електронске управе и једна је од десет земаља које су највише напредовале у домену дигитализације јавне управе**. Такође, остварен је до сада највећи индекс е-партиципације (енг. *e-Participation Index*), што значи да се држава налази у самом светском врху у области електронске партиципације. Према индексу електронских услуга, Србија се налази на 26. месту у конкуренцији 193 државе чланице Уједињених нација. Као последица напретка, Република Србија тренутно заузима 40. место и напредовала је за 18 места у односу на претходни Извештај (када се налазила на 58. позицији), док је у области е-партиципације остварен напредак за чак 26 места, те се тренутно Република Србија налази на 15. месту у свету. Поред тога, настављене су активности у правцу развоја стратешког и нормативног оквира у овој области. У децембру 2022. године донет је **нови Програм развоја електронске управе за период од 2023. до 2025. године, са Акционим планом за његово спровођење**,³² којим су утврђени приоритети за наредни период, док је у фебруару 2022. године, Влада донела **Уредбу о условима за одржавање и унапређење Државног центра за управљање и чување података**,³³ којом се уређује једна од најзначајнијих области функционисања електронске управе - питање физичке заштите података и чувања безбедносних копија. Нарочито значајни резултати остварени су у

²⁹ Транспарентност Србија, Индекс транспарентности локалних самоуправа, линк:

<https://www.transparentnost.org.rs/sr/istraivanje-a-korupciji/lti>.

³⁰ За више информација о резултатима у области електронске управе видети годишње извештаје о спровођењу Програма развоја електронске управе у Републици Србији за период 2020-2022. године, за 2021. и 2022. годину, линк ка документима: <https://monitoring.mduls.gov.rs/dokumenta.html> (Секција: Извештаји о спровођењу реформе).

³¹ Извештај УН о развоју електронске управе за 2022. годину, линк ка документу:

<https://desapublications.un.org/sites/default/files/publications/2022-09/Web%20version%20E-Government%202022.pdf>.

³² Програм развоја електронске управе за период од 2023. до 2025. године, са Акционим планом за његово спровођење („Службени гласник РС”, број 33/23), линк ка документу: <http://mduls.gov.rs/wp-content/uploads/Predlog-programa-razvoja-e-uprave-2023-25.-u-RS-sa-Akcionim-planom-za-njegovo-sprodjenje.docx>.

³³ Уредба о условима за одржавање и унапређење Државног центра за управљање и чување података („Службени гласник РС”, број 18/22), линк ка документу: <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/uredba/2022/18/7/reg>.

домену поједностављења и дигитализације административних поступака за привреду и грађане. Кроз имплементацију претходног Акционог плана ПОУ за период 2020-2022. године, креиран је правни оквир доношењем Закона о регистру административних поступака и припадајућих подзаконских аката³⁴ и успостављен Портал Регистра административних поступака,³⁵ који представља јединствено место на коме се могу пронаћи све информације о свим поступцима које спроводе органи јавне управе, а намењени су грађанима, привредним субјектима или онима који желе да се баве привредном делатношћу. Тренутно је на Порталу доступно више од 2.400 услуга јавне управе за привреду и више од 530 услуга за грађане. Досадашњим напорима у овој области, предузетим кроз имплементацију Програма за поједностављење административних поступака и регулативе еПапир, **оптимизовано је скоро 400 административних процедура за пословање и укинута је 21 поступак, што је резултирало годишњом уштедом за привреду од 32 милиона евра. Више од 500 процедура се тренутно оптимизује, 496 је већ делимично оптимизовано, а дигитализована су и објављена 64 сервиса.**³⁶ Као што је поменуто раније, ови резултати препознати су и од стране ПОУ заједнице која је, на Глобалном самиту ПОУ у децембру 2021. године, наградила Поједностављење административних поступака и регулативе – еПАПИР другим местом у конкуренцији 18 држава из Европе, у избору за најутицајније обавезе из националних акционих планова. У циљу наставка реформи, у мају 2023. године донет је нови **Програм за поједностављење административних поступака и регулативе еПапир за период 2023- 2025. године.**³⁷ Када је у питању ефикасније пружање услуга грађанима и привреди, настављен је процес успостављања **јединствених управних места** (ЈУМ, енгл. *one-stop shops*), при јединицама локалне самоуправе (у даљем тексту: ЈЛС), који се континуирано спроводи од 2018. године. Основна идеја увођења ЈУМ је да оно постане мост између грађана и управе, јединствена контакт тачака, за комуникацију грађана са свим органима са којима би они иначе морали сами и директно да ступе у контакт како би остварили неко своје право. На тај начин се грађанима омогућава да одласком на једно место остваре право које је у делокругу више органа чиме се значајно штеди новац и време странкама. Уз подршку МДУЛС, од 2018. године отворено је укупно 41 ЈУМ при ЈЛС, док се до краја 2023. године очекује отварање нових 14, чиме ће бити обухваћено око трећине свих ЈЛС у Републици Србији (55 од укупно 174).

Управо у циљу креирања услуга које се пружају у оквиру ЈУМ на основу потреба и мишљења грађана, овим Акционим планом планирано је успостављање механизма за мерење и праћење задовољства корисника пруженим услугама, кроз директну партиципацију грађана и привредних субјеката (Обавеза 10).

III. ПРОЦЕС ПРИПРЕМЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Процес припреме Акционог плана формално је започет 6. децембра 2022. године, када је на веб презентацији МДУЛС, као координатора учешћа у ПОУ, и Порталу еКонсултације – секција ПОУ, објављено **обавештење о почетку израде наведеног документа.**³⁸ У складу са правилима ПОУ, а у циљу благовременог

³⁴ Закона о регистру административних поступака („Службени гласник РС”, број 44/21), линк ка документу:

<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2021/44/6/reg>.

³⁵ Портал Регистра административних поступака, линк: <https://rap.euprava.gov.rs/gradjani/home>.

³⁶ Годишњи извештај за 2022. годину о спровођењу Програма за развој електронске управе у Републици Србији за период 2020-2022. година, доступно на линку: <https://monitoring.mduls.gov.rs/downloadFile?id=11676&type=doc>.

³⁷ Програм за поједностављење административних поступака и регулативе еПапир за период 2023- 2025. године, линк ка документу: <https://rsjp.gov.rs/wp-content/uploads/%D0%B5%D0%9F%D0%90%D0%9F%D0%98%D0%A0-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC-08.05.2023.docx>.

³⁸ Обавештење о почетку израде Акционог плана - објава на веб презентацији МДУЛС, линк:

<https://mduls.gov.rs/obavestenja/obavestenje-o-pocetku-izrade-petog-akcionog-plana-za-sprovođenje-inicijative-partnerstvo->

информисања заинтересованих страна о могућностима за учешће у петом циклусу, припремљен је и у оквиру поменутог обавештења објављен **Календар израде Акционог плана** (енгл. *Co-Creation Timeline*), са активностима које се планирају током процеса припреме овог документа и оквирним роковима за њихову реализацију. Како би се промовисала сама иницијатива и подстакло што шире учешће свих релевантних актера, МДУЛС је организовало **онлајн Инфо-дан о ПОУ**, који је одржан 20. децембра 2022. године.³⁹ У присуству преко 60 представника ОЦД, ОДУ, ЈЛС и донаторске заједнице, представљени су ПОУ и нека од кључних достигнућа која су остварена спровођењем досадашњих акционих планова, искуства у вези са имплементацијом принципа отворене управе на локалном нивоу, перспектива ОЦД и НМИ, као и резултати спровођења претходног Акционог плана ПОУ за период 2020-2022. године. Такође, представљен је и Календар израде новог Акционог плана, са оквирним планом активности и посебним фокусом на сарадњу са заинтересованим странама, и промовисан Јавни позив ОЦД за подношење кандидатуре за чланство у Посебној међуминистарској радној групи за израду петог Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији (у даљем тексту: Јавни позив ОЦД за чланство у Радној групи), који је објављен седам дана пре одржавања Инфо-дана.⁴⁰

У складу са настојањем да се обезбеди већа политичка подршка процесима који се реализују у оквиру учешћа у ПОУ, **Савет за РЈУ** је на својој трећој седници, одржаној 26. јануара 2023. године, усвојио **Усмену информацију о почетку циклуса израде новог Акционог плана за спровођење иницијативе ПОУ у Републици Србији**. Министар државне управе и локалне самоуправе и председавајући Савета позвао је том приликом све ОДУ на активно учешће и отвореност за сарадњу у изради новог Акционог плана, али и у другим активностима које ће бити предузимане у оквиру петог циклуса учешћа у ПОУ.⁴¹

Израда Акционог плана настављена је формирањем **Посебне међуминистарске радне групе за израду и праћење имплементације петог Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији** (у даљем тексту: Радна група), као форума заинтересованих страна, у складу са правилима ПОУ. Као и у претходним циклусима, најпре је спроведен избор представника **ОЦД, кроз транспарентну и инклузивну процедуру**, засновану на јавном позиву који је МДУЛС реализовало у сарадњи са Министарством за људска и мањинска права и друштвени дијалог (у даљем тексту: МЉМПДД). Позив свим заинтересованим ОЦД објављен је у децембру 2022. године на веб презентацијама МДУЛС⁴² и МЉМПДД⁴³ и профилима ових органа на друштвеним мрежама, као и на Порталу еКонсултације - секција ПОУ,⁴⁴ док је МЉМПДД додатно упутила позив и путем своје мејлинг листе

za-otvorenu-upravu-u-republici-srbiji/; објава на Порталу еКонсултације - секција ПОУ, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

³⁹ Јавни позив за Инфо дан о ПОУ – објава на веб презентацији МДУЛС, линк: <https://mduls.gov.rs/obavestjenja/javni-poziv-za-ucescenja-na-info-danu-o-partnerstvu-za-otvorenu-upravu/>; објава на Порталу еКонсултације - секција ПОУ, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

⁴⁰ Вест о одржаном Инфо дану о ПОУ, линк: <https://mduls.gov.rs/saopštenja/mduls-ostaje-posveceno-vrednostima-i-principima-otvorene-uprave/>.

⁴¹ Трећа седница Савета за РЈУ, линк: <https://monitoring.mduls.gov.rs/strukture/savet-za-reformu-javne-uprave/225142/odrzana-trecja-sednica-saveta-za-reformu-javne-uprave.html>.

⁴² Јавни позив ОЦД за чланство у Радној групи - објава на веб презентацији МДУЛС, линк: <https://mduls.gov.rs/obavestjenja/javni-poziv-za-ocd-ucescenja-u-radnoj-grupi-za-izradu-petog-akcionog-plana-za-sprovođenje-inicijative-partnerstvo-za-otvorenu-upravu-u-republici-srbiji/>.

⁴³ Јавни позив ОЦД за чланство у Радној групи - објава на веб презентацији МЉМПДД, линк: <https://www.minlmpdd.gov.rs/konkursi-javni-pozivi-67.php>.

⁴⁴ Јавни позив ОЦД за чланство у Радној групи - објава на Порталу еКонсултације - секција ПОУ, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

свим ОЦД на листи. Саставни део Јавног позива, поред осталих релевантних информација, били су критеријуми за избор ОЦД који су дефинисани са циљем да се у рад Радне групе и израду Акционог плана укључе оне организације које се баве и поседују пројектно искуство и експертизу у различитим областима у оквиру вредности ПОУ. Важну новину у овом циклусу представља **увођење секторских питања (здравље, образовање, заштита животне средине, унапређење положаја особа са инвалидитетом, социјална политике и омладинска политика) међу области Јавног позива**, како би се подстакло учешће ОЦД специјализованих за наведене секторске политике и наставио процес унапређења вредности ПОУ у овим областима од нарочитог значаја за грађане, који је започет у претходном циклусу. Такође, постојање одговарајућих критеријума било је неопходно како би се обезбедила ефикасност у раду Радне групе имајући у виду да је у Републици Србији регистровано преко 37.000 удружења и преко 1.000 задужбина и фондација⁴⁵ које делују у најразличитијим областима.

Јавни позив је био отворен у периоду од 15. децембра 2022. године до 13. јануара 2023. године. Након истека рока за подношење пријава и завршеног поступка селекције, комисија састављена од представника МДУЛС и МЉМПДД предложила је министру државне управе и локалне самоуправе да представници свих ОЦД које су задовољиле минималне критеријуме буду именовани у Радну групу. Од укупно 15 поднетих пријава, једна пријава је одбачена из формалних разлога, док је осталих 14 предложено за именовање. Предлог представника ОЦД за чланство у Радној групи објављен је на веб презентацијама МДУЛС⁴⁶ и МЉМПДД,⁴⁷ на Порталу еКонсултације - секција ПОУ,⁴⁸ и достављен свим учесницима јавног позива.

У складу са наведеним, **министар државне управе и локалне самоуправе је за чланове Радне групе именовао представнике 14 ОЦД** (укупно 28 чланова и заменика чланова), и то: Партнери за демократске промене Србија (Београд), Фондација Центар за демократију (Београд), Удружење грађана за демократију и грађанско образовање „Грађанске иницијативе“ (Београд), Друштво за заштиту и проучавање птица Србије (Нови Сад), Унија послодаваца Србије (Београд), Национална коалиција за децентрализацију (Ниш), Београдска отворена школа (Београд), Кровна организација младих Србије (Београд), Институт за урбане политике (Београд), Медиа и реформ центар (Ниш), Удружење „И ја се питам“ (Лесковац), Центар за истраживање у политици „Аргумент“ (Пријепоље), Центар за регионализам (Нови Сад) и Асоцијација правника АЕПА (Београд). На овај начин **повећан је број представника ОЦД у Радној групи у односу на њихову заступљеност у израду претходног Акционог плана** (са девет на 14), што је **највећи број ОЦД чији су представници били део Радне групе током једног циклуса ПОУ**. Од укупног броја, скоро половину чине представници ОЦД са седиштем изван главног града (шест од 14, односно 42%), а од нарочитог је значаја што су у Радну групу укључене организације које се баве секторским питањима као што су урбанизам (Институт за урбане политике), омладинска политика (Кровна организација младих Србије), заштита животне средине (Друштво за заштиту и проучавање птица Србије), интереси привреде и послодаваца

⁴⁵ Подаци о броју удружења, задужбина и фондација преузети су са сајта Агенције за привредне регистре, на дан 13. октобар 2023. године.

⁴⁶ Предлог представника ОЦД за чланство у Радној групи - објава на веб презентацији МДУЛС, линк: <https://mduls.gov.rs/obavestenja/rezultati-javnog-poziva-organizacijama-civilnog-drustva-za-podnosenje-kandidature-za-clanstvo-u-posebnoj-medjuministarskoj-radnoj-grupi-za-izradu-petog-akcionog-plana-za-sprovođenje-inicijative-partn/>.

⁴⁷ Предлог представника ОЦД за чланство у Радној групи - објава на веб презентацији МЉМПДД, линк: <https://www.minlmpdd.gov.rs/konkursi-javni-pozivi-67.php>.

⁴⁸ Предлог представника ОЦД за чланство у Радној групи - објава на Порталу еКонсултације - секција ПОУ, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

(Унија послодаваца Србије), регионална сарадња и права националних мањина (Центар за регионализам) и питања равномерног регионалног развоја (Национална коалиција за децентрализацију). Поред наведеног, а као што ће се видети у даљем тексту, **Радна група је остала отворена за учешће свих заинтересованих организација током читавог периода израде Акционог плана**, те су тако у рад Радне групе накнадно укључени представници ОЦД које су упутиле предлоге обавеза током процеса консултација. Наиме, три предлачага обавеза из реда цивилног друштва – Фондација Catalyst, Удружење Кримсон и Друштво за помоћ МНРО општине Александровац – уредно су позивани и учествовали су на састанцима Радне групе у пуном саставу на којима су њихови предлози разматрани, док су представници Фондације Catalyst учествовали и на састанку ужег састава Радне групе, на којем се о њиховом предлогу детаљније дискутовало са надлежним ОДУ. На овај начин, укупан број ОЦД које су учествовале у раду Радне групе износио је 17 и додатно је повећан у односу на претходни циклус када их је било 12.

Све у свему, **Радну групу, формирану решењем министра државне управе и локалне самоуправе,⁴⁹ током процеса припреме Акционог плана чинило је укупно 53 члана и 50 заменика чланова,⁵⁰** односно укупно 103 представника министарстава, посебних организација, служби Владе, независних тела, Народне скупштине Републике Србије, Привредне коморе Србије, донаторске заједнице, пет ЈЛС (градови Београд, Нови Сад, Нови Пазар и Ужице и Општина Велико Градиште), Сталне конференција градова и општина и ОЦД изабраних кроз описану процедуру. За задатке Радне групе утврђени су: израда петог Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији; спровођење поступка консултација са цивилним друштвом; праћење спровођења и редовно извештавање о имплементацији Акционог плана, укључујући израду извештаја о самопроцени; старање о поштовању предвиђених рокова; предлагање измена и допуна Акционог плана; сарадња у осталим активностима које се предузимају у склопу учешћа Републике Србије у иницијативи Партнерство за отворену управу.

Дакле, када је у питању рад Радне групе, њен састав и задаци дефинисани су поменути решењем о оснивању Радне групе, док су процедуре за рад и доношење одлука утврђене **Пословником о раду Радне групе**, који је усвојен на њеном првом састанку.⁵¹ Посебно је важно нагласити да Пословник о раду утврђује да Радна група одлуке доноси консензусом, што значи да ниједан члан Радне групе не сме бити „против“ како би се одређена одлука донела. Ово решење нарочито је значајно имајући у виду неједнак број представника управе и цивилног друштва у Радној групи, који није могуће избалансирати услед неопходности учешћа великог броја различитих државних органа који су важни за имплементацију вредности ПОУ. Такође, током читавог периода израде Акционог плана, Радна група је била отворена за писане коментаре, предлоге и сугестије, чиме је омогућено учешће „на даљину“, како члановима, тако и онима који то нису.

Први састанак Радне групе у пуном саставу одржан је 9. фебруара 2023. године, на којем је представљена иницијатива ПОУ и методологија израде Акционог плана, односно постигнути договори о даљим корацима у изради његовог нацрта. Такође, разматран је и усвојен поменути Пословник о раду Радне групе, док је у сврху праћења и евалуирања реализације Акционог плана ПОУ за период 2020-2022. године

⁴⁹ Решење број: 021-02-661/2022-06 од 1. фебруара 2023. године и Решење о измени Решења број: 021-02-661/2022-06 од 21. марта 2023. године, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

⁵⁰ У три случаја именовани су само чланови Радне групе, без заменика.

⁵¹ Пословником о раду Радне групе, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

дискутовано о резултатима његовог спровођења. Коначно, на састанку су представљене и препоруке НМИ у вези са израдом новог Акционог плана.⁵²

У складу са правилима ПОУ, а ради обезбеђивања што ширег консултативног процеса и укључивања свих заинтересованих страна на самом почетку израде Акционог плана, спроведен је **процес почетних консултација у периоду од 3-20. марта 2023. године**. Овај процес, чија је сврха прикупљање идеја и предлога обавеза које би могле бити укључене у нови Акциони план, реализован је **кроз консултативни састанак** са представницима ОДУ, ОЦД и другим заинтересованим странама који је одржан 6. марта 2023. године, у Београду, и **прикупљање писмених предлога**, на прописаном обрасцу, током двонедељног периода трајања консултација. Јавни позив за учешће у консултативном процесу, са пратећим упутствима и обрасцима,⁵³ објављен је на веб страници МДУЛС и Порталу еКонсултације – секција ПОУ,⁵⁴ и послат свим ОЦД са мејлинг листе МЉМПДД. Како би се обезбедило адекватно време за припрему, позив је објављен 17. фебруара 2023. године, 14 дана пре почетка консултативног процеса.

На консултативном састанку учествовало је 57 представника државних органа – чланова Посебне радне групе, представника донаторске заједнице, као и представника цивилног друштва који су своје присуство пријавили у складу са Јавним позивом, док су четири ОЦД своје предлоге обавеза доставиле писменим путем. Током процеса консултација предложено је укупно 18 обавеза, како на консултативном састанку, тако и писменим путем, достављањем предлога МДУЛС, на прописаном обрасцу објављеном у оквиру Јавног позива. Предлози обавеза разврстани су по следећим областима (темама): Учешће јавности у доношењу одлука, Транспарентност органа јавне власти (укључујући фискалну транспарентност и отворене податке) и Јавне услуге и дигитализација, док у области Јавна одговорност (укључујући борбу против корупције и јавне набавке) није достављен ниједан предлог. По завршетку процеса, МДУЛС је сачинио **Извештај о спроведеним почетним консултацијама**, који укључује све прикупљене предлоге и закључке са консултативних састанака, и објављен је на Порталу еКонсултације – секција ПОУ.⁵⁵

Након прикупљања предлога обавеза, процес њиховог разматрања и даљег дефинисања одвијао се кроз састанке Радне групе, како у пуном саставу, тако и у ужем кругу учесника везаних за конкретан предлог обавезе, као и кроз сталну електронску комуникацију са предлагачима обавеза и надлежним ОДУ.

У том правцу, сви предлози обавеза најпре су представљени и размотрени на **другом састанку Радне групе** у пуном саставу. Овај састанак одржан је у оквиру обележавања Недеље ПОУ (11. маја 2023. године) и организован у „отвореном формату“, уз упућивање јавног позива свим заинтересованим ОЦД да учествују на састанку и дискутују о предложеним обавезама. Јавни позив за учешће на поменутом састанку, са припадајућим материјалима,⁵⁶ објављен је 28. априла 2023. године, 14 дана пре његовог одржавања, на веб презентацији МДУЛС и Порталу еКонсултације –

⁵² Записник са првог састанка Радне групе, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

⁵³ У оквиру Јавног позива објављени су: Основне информације о иницијативи ПОУ, Водич за вредности иницијативе ПОУ, Упутство за израду Акционог плана, Образац за достављање писмених предлога, као и Пример предлога обавезе.

⁵⁴ Јавни позив за учешће у почетним консултацијама - објава на веб презентацији МДУЛС, линк: <https://mduls.gov.rs/obavestjenja/javni-poziv-organizacijama-civilnog-drustva-za-ucescu-u-konsultativnom-procesu-u-okviru-izrade-petog-akcionog-plana-za-sprovodjenje-inicijative-partnerstvo-za-otvorenu-upravu-u-republici-srbiji/>; објава на Порталу еКонсултације - секција ПОУ, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

⁵⁵ Извештај о спроведеним почетним консултацијама, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

⁵⁶ У оквиру Јавног позива објављени су: Основне информације о ПОУ, Водич за вредности ПОУ, Упутство за израду Акционог плана, Предлог дневног реда састанка, и Извештај о спроведеном консултативном процесу, који садржи све предлоге обавеза које ће бити предмет разматрања на састанку.

секција ПОУ.⁵⁷ Поред чланова Радне групе и представника ОЦД које су се пријавиле у складу са објављеним Јавним позивом, на састанак су позване и организације које нису чланице Радне групе, али су доставиле предлоге обавеза током почетних консултација. Као што је раније поменуто, у питању су три ОЦД - Фондација Catalyst, Удружење Кримсон и Друштво за помоћ МНРО општине Александровац. **Радна група је на овом састанку размотрила све прикупљене предлоге и поводом сваког од њих донела одређени закључак, са корацима за даље поступање.** Такође, имајући у виду да је новим правилима ПОУ уведена могућност избора између израде двогодишњих и четворогодишњих акционих планова, дискутовано је о наведеним опцијама и одлучено да нови Акциони план буде израђен за период од четири године, односно за период 2023-2027. године.⁵⁸

У складу са закључцима са другог састанка Радне групе, припрема Акционог плана настављена је кроз одржавање састанака **ужег састава Радне групе, укупно њих осам**, који су били посвећени детаљнијем разматрању и дефинисању појединих предлога обавеза, односно кроз **електронску комуникацију и усаглашавање обавеза** између предлагача и надлежних органа. **Пракса одржавања састанака Радне групе у ужем саставу се и у овом циклусу показала врло корисном**, не само због тога што су ови састанци омогућили детаљно разматрање поднетих предлога у дијалогу предлагача и надлежних органа, већ су **из дискусије о изворним предлозима проистекле идеје о потенцијалним новим предлозима за Акциони план.** Један од таквих примера јесте састанак одржан поводом предлога Асоцијације правника АЕПА који се односио на загађење животне средине буком, за који је закључено да га није могуће уврстити у Акциони план, али је на истом састанку инициран нови предлог који је касније формулиран и нашао се у Нацрту акционог плана као Обавеза број 8. Отворени „зелени“ подаци за доступније информације о стању животне средине у Републици Србији.⁵⁹

Имајући у виду интензиван рад на предложеним обавезама у периоду између састанака Радне групе у пуном саставу, а у циљу потпуног и благовременог информисања свих чланова Радне групе и шире јавности, МДУЛС је, у оквиру припреме за четврти састанак Радне групе у пуном саставу, припремио и члановима Радне групе доставио **Информацију о предлозима обавеза и предузетим активностима (мај-септембар 2023).** Саставни део ове информације чине сви предлози обавеза, као и писмена образложења надлежних органа у односу на оне обавезе које није могуће реализовати кроз Акциони план који је у припреми. Такође, Информација садржи опис предузетих активности поводом сваког поднетог предлога, укључујући белешке и закључке са осам састанака Радне групе у ужем саставу, који су у међувремену одржани. Овај документ је доступан на Порталу еКонсултације – секција ПОУ.⁶⁰

Трећи састанак Радне групе у пуном саставу одржан је 12. октобра 2023. године и на њему су још једном размотрени сви предлози обавеза који су у претходном периоду оцењени као релевантни, након чега је одлучено о укључивању конкретних

⁵⁷ Јавни позив ОЦД за учешће на другом – отвореном састанку Радне групе – објава на веб презентацији МДУЛС, линк: <https://mduls.gov.rs/obavestjenja/javni-poziv-organizacijama-civilnog-drustva-za-ucisce-na-otvorenom-sastanaku-posebne-medjuministarske-radne-grupe-za-izradu-i-pracenje-implementacije-petog-akcionog-plana-za-sprovođenje-inicijative/>; објава на Порталу еКонсултације – секција ПОУ, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

⁵⁸ Записник са другог – отвореног састанка Радне групе, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

⁵⁹ За детаље овог састанка видети: Информација о предлозима обавеза и предузетим активностима (мај-септембар 2023), линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

⁶⁰ Информација о предлозима обавеза и предузетим активностима (мај-септембар 2023), линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

обавеза у Нацрт акционог плана.⁶¹ Дакле, укупно посматрано, **Радна група је у оквиру процеса припреме Акционог плана одржала укупно 11 састанака** - три састанка у пуном саставу и осам састанака ужег састава, поводом појединих предлога обавеза.

Након што је припремљен Нацрт акционог плана, исти је објављен на веб презентацији МДУЛС и Порталу еКонсултације – секција ПОУ, 1. новембра 2023. године, уз позив за учешће у двонедељним, **финалним јавним консултацијама**.⁶² Током трајања финалних консултација, текст Нацрта акционог плана додатно је усаглашен са коментарима и сугестијама чланова Радне групе, електронским путем. Осим тога, није било пристиглих коментара и сугестија заинтересоване јавности, што указује на важност укључивања свих заинтересованих страна и спровођења консултација током читавог процеса израде једног документа, нарочито на самом његовом почетку, као што је био случај са израдом овог Акционог плана.

Генерално гледано, током процеса израде Акционог плана, предлози обавеза детаљано су разматрани на састанцима Радне групе у пуном и ужем саставу, као и са релевантним ОДУ у чијој су надлежности предложене обавезе. Одређени број предлога ОЦД укључен је у Акциони план у изворном облику, један број је модификован у сарадњи предлагача и надлежног органа, док је за одређене предлоге закључено, уз образложење, да се не могу реализовати у оквиру овог акционог плана. Важно је истаћи да се у овом циклусу поједини ОДУ по први пут појављују у својству одговорних институција за спровођење обавеза/активности, као што су Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Агенција за заштиту животне средине и Национална служба за запошљавање. То је нарочито значајно имајући у виду да обавезе/активности за чије су спровођење задужени припадају врло важним секторским политикама као што је положај особа са инвалидитетом и заштита животне средине, али и указује на напредак у разумевању и подизању свести у оквиру управе о важности вредности ПОУ. Са друге стране, иако су направљени појединачни помаци, процес израде Акционог плана показао је да је разумевање важности кључних вредности ПОУ неуједначено унутар система државне управе и да постоји значајан простор за веће учешће појединих органа.

Целокупан процес припреме Нацрта акционог плана био је отворен за јавност и транспарентан, а његов ток, укључујући и дефинисање самих обавеза, могао се пратити путем редовног објављивања свих записника са састанака Радне групе и осталих материјала који су креирани током процеса његове израде на Порталу еКонсултације – секција ПОУ, која представља репозиторијум у складу са правилима ПОУ.⁶³

Ша. Испуњеност стандарда ПОУ током процеса припреме Акционог плана

Крајем 2021. године, ПОУ је усвојило нове Стандарде за учешће и заједнички рад током једног циклуса (енгл. *OGP Participation and Co-Creation Standards*), који су почели да се примењују од 1. јануара 2022. године.⁶⁴ Ови стандарди имају за циљ да подстакну и подрже унапређење сарадње управе са заинтересованим странама у свим фазама једног ПОУ циклуса, од припреме, преко имплементације до праћења

⁶¹ Записник са трећег састанка Радне групе, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

⁶² Јавни позив за учешће у финалним консултацијама о Нацрту акционог плана – објава на веб презентацији МДУЛС, линк: <https://mduls.gov.rs/javne-rasprave-i-konsultacije/javni-poziv-za-ucesce-u-finalnim-konsultacijama-u-okviru-izrade-akcionog-plana-za-sprovodjenje-inicijative-partnerstvo-za-otvorenu-upravu-u-republici-srbiji-za-period-2023-2027-godine/>; објава на Порталу еКонсултације – секција ПОУ, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

⁶³ Записници са свих састанака Радне групе, као и други значајни материјали настали током процеса припреме Акционог плана, доступни су на Порталу еКонсултације – секција ПОУ, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

⁶⁴ Стандарди за учешће и заједнички рад ПОУ, линк: <https://www.opengovpartnership.org/ogp-participation-co-creation-standards/>.

спровођења једног акционог плана. У том смислу, дефинисано је пет основних стандарда, од којих се два односе на читав циклус, два на процес развоја акционог плана, док је један стандард усмерен на процес имплементације и праћења. За сваки од ових кључних стандарда дефинисани су тзв. „минимални захтеви“, чије се испуњење очекује од учесника у ПОУ и посебно мониторише од стране НМИ.

Имајући у виду претходно описан процес припреме, може се закључити да је **Република Србије испунила све кључне ПОУ стандарде за учешће и заједнички рад током израде овог акционог плана.**

С тим у вези, у наставку је дат преглед испуњености минималних захтева у оквиру четири стандарда који се односе на израду акционог плана, уз навођење предузетих активности у том правцу, док се детаљи, заједно са доказима, налазе у оквиру претходног описа процеса припреме овог документа.

ПРЕГЛЕД ИСПУЊЕНОСТИ МИНИМАЛНИХ ЗАХТЕВА У ПРОЦЕСУ ПРИПРЕМЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА		
МИНИМАЛНИ ЗАХТЕВ	ПРЕДУЗЕТЕ АКТИВНОСТИ	СТАТУС
<u>СТАНДАРД 1.</u>		
Успостављање простора за стални дијалог и сарадњу између владе, цивилног друштва и других невладиних актера.		
<u>Минимални захтев 1.1.</u> Успостављен је простор за континуирани дијалог уз учешће како чланова владе и цивилног друштва, тако и других невладиних представника, по потреби, који се редовно састаје (најмање сваких шест месеци). Његова основна правила о учешћу су јавна.	✓ Формирана је и редовно се састајала радна група задужена за израду Акционог плана – 11 састанака одржано је током процеса припреме, у 2023. години (3 у пуном саставу и 8 у ужем); ✓ Радна група обухватала је представнике ОДУ, служби Владе, независних тела, Народне скупштине, ЈЛС, Привредне коморе Србије, донаторске заједнице и ОЦД; ✓ 17 ОЦД учествовало је у раду Радне групе током припреме Акционог плана (14 ОЦД изабраних путем Јавног позива + 3 ОЦД – предлагачи обавеза, који су накнадно укључени); ✓ Састав и задаци дефинисани су Решењем о оснивању Радне групе, док су правила о раду утврђена Пословником о раду. Оба документа јавно су доступна на националној ПОУ страници https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1.	✓
<u>СТАНДАРД 2.</u>		
Пружање отворених, доступних и правовремених информација о активностима и напретку у оквиру учешћа у ОГП.		
<u>Минимални захтев 2.1.</u> Постоји и одржава се јавна веб страница посвећена учешћу у ПОУ.	✓ Национална веб страница посвећена учешћу у ПОУ налази се на Порталу еКонсултације – секција ПОУ - https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1. ✓ Веб страница садржи сва релевантна	✓

	документа у вези са досадашњим учешћем Републике Србије у ПОУ, укључујући текући, пети циклус, и редовно се ажурира. ✓ Веб страници се може приступити без ограничења (регистрације и лозинке).	
<u>Минимални захтев 2.2.</u> Постоји јавно доступан репозиторијум докумената на интернет страници ПОУ, који се редовно ажурира (најмање два пута годишње), и омогућава приступ документима који се односе на ПОУ процес, укључујући, у најмању руку, информације и доказе о процесу заједничког креирања и имплементацији обавеза.	✓ Репозиторијум докумената у вези са учешћем у ПОУ налази се на националној ПОУ страници, на Порталу еКонсултације – секција ПОУ - https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1. ✓ Записници са састанака Радне групе, као и извештаји о спроведеним консултацијама и предузетим активностима, који садрже информације и доказе о изради Акционог плана, редовно су објављивани на националној ПОУ страници.	✓
<u>СТАНДАРД 3.</u> Пружање инклузивних и информисаних могућности за учешће јавности током заједничког креирања акционог плана.		
<u>Минимални захтев 3.1.</u> Временски оквир израде Акционог плана и преглед могућности за учешће заинтересованих страна објављен је на веб страници ПОУ, најмање две недеље пре почетка процеса.	Обавештење о почетку израде новог Акционог плана, које садржи план и календар његове израде са могућностима за учешће заинтересованих страна, објављено је на националној ПОУ страници (https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1) и веб страници МДУЛС https://mduls.gov.rs/obavestenja/obavestenje-o-pocetku-izrade-petog-akcionog-plana-za-sprovođenje-inicijative-partnerstvo-za-otvorenu-upravu-u-republici-srbiji/), две недеље пре првих активности.	✓
<u>Минимални захтев 3.2.</u> Спроведене су активности са заинтересованим странама како би се подигла свест о ПОУ и могућностима учешћа у развоју Акционог плана.	На почетку процеса, 20. децембра 2022. године, одржан је <i>онлајн</i> Инфо дан о ПОУ, на којем су представљене све релевантне информације, укључујући планиране активности у склопу израде новог Акционог плана и могућности за учешће заинтересованих страна.⁶⁵	✓
<u>Минимални захтев 3.3.</u> Успостављен је механизам за прикупљање предлога	Током израде Акционог плана коришћени су механизми за прикупљање идеја и предлога заинтересованих страна који су се показали	✓

⁶⁵ Видети детаљније на линковима: <https://mduls.gov.rs/obavestenja/javni-poziv-za-ucescen-na-info-danu-o-partnerstvu-za-otvorenu-upravu/>; <https://mduls.gov.rs/saopštenja/mduls-ostaje-posveceno-vrednostima-i-principima-otvorene-uprave/>.

од низа заинтересованих страна, током одговарајућег временског периода за изабрани механизам.	ефикасним у претходним циклусима, а то су консултативни састанци и прикупљање писмених предлога, коментара и сугестија, путем јавног позива. У том смислу, спроведена су два процеса консултација – један на почетку циклуса, ради прикупљања идеја и предлога (3-20. март 2023. године) ⁶⁶ и други на крају, поводом припремљеног Нацрта акционог плана (1-15. новембар 2023. године). ⁶⁷ Такође, Радна група била је отворена за учешће заинтересованих страна током читавог периода израде Акционог плана, било директним учешћем у раду или путем писмених предлога. У прилог томе, други састанак Радне групе организован је у „отвореном формату“, уз јавни позив за учешће свих заинтересованих ОЦД. ⁶⁸	
<u>СТАНДАРД 4.</u> Пружање образложеног одговора и обезбеђивање сталног дијалога између владе и цивилног друштва и других невладиних актера током заједничког креирања акционог плана.		
<u>Минимални захтев 4.1.</u> Писане повратне информације о томе како су доприноси заинтересованих страна разматрани током израде Акционог плана су документоване и јавно доступне.	Опис активности које су предузете у правцу разматрања предлога заинтересованих страна, као и ставови надлежних органа, садржани су у записницима са састанака Радне групе и Информацији о предлозима обавеза и предузетим активностима (мај-септембар 2023. године). Наведена документа јавно су доступна на националној ПОУ страници, на адреси https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1 .	✓

IIIб. Процес ревизије Акционог плана⁶⁹

У складу са правилима ПОУ, државе - учеснице у овој иницијативи које су се определиле за израду четворогодишњих акционих планова, међу којима је и Република Србија, у обавези су да размотре степен имплементације и могућности за унапређење важећег акционог плана на половини периода његовог спровођења у оквиру тзв. процеса ревизије.⁷⁰

У том смислу, процес ревизије важећег Акционог плана најављен је на шестом састанку Радне групе у пуном саставу, одржаном 5. децембра 2025. године.⁷¹

⁶⁶ Детаљније о почетним консултацијама видети на линковима: <https://mduls.gov.rs/obavestjenja/javni-poziv-organizacijama-civilnog-drustva-za-ucese-u-konsultativnom-procesu-u-okviru-izrade-petog-akcionog-plana-za-sprovodjenje-inicijative-partnerstvo-za-otvorenu-upravu-u-republici-srbiji/>; <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

⁶⁷ Детаљније о финалним консултацијама видети на линковима: <https://mduls.gov.rs/javne-rasprave-i-konsultacije/javni-poziv-za-ucese-u-finalnim-konsultacijama-u-okviru-izrade-akcionog-plana-za-sprovodjenje-inicijative-partnerstvo-za-otvorenu-upravu-u-republici-srbiji-za-period-2023-2027-godine/>; <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

⁶⁸ Видети: Записник са другог састанка Радне групе, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1> (Секција: Документа).

⁶⁹ Одељак IIIб. додат је у оквиру ревизије Акционог плана.

⁷⁰ Правила ПОУ у вези са процесом ревизије, линк: <https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2024/07/Four-Year-Action-Plan-Memorandum.pdf>

⁷¹ Записник са шестог састанака Радне групе, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1>.

Том приликом је разматрана имплементација свих обавеза током прве две године спровођења, што је представљало основу за израду Нацрта извештаја - самопроцене о имплементацији Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за период 2023-2027. године током прве две године (децембар 2023 - децембар 2025. година) (у даљем тексту: Нацрт извештаја), као почетног корака у процесу ревизије

На основу прилога органа државне управе одговорних за спровођење обавеза из Акционог плана, МДУЛС је припремило нацрт поменутог извештаја. У циљу партиципативног и инклузивног разматрања остварених резултата током прве две године спровођења Акционог плана, као и прикупљања предлога за његово унапређење, МДУЛС је објавио **Јавни позив** којим су све заинтересоване стране позване да доставе коментаре на Нацрт извештаја, поднесу предлоге за унапређење постојећих обавеза или додавање нових, и учествују на „отвореном“ (седмом) састанку Радне групе у пуном саставу, на којем ће поднети коментари и предлози бити представљени и размотрени.⁷² У оквиру Јавног позива, који је био отворен у периоду од 27. фебруара до 9. марта 2026. године, објављен је и **оквирни план активности са временским оквиром за ревизију** (енгл. *Co-creation timeline*), како би све заинтересоване стране биле благовремено информисане о могућностима за учешће у овом процесу.

Паралелно са поменутиm, организација Партнери за демократске промене Србија, чији су представници чланови Радне групе, организовала је консултативни процес са ширим кругом од 26 ОЦД из целе Србије, у оквиру којег су разматрани остварени резултати, прикупљени коментари на Нацрт извештаја и формулисани предлози за унапређење постојећих обавеза, као и нови предлози.⁷³

Након истека периода предвиђеног за консултације, 12. марта 2026. године, одржан је „отворени“ (седми) састанак Радне групе у пуном саставу, на којем су представљени сви пристигли коментари и предлози, како они који се односе на Нацрт извештаја, тако и они који се тичу унапређења Акционог плана.⁷⁴

Извештај је финализован инкорпорирањем достављених коментара од стране цивилног друштва и јавно објављен на националној ПОУ страници.⁷⁵

Подаци из Извештаја указују да је, током прве две године спровођења Акционог плана, од укупно седам обавеза које су доспеле на реализацију у потпуности имплементирано четири (57,14%) (обавезе 1, 3, 7. и 9), док је код три обавезе (42,86%) присутно значајно кашњење или није започета имплементација (обавезе 2, 5. и 6). Позитиван аспект представља податак да само једна обавеза чија је имплементација

⁷² Јавни позив за учешће у консултацијама поводом Нацрта извештаја – самопроцене о имплементацији Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за период 2023-2027. године током прве две године (децембар 2023 – децембар 2025. године), подношење предлога за унапређење Акционог плана и учешће на „отвореном (седмом) састанку Радне групе, линк: <https://mduls.gov.rs/javne-rasprave-i-konsultacije/javni-poziv-partnerstvo-za-otvorenu-upravu/>.

⁷³ Документ са предлозима и препорукама цивилног друштва доступан је на адреси:
https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Fwww.partners-serbia.org%2Fpublic%2Fnews%2FPreporuke_civilnog_dru%25C5%25A1tva_za_unapre%25C4%2591enje_Akcionog_plan_a_Partnersstva_za_otvorenu_upravu.pdf&data=05%7FC02%7CDanilo.rodice%40mduls.gov.rs%7CEb864626bd7d455b6ab708dsb3d8eyJfBxB0eU1hcGkiOnRydWUsIlYiOiIwLjAuMDAwMCIlIAAiOjXaW4zMisIkFOIjojTWFpbGlldUIjoyFQ%3D%3D%7FC0%7C%7C%7C&sdata=igTaUcd8S%2B2ReX5vqQL3X%2BynlMwFX%2BRCA4DmXCBIezQq%3D&reserved=0

⁷⁴ Записник са седмог састанака Радне групе, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1>.

⁷⁵ Izveštaj - samoprocena o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu u Republici Srbiji za period 2023-2027. godine tokom prve dve godine (decembar 2023 - decembar 2025. godina), link: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1>.

била планирана током прве две године није започета у планираном периоду и то услед изостанка планиране донаторске подршке (Обавеза 2). Са друге стране, посматрано на нивоу свих 11 обавеза садржаних у Акционом плану (10 обавеза и једна препорука), током посматраног периода, пет обавеза (45,5%) је у потпуности спроведено (обавезе 1, 3, 7, 8. и 9), код једне обавезе/препоруке (9%) је присутан ограничени напредак, док је пет обавеза (45,5%) у статусу „није започето/са значајним кашњењем“ (обавезе 2, 4, 5, 6. и 10). Степен имплементације сваке од обавеза, као и опис остварених резултата, доступан је у оквиру Извештаја.

Процес анализе спровођења Акционог плана током прве две године показао је да се имплементација одвијала у битно промењеним околностима у односу на период када је исти донет, тако да је и спровођење самих обавеза било праћено различитим изазовима. Међу кључним изазовима издваја се промена Владе у два наврата,⁷⁶ уз вишемесечне техничке мандате, што је битно утицало на функционисање и рад органа државне управе, довело до персоналних промена у органима, укључујући и промене на нивоу доносилаца одлука, и успорило законодавну активност, што се одразило на имплементацију оних обавеза које подразумевају доношење или измену постојеће регулативе. Поред наведеног, изазов који је посебно дошао до изражаја огледа се у изостанку планиране донаторске подршке за реализацију појединих обавеза. Наиме, у случају чак три обавезе (Обавеза 2, 4. и 10) није дошло до реализације донаторске подршке која је била иницијано планирана, што је утицало на динамику имплементације.

Након што су на поменутом „отвореном“ (седмом) састанку Радне групе у пуном саставу представљени предлози ОЦД за унапређење Акционог плана, приступило се њиховом разматрању од стране надлежних органа. Сви предлози су размотрени, како кроз непосредну електронску комуникацију са органима, тако и кроз састанке Радне групе у ужем саставу, којих је одржано укупно пет, поводом девет достављених предлога.

Осми састанак Радне групе у пуном саставу одржан је 4. јуна 2026. године, на којем су још једном дискутовани сви предлози и изнета изјашњења надлежних органа о могућностима за њихово укључивање у Акциони план кроз његове потенцијалне измене и допуне. Образложени одговори на предлоге саставни су део записника са састанка, који је јавно доступан на националној ПОУ страници.⁷⁷

На основу дискусије, Радна група је одлучила да се приступи ревизији Акционог плана кроз измене и допуне девет од укупно 11 обавеза (10 обавеза и једна препорука), и то:

- код **Обавезе 1. Електронска народна иницијатива**, додају се нове активности под редним бројевима 3-6, са припадајућим елементима, уз последично продужење рока за њену имплементацију до краја важења Акционог плана, а у циљу промоције креиране услуге и њеног даље развоја кроз успостављање могућности за подношење предлога за покретање народне иницијативе електронским путем;
- код **Обавезе 2. Ка квалитетнијем учешћу грађана у изради прописа и докумената јавних политика**, постојеће активности које нису започете замењују се новим, са припадајућим елементима, уз последично продужење рока за њену имплементацију до краја важења Акционог плана и измене у

⁷⁶ Прва промена Владе уследила је након ванредних парламентарних избора који су одржани 17. децембра 2023. године, након чега је нова Влада изабрана 2. маја 2025. године. До друге промене дошло је услед подношење оставке Председника Владе у јануару 2025. године, а нова Влада изабрана је 12. априла исте године.

⁷⁷ Записник са осмог састанака Радне групе, линк: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1>.

погледу одговорних институција, а у циљу подизања степена амбициозности обавезе у правцу унапређења нормативног оквира за учешће јавности у изради прописа и докумената јавних политика;

- код **Обавезе 3. Унапређење транспарентности праћења поднетих иницијатива привреде и грађана**, додаје се активност под редним бројем 3, са припадајућим елементима, уз последично продужење рока за њену имплементацију до краја важења Акционог плана, а у циљу успостављања механизма за упућивање и разматрање иницијатива привреде које су поднете РСЈП, од стране Социјално-економског савета Републике Србије;
- код **Обавезе 4. До транспарентнијег трошења буџета кроз унапређење конкурсног поступка доделе средстава организацијама цивилног друштва**, продужава се рок за њену имплементацију до краја важења Акционог плана, уз последичну измену рокова за имплементацију активности од којих се обавеза састоји, имајући у виду да иста није започета током досадашњег спровођења Акционог плана;
- Код **Обавезе 5. Проактивна управа-информације „на клик“**, продужава се рок за њену имплементацију до краја важења Акционог плана, уз последичну измену рокова за имплементацију активности од којих се обавеза састоји, с обзиром да постоји значајно кашњење у њеном досадашњем спровођењу;
- Код **Обавезе 6. Унапређење транспарентности рада Владе Републике Србије**, продужава се рок за имплементацију активности под редним бројем 2, уз последично продужење рока за имплементацију читаве обавезе до краја важења Акционог плана, с обзиром да постоји значајно кашњење у њеном досадашњем спровођењу;
- Код **Обавезе 7. Отворена управа за квалитетнији живот особа са инвалидитетом**, додаје се активност под редним бројем 10, са припадајућим елементима, уз последично продужење рока за њену имплементацију до краја важења Акционог плана, а у циљу отварања и визуализације нових сетова података од значаја за живот особа са инвалидитетом;
- Код **Обавезе 8. Отворени „зелени“ подаци за доступније информације о стању животне средине у Републици Србији**, додају се активности под редним бројевима 5. и 6, са припадајућим елементима, уз последично продужење рока за њену имплементацију до краја важења Акционог плана, а у циљу отварања и визуализације нових сетова података од значаја за транспарентније праћење стања у области животне средине;
- Код **Препоруке: Модернизација и унапређење приступачности садржаја, информација и података на интернет страници Народне скупштине Републике Србије**, продужава се рок за њену имплементацију до краја важења Акционог плана, уз последичну измену рокова за имплементацију активности од којих се обавеза састоји, с обзиром да постоји ограничени напредак у њеном досадашњем спровођењу.

На основу свега наведеног, може се закључити да су **сви стандарди ПОУ у вези са процесом ревизије Акционог плана испуњени**, и то:

- Сprovedена је анализа оствареног напретка у спровођењу Акционог плана током прве две године, укључујући разматрање остварених резултата, идентификацију изазова и простора за унапређење и разматрање контекста, кроз процес израде Извештаја - самопроцене о имплементацији Акционог

плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за период 2023-2027. године током прве две године (децембар 2023 - децембар 2025. година);

- Спроведене су јавне консултације и одржан „отворени“ састанак Радне групе чиме је пружена могућност свим заинтересованим странама да доставе коментаре у вези са досадашњим степеном спровођења Акционог плана и другим налазима Извештаја, као и да поднесу предлоге за ревизију;
- Радна група је одобрила измене и допуне Акционог плана, након разматрања поднетих свих поднетих предлога за унапређење, уз образложене одговоре на предлоге који су саставни део записника са осмог састанка Радне групе.

IV. ОБАВЕЗЕ

Број и назив обавезе	1. Електронска народна иницијатива		
Кратак опис обавезе	Обавеза подразумева успостављање електронске народне иницијативе кроз креирање услуге на Порталу еУправа https://euprava.gov.rs, која ће омогућити да грађани остварују своје право на народну иницијативу електронским путем. У складу са планираним, током прве две године имплементације Акционог плана успостављена је услуга која омогућава да грађани електронским путем изразе подршку покренутој народној иницијативи, чиме је иницијално планирана обавеза реализована у потпуности. У оквиру процеса ревизије, ова обавеза је додатно унапређена додавањем нових активности којима је планирана промоција креиране услуге, као и њен даљи развој кроз успостављање могућности за подношење предлога за покретање народне иницијативе електронским путем.		
Одговорна институција за спровођење обавезе	Канцеларија за информационе технологије и електронску управу (ИТЕ)		
Партнери у спровођењу обавезе	Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд)
	Министарство државне управе и локалне самоуправе (МДУЛС)		
Период спровођења обавезе	4. квартал 2023 - 4. квартал 2027. године ⁷⁸		

ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА

1. Који проблем се настоји решити обавезом?

Право грађана да учествују у процесима доношења одлука, укључујући предлагање закона, гарантовано је Уставом Републике Србије („Службени гласник”, бр. 98/06 и 115/21). У том смислу, члан 107. Устава утврђује да, поред осталог, право предлагања закона има најмање 30.000 бирача, док је чланом 2. утврђено да „сувереност потиче од грађана који је врше референдумом, народном иницијативом и преко својих слободно изабраних представника“. Другим речима, Устав препознаје народну иницијативу као један од начина на који грађани врше сувереност, односно као начин непосредног учешћа грађана у доношењу одлука у ширем смислу. Уставно право на народну иницијативу детаљније је уређено Законом о референдуму и народној иницијативи

⁷⁸ у оквиру процеса ревизије, очекивани рок за спровођење обавезе продужен је са 1. квартала 2024. на 4. квартал 2027. године услед додавања нових активности под редним бројевима 3-6.

(„Службени гласник”, бр. 111/21 и 119/21), чији члан 56. утврђује да „народном иницијативом грађани предлажу доношење, измену, допуну или престанак важења Устава, закона, других прописа и општих аката из надлежности Народне скупштине, односно статута, других прописа и општих аката из надлежности скупштине аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и подносе друге предлоге у складу са Уставом и законом, односно статутом аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе.“

Међутим, до доношења поменутог закона 2021. године, у примени је био Закон о референдуму и народној иницијативи донет 1994. године, који је предвиђао врло стриктне услове за покретање и реализацију народне иницијативе, те је коришћење овог механизма грађанске партиципације било изузетно ретко. Доношењем новог закона креирани су основни предуслови који би требало да омогуће једноставније и ефикасније остваривање народне иницијативе у пракси, нарочито увођењем могућности за прикупљање потписа подршке поднетој иницијативи електронским путем.

Иако је правни оквир битно унапређен на поменути начин, грађани и даље нису у могућности да своје уставно право на народну иницијативу остваре на брз, лак и једноставан начин с обзиром да још увек није успостављен одговарајући електронски систем.

2. Који су узроци проблема?

Главни изазов у решавању препознатог проблема огледа се у чињеници да још увек није успостављен адекватан механизам за реализацију народне иницијативе електронским путем. Тачније, недостаје одговарајуће софтверско решење које ће омогућити да се остваривање народне иницијативе, односно прикупљање потписа подршке, реализује на брз, лак и једноставан начин.

ОПИС ОБАВЕЗЕ

1. Шта је до сада урађено у правцу решавања проблема?

Као што је истакнуто у опису проблема, значајан напредак учињен је доношењем новог Закона о референдуму и народној иницијативи 2021. године, којим је битно поједностављена процедура и ублажени услови за остваривање народне иницијативе. Истовремено, његовим одредбама је по први пут уведена електронска народна иницијатива, чиме је креиран законски основ за њену имплементацију у пракси. Такође, на основу припадајућих законских одредаба, Влада је 2023. године донела Уредбу о електронској народној иницијативи („Службени гласник”, број 85/23), којом се уређују услови, начин и поступак остваривања електронске народне иницијативе.

2. Које решење се предлаже?

Обавеза подразумева успостављање електронске народне иницијативе кроз креирање услуге на Порталу еУправа <https://euprava.gov.rs> која ће омогућити да грађани остварују своје право на народну иницијативу електронским путем.

3. Који резултати се желе постићи спровођењем обавезе?

Успостављањем електронске народне иницијативе, грађанима ће бити омогућено да на знатно једноставнији и ефикаснији начин, уз улагање неупоредиво мањих ресурса него раније, остваре своје уставно право и подрже поднету народну иницијативу. Поједностављењем самог поступка истовремено се подстиче грађанска партиципација на свим нивоима власти, а грађани охрабрују да непосредно учествују у процесима одлучивања и креирању јавних политика и нормативних решења у широј и ужој заједници у којој живе.

АНАЛИЗА ОБАВЕЗЕ	
Питања	Одговори (ако није применљиво, одговорити са N/A)
1. Како ће обавеза промовисати транспарентност? <i>Како ће помоћи грађанима у приступу информацијама и подацима? Како ће владу учинити транспарентнијом за грађане?</i>	N/A
2. Како ће обавеза помоћи у подстицању одговорности? <i>Како ће помоћи да органи јавне власти буду одговорнији јавности? Како ће олакшати способност грађана да науче како имплементација напредује? Како ће подржати транспарентне системе праћења и евалуације?</i>	N/A
3. Како ће обавеза унапредити учешће грађана у дефинисању, имплементацији и праћењу спровођења решења? <i>Како ће проактивно укључити грађане и групе грађана?</i>	Обавеза директно подстиче веће и квалитетније учешће грађана у доношењу одлука, омогућавајући им да се у ове процесе укључе на брз, једноставан и лак начин, уз смањење утрошка времена и других ресурса.

ПЛАНИРАЊЕ ОБАВЕЗЕ			
(ово је почетни процес планирања који се углавном бави прекретницама и очекиваним резултатима, као и укљученошћу кључних заинтересованих страна)			
Активности (активности које ће довести до остваривања резултата предвиђеног обавезом)	Очекивани резултат (конкретни, објективно-доказиви резултати спровођења активности)	Очекивани датум завршетка	Учесници
1. Израда техничке спецификације за успостављање електронске народне иницијативе	Израђена техничка спецификација за успостављање електронске народне иницијативе	4. квартал 2023. године	Одговорна институција: ИТЕ
			Партнери
			Органи државне управе Цивилно друштво Остали партнер и (парламент, приватн и сектор, итд.)
			МДУЛС
2. Успостављање електронске народне иницијативе кроз креирање услуге на Порталу еУправа	Успостављена услуга за потребе остваривања електронске	1. квартал 2024. године	Одговорна институција: ИТЕ
			Партнери
			Органи државне Цивилно друштво Остали партнер

https://euprava.gov.rs	народне иницијативе на Порталу еУправа https://euprava.gov.rs		управе		и (парламент, приватни и сектор, итд.)
			МДУЛС		
3. Промоција Електронске народне иницијативе у циљу подстицања њеног коришћења	Промовисано коришћење Електронске народне иницијативе према ЈЛС и грађанима	континуирано до краја 2027. године	<u>Одговорна институција:</u> МДУЛС		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни и сектор, итд.)
			ИТЕ	СКГО	пројекти донаторске подршке
4. Измене и допуне Уредбе о електронској народној иницијативи у циљу ближег уређивања могућности подношења предлога за покретање народне иницијативе електронским путем	Измењена и допуњена Уредба о електронској народној иницијативи у циљу ближег уређивања подношења предлога за покретање народне иницијативе електронским путем	2. квартал 2027. године	<u>Одговорна институција:</u> МДУЛС		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни и сектор, итд.)
			ИТЕ		
5. Израда функционалне спецификације за потребе успостављања техничких могућности за подношење предлога за покретање народне иницијативе	Израђена функционална спецификација за потребе успостављања техничких могућности за подношење предлога за покретање народне	2. квартал 2027. године	<u>Одговорна институција:</u> МДУЛС		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни и сектор, итд.)

електронским путем	иницијативе електронским путем		ИТЕ		
6. Успостављање техничких могућности за подношење предлога за покретање народне иницијативе електронским путем - унапређење/надградња постојеће услуге или развој нове услуге на Порталу ⁷⁹	Успостављене техничке могућности за подношење предлога за покретање народне иницијативе електронским путем - унапређење/надградња постојеће услуге или развој нове услуге на Порталу	4. квартал 2027. године	<u>Одговорна институција:</u>		
			ИТЕ		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватни и сектор, итд.)
			МДУЛС		

Број и назив обавезе	2. Ка квалитетнијем учешћу грађана у изради прописа и докумената јавних политика			
Кратак опис обавезе	Обавезом се настоје сагледати могућности и даљи правци унапређења квалитета учешћа јавности у изради прописа и докумената јавних политика. Такав циљ ће бити постигнут кроз свеобухватно сагледавање постојећег стања и његових узрока, као и компаративних пракси, а затим разматрањем и дефинисањем даљих корака, у складу са прихваћеним налазима спроведене анализе од стране надлежних органа. Имајући у виду да, током прве две године спровођења Акционог плана, имплементација предметне обавезе није започета услед изостанка планиране донаторске подршке за израду анализе, обавеза је редефинисана у оквиру процеса ревизије тако да је њен крајњи циљ усмерен на унапређење нормативног оквира за учешће јавности у изради прописа и докумената јавних политика, уз промену институције одговорне за њено спровођење.			
Одговорна институција за спровођење обавезе	Републички секретаријат за јавне политике (РСЈП), Генерални секретаријат Владе (ГС), Републички секретаријат за законодавство (РСЗ), Министарство државне управе и локалне самоуправе (МДУЛС)			
Партнери у спровођењу обавезе	Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд.)	

⁷⁹ Активности под редним бројевима 3-6. додате су у оквиру процеса ревизије Акционог плана.

		Заинтересоване ОЦД	Радна група за припрему измена правог оквира консултација и јавне расправе ⁸⁰
Период спровођења обавезе	2. квартал 2024 - 4. квартал 2027. године ⁸¹		

ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА

1. Који проблем се настоји решити обавезом?

Упркос значајним напорима и помацама који су последњих година учињени на плану унапређења учешћа грађана и заинтересоване јавности у процесу израде прописа и докумената јавних политика, пракса у овој области и даље је неуједначена. Таква пракса видљива је у различитом степену и начинима примене постојећих механизма за учешћа грађана од стране органа државне управе, али и у варирању укупних резултата који се у овој области остварују на нивоу читавог система државне управе.⁸²

Интервенцијама у нормативном оквиру, почев од 2018. године, створени су законски услови за једнако и равноправно учешће свих заинтересованих страна у овим процесима од најраније фазе, уместо дотадашње могућности учешћа само у финалним фазама кроз институт јавне расправе. Као што је описано у наставку (видети део који се односи на досадашње напоре у решавању проблема), од 2018. године нормирани су и уведени нови механизми учешћа јавности – објављивање почетка рада на пропису/документу јавних политика, консултације и могућност учешћа заинтересованих страна у радним групама за израду прописа и докумената јавних политика.

Ипак, након петогодишње примене постојећег правног оквира, неуједначена пракса указује на потребу за преиспитивањем његових ефеката и сагледавање могућности и опција које би донеле даљи развој грађанске партиципације у изради прописа и докумената јавних политика.

2. Који су узроци проблема?

Главне узроке описаног проблема, као и потенцијална решења, требало би идентификовати управо имплементацијом ове обавезе, на начин који је описан у одељку Опис обавезе.

Са друге стране, досадашње искуство органа државне управе у чијем је делокругу предметно питање показује да се неки од узрока проблема могу пронаћи у комплексности и расутости нормативног оквира у неколико прописа, што отежава органима државне управе његову квалитетнију примену. Такође, приметан је и недостатак стручних и бројчаних капацитета органа државне управе у овој области, као и потреба за јачањем свести и разумевања важности учешћа грађана у изради прописа и докумената јавних политика. Коначно, пракса је показала да су консултације и јавна расправа остали логички и садржински неповезани, иако се односе на исти круг

⁸⁰ Одговорна институција и партнери у спровођењу обавезе усклађени су са изменама обавезе у оквиру процеса ревизије.

⁸¹ У оквиру процеса ревизије, очекивани рок за спровођење обавезе је продужен са 4. квартала 2025. на 4. квартал 2027. године услед промене у амбициозности обавезе, укључујући редефинисање активности.

⁸² Видети: Годишња статистика спровођења консултација у припреми прописа и докумената јавних политика: <https://pujpr-monitoring.mduls.gov.rs/statistike.html?depth=2&jnodeId=732&tab=indikator&sid=86850>.

докумената - прописе и документа јавних политика – те да би требало размотрити налажење адекватног решења да се ова два процеса повежу, али и додатно унапреде.

ОПИС ОБАВЕЗЕ

1. Шта је до сада урађено у правцу решавања проблема?

Као што је наведено у оквиру дефинисања проблема, последњих година Влада Републике Србије уложила је значајне напоре у правцу унапређења учешћа јавности у процесима израде прописа и докумената јавних политика, настојећи да унапреди како нормативни оквир, тако и саму праксу. У том смислу, почев од 2018. године донети су нови и измењени постојећи прописи који уређују ову материју, и то: Закон о планском систему и пратеће уредбе и то: Уредба о методологији израде докумената јавних политика Уредба о методологији израде докумената јавних политика („Службени гласник РС”, бр. 20/25, 27/26 и 30/26) и Уредба о анализи ефеката прописа („Службени гласник РС”, бр. 20/25, 27/26 и 30/26). Закона о државној управи и пратећи Правилник о смерницама добре праксе за остваривање учешћа јавности у припреми нацрта закона и других прописа и аката, те Смернице за укључивање организација цивилног друштва у радне групе за израду предлога докумената јавних политика и нацрта, односно предлога прописа. Поред тога, у децембру 2021. године почео је са радом национални Портал еКонсултације (<https://ekonsultacije.gov.rs/>), као јединствена платформа која омогућава учешће свих заинтересованих страна у процесима израде прописа и докумената јавних политика., под једнаким условима, електронским путем чија обавезна примена је уређена Одлуком о управљању и начину употребе Портала „е-Консултације” („Службени гласник РС”, број 75/24).

Наведеним интервенцијама, засновним на променама у нормативном оквиру, органи државне управе учинили су значајан напредак на плану увођења процеса консултација, као новог механизма грађанске партиципације, који до тада није био уређен и био је заснован само на доброј пракси појединих органа. Истовремено, процес спровођења јавних расправа је остао уређен на исти начин као и пре процеса уређивања консултација. Поред тога, унапређен правни оквир успоставио је и два нова механизма учешћа заинтересоване јавности у припреми прописа и докумената јавних политика – објављивање почетка рада на пропису/документу јавне политике и могућност учешћа заинтересованих страна у радним групама за припрему прописа/документа јавне политике.

Описани резултати препознати су у последњем Извештају о напретку Републике Србије за 2022. годину, у којем је констатовано да се „опсег јавних консултација побољшао“, али да је потребно унапредити контролу квалитета ових процеса и обезбедити системско објављивање информација о спроведеним консултацијама и јавним расправама.⁸³

Укупно посматрано, наведеним решењима омогућено је учешће заинтересоване јавности од најраније фазе израде прописа и докумената јавних политика, за разлику од претходних решења која су препознавала само учешће кроз јавне расправе, у крајњим фазама овог процеса.

2. Које решење се предлаже?

Полазећи од описаног проблема, те потребе да се прецизно идентификују његови узроци и потенцијална решења, првим кораком у оквиру обавезе предлаже се израда свеобухватне компаративне анализе која би обухватила решења у овим процесима које

⁸³ Извештај о напретку Републике Србије за 2022. годину, линк:

https://www.mei.gov.rs/upload/documents/eu_dokumenta/godisnji_izvestaji_ek_o_napretku/Serbia_Report_2022_SR.%5B1%5D.pdf.

примењују земље из окружења (Словенија, Хрватска, БиХ, Црна Гора и Северна Македонија, чији су правни системи креирани на наслеђу правног система СФРЈ) и још три земље-чланице Европске уније, чији правни системи међусобно посматрано нису пристекли из једног од тзв. великих правних система, него из различитих. Узимајући у обзир искуства поменутих земаља, као и постојеће стање у домаћем законодавству и пракси, анализа би понудила одређене опције/препоруче за даље унапређење процеса учешћа јавности у изради прописа и докумената јавних политика.

У оквиру другог корака, органи државне управе у чијем се делокругу налазе питања у вези са учешћем јавности у изради прописа и докумената јавних политика, означени као носиоци спровођења обавезе, размотрили би налазе и препоруке израђене анализе и предложили даље правце развоја и мере за унапређење стања у предметној области.

Имајући у виду да током прве две године спровођења Акционог плана имплементација предметне обавезе није започета услед изостанка планиране донаторске подршке за израду анализе, обавеза је редефинисана у оквиру процеса ревизије тако да је њен крајњи циљ усмерен на унапређење нормативног оквира за учешће јавности у изради прописа и докумената јавних политика.

3. Који резултати се желе постићи спровођењем обавезе?

Спровођењем обавезе настоји се унапредити постојеће стање у погледу учешћа грађана у припреми прописа и докумената јавних политика, са фокусом на сагледавање и разматрање свих расположивих опција које садрже релевантни извештаји и обавезе које проистичу из процеса приступања ЕУ, а који би били прихватљиви са аспекта националног правног поретка.

АНАЛИЗА ОБАВЕЗЕ

Питања	Одговори (ако није применљиво, одговорити са N/A)
1. Како ће обавеза промовисати транспарентност? <i>Како ће помоћи грађанима у приступу информацијама и подацима? Како ће владу учинити транспарентнијом за грађане?</i>	Предузимањем корака у правцу преиспитивања и унапређења услова за учешће грађана у изради прописа и докумената јавних политика сам процес одлучивања ће се у перспективи учинити транспарентнијим и „отворенијим“ за грађане.
2. Како ће обавеза помоћи у подстицању одговорности? <i>Како ће помоћи да органи јавне власти буду одговорнији јавности? Како ће олакшати способност грађана да науче како имплементација напредује? Како ће подржати транспарентне системе праћења и евалуације?</i>	Унапређењем услова за учешће грађана у изради прописа и докумената јавних политика омогући ће се боља контрола и увид у рад органа државне управе и Владе од стране грађана, па ће и питање одговорности у том смислу бити све време у фокусу као једно од кључних питања.
3. Како ће обавеза унапредити учешће грађана у дефинисању, имплементацији и праћењу спровођења решења? <i>Како ће проактивно укључити грађане и групе грађана?</i>	На основу идентификације кључних узрока проблема и одабира адекватних решења за њихово решавање, биће креиран квалитетнији и ефикаснији оквир за учешће грађана у изради прописа и докумената јавних политика.

ПЛАНИРАЊЕ ОБАВЕЗЕ

(ово је почетни процес планирања који се углавном бави прекретницама и очекиваним резултатима, као и

укљученошћу кључних заинтересованих страна)					
Активности (активности које ће довести до остваривања резултата предвиђеног обавезом)	Очекивани резултат (конкретни, објективно-доказиви резултати спровођења активности)	Очекивани датум завршетка	Учесници		
1. Израда анализе консултација у Републици Србији, са препорукама	Израђена анализа консултација у републици Србији, са препорукама	3. квартал 2026. године	<u>Одговорна институција:</u> РСЈП		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватни сектор, итд.)
2. Припрема измена и допуна нормативног оквира који уређује учешће јавности у изради прописа и докумената јавних политика, уз узимање у обзир налаза и препорука из релевантних постојећих извештаја (извештаји Европске комисије, СИГМА), Анализе консултација у Републици Србији, упоредних анализа које су урађене кроз подршку реформи јавне управе, као и обавеза из Репормске агенде	Припремљене измене и допуне нормативног оквира који уређује учешће јавности у изради прописа и докумената јавних политика, уз узимање у обзир налаза и препорука из релевантних постојећих извештаја (извештаји Европске комисије, СИГМА), анализе консултација у Републици Србији, упоредних анализа које су урађене кроз подршку реформи јавне управе, као и обавезе из Репормске агенде	3. квартал 2027. године	<u>Одговорна институција:</u> ГС, РСЗ, МДУЛС		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватни сектор, итд.)
			РСЈП	Заинтересоване ОЦД	Радна група за припрему измена правог оквира консултација и јавне расправе

3. Упућивање припремљених измена и допуна нормативног оквира који уређује учешће јавности у изради прописа и докумената јавних политика Влади, ради разматрања и одлучивања ⁸⁴	Припремљене измене и допуне нормативног оквира који уређује учешће јавности у изради прописа и докумената јавних политика упућене Влади, ради разматрања и одлучивања	4. квартал 2027. године	Одговорна институција: ГС, РСЗ, МДУЛС		
			Партнери		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватни сектор, итд.)
			РСЈП		Радна група за припрему измена правог оквира консултација и јавне расправе

Број и назив обавезе	3. Унапређење транспарентности праћења поднетих иницијатива привреде и грађана
Кратак опис обавезе	Спровођењем обавезе биће успостављен, учињен јавно доступним и периодично ажуриран Преглед поднетих иницијатива привреде и грађана за измену неефикасних прописа, неефикасних административних поступака или израду/измену докумената јавних политика, који ће садржати информације о: • предмету и суштини иницијативе (резиме иницијативе), • пропису, административном поступку или документу јавне политике на који се иницијатива односи, • статусу иницијативе, и • одговору/поступању надлежног органа у односу на упућену иницијативу (резиме поступања надлежног органа). Додатни корак у правцу подизања нивоа транспарентности у овом сегменту обухватиће објављивање поменутог прегледа у машински читљивом формату, на Порталу отворених података. У складу са планираним, током прве две године имплементације Акционог плана успостављен је Преглед поднетих иницијатива привреде и грађана и објављен у машински читљивом формату, чиме је иницијално планирана обавеза реализована у потпуности. У оквиру процеса ревизије, ова обавеза је додатно унапређена додавањем активности у циљу упућивања и разматрања иницијатива привреде, које су у делокругу Социјално-економског савета Републике Србије, од стране овог тела.

⁸⁴ У оквиру процеса ревизије Акционог плана, првобитно планиране активности замењене су новима у циљу унапређења амбициозности обавезе.

Одговорна институција за спровођење обавезе	Републички секретаријат за јавне политике (РСЈП)		
Партнери у спровођењу обавезе	Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд)
	Канцеларија за информационе технологије и електронску управу (ИТЕ)		
Период спровођења обавезе	2. квартал 2024 - 4. квартал 2027. године ⁸⁵		

ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА
1. Који проблем се настоји решити обавезом? Законом о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18), чланом 30, утврђено је да „иницијативу за измену, израду и усвајање документа јавних политика надлежном предлагачу могу да поднесу државни органи и организације, органи и организације локалних власти, грађани, привредни субјекти, удружења грађана и друге организације цивилног друштва, научно-истраживачке и друге организације у односу на које се спроводи та јавна политика”. Поред осталог, одредбама наведеног члана предвиђено је и да се наведене иницијативе могу поднети надлежном органу државне управе „преко органа државне управе надлежног за координацију јавних политика, који ту иницијативу обрађује и прослеђује надлежном органу државне управе на даље поступање”. Са друге стране, члан 4. Закона о Регистру административних поступака („Службени гласник РС”, број 44/21) прописује да предметни регистар „успоставља и њиме управља орган државне управе надлежан за обављање стручних послова који се односе на спровођење регулаторне реформе и анализу ефеката прописа”, те да управљање Регистром, поред осталог, подразумева и „прикупљање и обраду иницијатива за измену неефикасних прописа којима се уређују поступци уписани у Регистар, у циљу поједностављења тих поступака”. Коначно, чланом 38. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 128/20 и 116/22) утврђено је да РСЈП, поред осталог, прикупља и обрађује наведене иницијативе. Иако је на веб презентацији РСЈП, на адреси https://rsjp.gov.rs/cir/izmena-neeefikasnih-propisa/, успостављена електронска форма за подношење иницијатива, као и преглед оних које су поднете, пракса је показала да постоји интересовање јавности да се јавно доступним учини више информација о поднетим иницијативама, нарочито у делу који се односи на предмет иницијативе и поступање надлежног органа, које у овом моменту нису доступне у оквиру прегледа.
2. Који су узроци проблема? Имајући у виду да је могућност за подношење иницијатива од стране привреде и грађана

⁸⁵ Очекивани рок за спровођење обавезе продужен је са 2. квартала 2025. на 4. квартал 2027. године услед додавања нове активности под редним бројем 3. у оквиру процеса ревизије.

релативно нов механизам, уведен у последњих неколико година, у моменту успостављања прегледа поднетих иницијатива није било могуће предвидети све информације које би у овом домену могле да интересују јавност. Међутим, евидентан пораст интересовања јавности за увидом у иницијативе привреде и грађана које се достављају РСЈП довео је до потребе да се информације о предметним иницијативама учине доступним свим циљним групама и заинтересованим странама у већем обиму у односу на преглед који је иницијално креиран.

ОПИС ОБАВЕЗЕ

1. Шта је до сада урађено у правцу решавања проблема?

Као што је истакнуто у опису проблема, у складу са наведеним правним основом, РСЈП је на својој веб презентацији, на адреси <https://rsjp.gov.rs/cir/izmena-needikasnih-propisa/>, успоставио електронску форму путем које сви заинтересовани субјекти могу поднети четири врсте иницијатива – за измену/израду документа јавне политике, за измену неефикасних прописа, за измену неефикасних административних поступака – као и за учешће у радној групи за израду документа јавне политике. Током прве две године спровођења Акционог плана, на сајту РСЈП, успостављен је Преглед поднетих иницијатива са најзначајнијим информацијама о свакој иницијативи <https://rsjp.gov.rs/cir/izmena-needikasnih-postupaka/>, и објављен на Порталу отворених података у машински читљивом формату <https://data.gov.rs/sr/datasets/podaci-o-inicijativama/>. На тај начин је јавности омогућен увид у статус иницијатива које су поднете и обрађене од стране РСЈП.

2. Које решење се предлаже?

У циљу да се више информација учини јавно доступним, у оквиру имплементације обавезе ће бити успостављен преглед поднетих иницијатива у форми извештаја/табеле са детаљнијим информацијама о свим поднетим иницијативама, која ће садржати информације о:

- предмету и суштини иницијативе (резиме иницијативе),
- неефикасном пропису, неефикасном административном поступку или документу јавне политике на који се иницијатива односи,
- статусу иницијативе, и
- одговору/поступању надлежног органа у односу на упућену иницијативу (резиме поступања надлежног органа).

Креирани преглед ће бити објављен на веб презентацији РСЈП, у делу који се односи на иницијативе привреде и грађана, на адреси <https://rsjp.gov.rs/cir/inicijative-privrede-i-gradjana/>, и биће редовно ажуриран, у складу са променама у односу на већ постојеће иницијативе или услед подношења нових.

Додатни корак у правцу подизања нивоа транспарентности у овом сегменту обухватиће објављивање поменутог прегледа у машински читљивом формату, на Порталу отворених података.

У складу са планираним, током прве две године имплементације Акционог плана успостављен је Преглед поднетих иницијатива привреде и грађана и објављен у машински читљивом формату на линку: <https://data.gov.rs/sr/datasets/podaci-o-inicijativama/>, чиме је иницијално планирана обавеза реализована у потпуности. У оквиру процеса ревизије акционог плана, ова обавеза је додатно проширена додавањем активности која се односи на упућивање иницијатива за измену неефикасних прописа привредних субјеката на разматрање Социјално-економском савету Републике Србије. Ово независно тело сачињено је од представника Владе (шест чланова), репрезентативних удружења послодаваца (шест чланова) и репрезентативних синдиката

(шест чланова), основано је у циљу успостављања и развоја социјалног дијалога у питањима од значаја за остваривање економских и социјалних права послодаваца и запослених.

3. Који резултати се желе постићи спровођењем обавезе?

Спровођењем обавезе тежи се унапређењу транспарентности праћења поднетих иницијатива привреде и грађана, нарочито у делу који јавност посебно интересује, а који се тиче предмета саме иницијативе и поступања надлежних органа. Поред тога, укључивање Социјално-економског савета Републике Србије у разматрање иницијатива за измену прописа из њихове надлежности - кроз успостављање механизма за размену информација, доприноси повећању транспарентног одлучивања надлежних органа и квалитету институционалне сарадње. Доступност већег обима информација заинтересованим циљним групама, спречиће подношење већег броја иницијатива на исту тему и омогући ће заинтересованим странама да се информишу о ставовима надлежних органа по одређеним питањима која им могу бити од значаја.

АНАЛИЗА ОБАВЕЗЕ

Питања	Одговори (ако није применљиво, одговорити са N/A)
1. Како ће обавеза промовисати транспарентност? <i>Како ће помоћи грађанима у приступу информацијама и подацима? Како ће владу учинити транспарентнијом за грађане?</i>	Спровођењем обавезе учиниће се јавно доступим већи обим информација које се односе на иницијативе привреде и грађана упућене РСЈП, нарочито у делу који се тиче предмета иницијативе и поступања надлежних органа, а који нарочито интересују јавност. На тај начин, директно ће бити повећана транспарентност поступања органа управе у овом сегменту рада. Редовно ажурирање података на Порталу отворених података, омогућава грађанима непосредан и једноставан увид у све потребне информације о иницијативама.
2. Како ће обавеза помоћи у подстицању одговорности? <i>Како ће помоћи да органи јавне власти буду одговорнији јавности? Како ће олакшати способност грађана да науче како имплементација напредује? Како ће подржати транспарентне системе праћења и евалуације?</i>	Чињеница да ће информације о поступању надлежних органа по поднетим иницијативама бити јавно доступне, утицаће посредно и на подизање нивоа њихове одговорности. Додатну вредност представља и укључивање Социјално-економског савета Републике Србије у разматрање и одлучивање о иницијативама из њихове надлежности.
3. Како ће обавеза унапредити учешће грађана у дефинисању, имплементацији и праћењу спровођења решења? <i>Како ће проактивно укључити грађане и групе грађана?</i>	N/A

ПЛАНИРАЊЕ ОБАВЕЗЕ

(ово је почетни процес планирања који се углавном бави прекретницама и очекиваним резултатима, као и укљученошћу кључних заинтересованих страна)

Активности (активности које ће довести до)	Очекивани резултат (конкретни,	Очекивани датум завршетка	Учесници
---	-----------------------------------	---------------------------	----------

<i>остваривања резултата предвиђеног обавезом)</i>	<i>објективно-доказиви резултати спровођења активности)</i>		
1. Успостављање прегледа поднетих иницијатива привреде и грађана са информацијама које посебно интересују јавност, а наведене су у опису обавезе	Преглед поднетих иницијатива привреде и грађана са информацијама које посебно интересују јавност, а наведене су у опису обавезе, доступан је на веб презентацији РСЈП (https://rsjp.gov.rs/cir/izmena-neefikasnih-propisa/) и периодично ажуриран	4. квартал 2024. године	<u>Одговорна институција:</u> РСЈП
			<u>Партнери</u>
			Органи државне управе Цивилно друштво Остали партнер и (парламент, приватн и сектор, итд.)
2. Објављивање прегледа поднетих иницијатива привреде и грађана са информацијама које посебно интересују јавност, а наведене су у опису обавезе, на Порталу отворених података (https://data.gov.rs/sr/)	Преглед поднетих иницијатива привреде и грађана са информацијама које посебно интересују јавност, а наведене су у опису обавезе, доступан је на Порталу отворених података (https://data.gov.rs/sr/) и периодично ажуриран	2. квартал 2025. године	<u>Одговорна институција:</u> РСЈП
			<u>Партнери</u>
			Органи државне управе Цивилно друштво Остали партнер и (парламент, приватн и сектор, итд.)
3. Успостављање механизма за упућивање, разматрање и праћење поступања по иницијативама привреде уз учешће Социјално-	Потписивање меморандума о разумевању између РСЈП и Социјално-економског савета Републике Србије, којим ће	4. квартал 2027. године	<u>Одговорна институција:</u> РСЈП
			<u>Партнери</u>
			Органи државне управе Цивилно друштво Остали партнер и (парламент,

економског савета Републике Србије ⁸⁶	бити успостављен механизам сарадње поводом предметних иницијатива				приватн и сектор, итд.)
					Социјално-економски савет Републике Србије

Број и назив обавезе	4. До транспарентнијег трошења буџета кроз унапређење конкурсног поступка доделе средстава организацијама цивилног друштва		
Кратак опис обавезе	Спровођењем обавезе тежи се свеукупном унапређењу транспарентности финансирања организација цивилног друштва из буџетских средстава у свим сегментима овог процеса. Такав резултат може се постићи најпре адекватним сагледавањем постојећег стања и анализом потреба за унапређењем, узимајући у обзир ставове и сугестије свих релевантних заинтересованих страна и циљних група, а затим и одговарајућим интервенцијама у нормативном оквиру који уређује ову област.		
Одговорна институција за спровођење обавезе	Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог (МЉМПДД)		
Партнери у спровођењу обавезе	Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд)
	Сви органи државне управе и јединице локалне самоуправе који додељују буџетска средства организацијама цивилног друштва	Стална конференција градова и општина Грађанске иницијативе (предлагач обавезе) Остале заинтересоване организације цивилног друштва	
Период спровођења обавезе	2. квартал 2024 - 4. квартал 2027. године ⁸⁷		

ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА

⁸⁶ Наведена активност додата је у оквиру процеса ревизије Акционог плана

⁸⁷ У оквиру процеса ревизије Акционог плана, очекивани рок за спровођење обавезе продужен је са 2. квартала 2026. на 4. квартал 2027. године, с обзиром да имплементација обавезе није започета током прве две године Акционог плана.

1. Који проблем се настоји решити обавезом?

Правни основ за финансирање удружења и других организација цивилног друштва из буџетских средстава садржан је у члану 38. Закона о удружењима („Службени гласник РС”, бр. 51/2009 и 99/2011 – др. закони), док су ближи критеријуми, услови, обим, начин, поступак доделе, као и начин и поступак враћања средстава за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса детаљније разрађени Уредбом о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења („Службени гласник РС”, број 2016/18). Доношењем нове Уредбе 2018. године учињени су значајни кораци у правцу унапређења нормативног оквира у овој области и постављене основе за подизање нивоа транспарености доделе буџетских средстава удружењима у пракси.

Иако су одређени сегменти овог процеса евидентно унапређени, током петогодишњег периода примене Уредбе (2018-2023) примећено је да постоји потреба за преиспитивањем ефеката постојећих нормативних решења, имајући у виду да пракса показује неуједначеност у поступању давалаца средстава, те недоследност у примени постојећих правних норми. У прилог томе говоре искуства и ставови како органа јавне управе који додељују средства удружењима поштујући прописану законску процедуру, тако и организација цивилног друштва које су финансиране из буџетских средстава или прате процесе њихове доделе.

У том смислу, кључни сегменти процеса доделе буџетских средстава код којих постоји простор за даље унапређење, а које је потребно детаљно размотрити у оквиру имплементације обавезе, су: детаљније уређивање појединих фаза конкурсног поступка; приоритизација области које су од јавног интереса спрам потреба заједнице; прецизирање критеријума на основу којих се врши избор програма/пројеката који ће бити подржани и њихово прилагођавање секторским политикама; детаљније уређивање начина рада и састава конкурсне комисије, као и избора представника стручне јавности у овим комисијама; додатно уређење процеса праћења и сагледавања резултата остварених програма/пројеката, као и евалуације самог конкурсног циклуса; додатно уређивање садржине јавног позива у правцу обавезних елемената које је неопходно прецизирати у конкурсној документацији; унапређење конкурсне документације, образаца за извештавање о реализованим програмима, начина спровођења мониторинг посета и објављивање резултата пројеката и програма као и целокупног конкурса, чиме би се олакшало поступак аплицирања на конкурсе, а касније и сагледавања остварених резултата.

2. Који су узроци проблема?

Главни узрок неуједначне праксе у спровођењу конкурсног финансирања удружења из буџетских средстава може се повезати са чињеницом да је обухват обавезника Уредбе изузетно широк, тачније да се она примењује на свим нивоима власти, а да давоци средстава немају подједнако развијене капацитете за адекватну имплементацију свих сегментата планирања, доделе и праћења спровођења подржаних пројеката/програма од јавног интереса. Такође, евидентно је да одређене законске одредбе нису довољно прецизне и остављају простор за различита тумачења, што резултира, већ поменутом, неуједначном праксом. Коначно, пракса је показала и недвосмислену потребу да се одређени аспекти додатно уреде како би се спречило да даваоци средстава на различите начине сами уређују одређене сегменте процесе.

1. Шта је до сада урађено у правцу решавања проблема?

Током претходних десет година учињени су важни кораци у нормирању, уређивању и стандардизацији доделе буџетских средстава организацијама цивилног друштва. У том смислу, првом Уредбом о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења, која је донета 2012. године, учињени су крупни кораци у овој области, пре свега кроз увођење обавезне доделе средстава путем јавног конкурса. Након пет година њене примене, отпочет је рад на новој Уредби, која је донета 2018. године, и која је донела додатно унапређење правног оквира у предметној области. Поред осталог, Уредбом је подигнут ниво транспарентности процеса у свим фазама поступка доделе средстава – од фазе планирања, преко доделе средстава до праћења и извештавања о додељеној подршци. Пружена је могућност органима да, у складу са расположивим ресурсима, спроведу процену успешности реализованих програма/пројеката, чинећи доступним јавности информације о томе којим удружењима и за које намене су средства одобрена. Посебно значајан искорак је направљен у погледу укључивања цивилног друштва у сам поступак, тако што је дата могућност ангажовања стручне јавности у припреми анализе о успешности, квалитету и остварењу циљева програма који се реализују, као и могућношћу именовања представника стручне јавности за чланове комисије за избор програма/пројеката. Уредбом је такође уведена обавеза планирања јавних конкурса кроз израду Годишњег плана расписивања јавних конкурса, те су тако надлежни органи дужни су да свој Годишњи план објаве најкасније до 31. јануара на својој званичној интернет страници и доставе га Министарству за људска и мањинска права и друштвени дијалог, које израђује и на својој интернет страници објављује годишњи календар свих планираних јавних конкурса. На тај начин је унапређен степен транспарентности финансирања удружења из буџетских средстава од најраније фазе процеса.

Међутим, упркос наведеним помацима у нормативном оквиру, пракса је, као што је описано раније у обавези, остала у значајној мери неуједначена, а примена одређених одредаба недоследна. С обзиром на то, евидентно је да петогодишња примена важеће Уредбе није резултирала жељеним напретком када је у питању пракса пружања финансијске подршке програмима/пројектима цивилног друштва из буџетских средстава, те да је оно и даље недовољно транспарентно. На одређене, конкретне изазове и потребе за унапређењем различитих сегмената поступка доделе средстава током претходних година указивали су како даваоци средстава (органи јавне управе), тако и корисници (организације цивилног друштва).

2. Које решење се предлаже?

Полазећи од описаног проблема, искустава из праксе давалаца и корисника буџетских средстава у овој области, али и досадањих напора који су предузимани, решење би најпре подразумевало **спровођење одговарајуће анализе ефеката досадашње примене Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења** („Службени гласник РС”, број 2016/18), у циљу адекватног сагледавања свих недостатака нормативног оквира и његове практичне примене. Ова *ex-post* анализа ефеката била би реализована у широком консултативном процесу са свим заинтересованим страна и циљним групама (органима јавне управе и организацијама цивилног друштва) и обухватила би, поред анализе саме Уредбе и домаће праксе, и преглед релевантне упоредне праксе у региону и одреднице ЕУ Смерница у делу који се односи на финансирање организација цивилног друштва из буџетских средстава. У средишту анализе била би питања која су препозната у оквиру раније описаног проблема којим се обавеза бави.

На основу налаза спроведене анализе и датих препорука, присупило би се даљим корацима у правцу **измена и допуна или доношења нове Уредбе**. У складу са тим, правци интервенција у постојећем нормативном оквиру, као и сам процес рада и доношења нових законских решења у предметној области били би дефинисани и конкретизовани у оквиру процеса обавезне ревизије овог Акционог плана, која је предвиђена за 2025. годину.

3. Који резултати се желе постићи спровођењем обавезе?

Спровођењем обавезе тежи се свеукупном унапређењу транспарентности финансирања организација цивилног друштва из буџетских средстава у свим сегментима овог процеса. Такав резултат може се постићи најпре адекватним сагледавањем постојећег стања и анализом потреба за унапређењем, узимајући у обзир ставове и сугестије свих релевантних заинтересованих страна и циљних група, а затим и одговарајућим интервенцијама у нормативном оквиру који уређује ову област. Након доношења нових законских решења, од кључног је значаја рад на јачању капацитета како давалаца, тако и корисника буџетских средстава у овој области, али и подизање свести о важности и суштини финансијске подршке цивилном друштву на прописан начин.

АНАЛИЗА ОБАВЕЗЕ	
Питања	Одговори (ако није применљиво, одговорити са N/A)
1. Како ће обавеза промовисати транспарентност? <i>Како ће помоћи грађанима у приступу информацијама и подацима? Како ће владу учинити транспарентнијом за грађане?</i>	Обавеза примарно доприноси унапређењу фискалне транспарентности органа управе, тако што се унапређењем транспарентности процеса додела буџетских средстава у конкретној области омогућава свој заинтересованој јавности бољи увид у начин на који се додељују и троше буџетска средства. Другим речима, транспарентна процедура доделе средстава и прецизно извештавање о обиму додељених средстава, подржаним удружењима и њиховим програмима/пројектима омогућава грађанима увид у обим и сврху издвајања средстава пореских обвезника чиме јача поверење грађана у рад јавне управе, али и у рад удружења и других организација цивилног друштва.
2. Како ће обавеза помоћи у подстицању одговорности? <i>Како ће помоћи да органи јавне власти буду одговорнији јавности? Како ће олакшати способност грађана да науче како имплементација напредује? Како ће подржати транспарентне системе праћења и евалуације?</i>	Обавеза доприноси и јачању система фискалне одговорности органа јавне управе, с обзиром да унапређење транспарентности процеса доноси и већи и квалитетнији увид јавности у начин доделе буџетских средстава, што са собом повлачи и већи степен одговорности органа јавне управе за њихово поступање у конкретној области. Додатно, боље информисање шире јавности о сврсисходности утрошка јавних средстава, подстиче се и развија интегритет и одговорност у раду државних органа.
3. Како ће обавеза унапредити учешће грађана у дефинисању, имплементацији и праћењу спровођења решења?	Преиспитивање и евентуално редефинисање постојеће улоге организација цивилног друштва у поступку доделе средстава, допринело би њиховој значајнијем учешћу у одлучивању, како у погледу

Како ће проактивно укључити грађане и групе грађана?	приоритета за финансирање, тако и у погледу улоге у одабиру програма/пројеката које треба подржати. Додатно, адекватно извештавање о додељеним средствима, њиховом утрошку и резултатима који су на тај начин остварени представља основу за подстицање и унапређење сарадње јавног и цивилног сектора у спровођењу јавних политика и праћење развоја учешћа сектора цивилног друштва у реализацију постављених јавних политика.
--	--

ПЛАНИРАЊЕ ОБАВЕЗЕ					
(ово је почетни процес планирања који се углавном бави прекретницама и очекиваним резултатима, као и укљученошћу кључних заинтересованих страна)					
Активности (активности које ће довести до остваривања резултата предвиђеног обавезом)	Очекивани резултат (конкретни, објективно-доказиви резултати спровођења активности)	Очекивани датум завршетка	Учесници		
1. Спровођење ex-post анализе ефеката досадашње примене Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења, у складу са одредбама Закона о планском систему Републике Србије	Израђена ex-post анализа ефеката Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења, која садржи јасне препоруке о даљим правцима за унапређење процеса доделе буџетских средстава организацијама цивилног друштва	1. квартал 2027. године	Одговорна институција: МЈММПДД		
			Партнери		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватни и сектор, итд.)
			Сви органи јавне управе-даваоци средстава	Све заинтересоване организације цивилног друштва Стална конференција градова и општина	

2. Поступање у складу са налазима и препорукама <i>ex-post</i> анализе – процес измена и допуна/израде нове Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења, и доношење нове	Донете измене и допуне/нова Уредба о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења и објављене у Службеном гласнику	4. квартал 2027. године ⁸⁸	Одговорна институција: МЈМПДД		
			Партнери		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватн и сектор, итд.)
			Сви органи јавне управе-даваоци средстава	Све заинтересоване организације цивилног друштва Стална конференција градова и општина	

Број и назив обавезе	5. Проактивна управа-информације „на клик“
Кратак опис обавезе	Обавеза подразумева стандардизацију садржаја веб презентација органа, ⁸⁹ кроз дефинисање свих врста информација које се обавезно објављују. У том правцу, обавезан садржај би био прописан изменама и допунама Уредбе о ближим условима за израду и одржавање веб презентација органа , а на основу претходног мапирања свих врста информација које су органи дужни да објављују на веб презентацијама, у складу са важећом регулативом, али и релевантних међународних (компаративних) стандарда, у погледу врста информација које су доступне на веб презентацијама институција.
Одговорна институција за спровођење обавезе	Министарство државне управе и локалне самоуправе (МДУЛС)

⁸⁸ Очекивани рокови за спровођење активности 1. и 2. ревидирани су како би били усклађени са новим роком за спровођење обавезе који је дефинисан у оквиру процеса ревизије Акционог плана.

⁸⁹ У складу са чланом 1. Уредбе о ближим условима за израду и одржавање веб презентација органа, органима у смислу ове обавезе сматрају се: државни органи и организације, органи и организације покрајинске аутономије, органи и организације јединица локалне самоуправе, установе, јавна предузећа, посебни органи преко којих се остварује регулаторна функција и правна и физичка лица којима су поверена јавна овлашћења.

Партнери у спровођењу обавезе	Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд)
	Канцеларија за информационе технологије и електронску управу (ИТЕ)	Заинтересоване организације цивилног друштва	
Период спровођења обавезе	1. квартал 2024 - 4. квартал 2027. године ⁹⁰		

ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА

1. Који проблем се настоји решити обавезом?

Право грађана на обавештеност представља уставну категорију и утврђено је чланом 51. Устава Републике Србије („Службени гласник”, бр. 98/06 и 115/21) који прописује да „свако има право на приступ подацима који су у поседу државних органа и организација којима су поверена јавна овлашћења, у складу са законом“. Ово право остварује се на различите начине, као што су, поред осталог, обавештавање путем средстава јавног информисања, приступ информацијама на основу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник”, бр. 120/04, 54/07, 104/09, 36/10, 105/21), објављивањем података у машински читљивом формату, али и путем веб презентација државних органа.

Адекватно информисање грађана и остале заинтересоване јавности путем веб презентација представља један од кључних механизма проактивне транспарентности и значајно доприноси остваривању поменутог права на обавештеност, али и смањује тзв. реактивно поступање органа, код којег се информације пружају по захтеву заинтересованих страна.

У том смислу, члан 28. Закона о електронској управи („Службени гласник”, број 27/18) прописује обавезу органа да израде и одржавају своје веб презентације, док су ближи услови за одређивање домена, тачност и потпуност садржаја веб презентације, представљање услуга које орган пружа, техничко решење, функционалност, приступачност, језик и писмо, графичко решење, дизајн, употребљивост, доступност, безбедност, одржавање, ажурирање и друга питања везана за развој веб презентација уређени Уредбом о ближим условима за израду и одржавање веб презентација органа („Службени гласник”, број 104/18).

Међутим, пракса, као и анализе цивилног друштва, показује да органи неуједначено поступају када је у питању информисање путем веб презентација. Другим речима, не постоји уједначена пракса када је у питању објављивање информација на веб презентацијама - обим и врста информација које су доступне варирају, и када се ради о истим врстама органа, као и када се ради о веб презентацијама које имају исту структуру (изглед). Због свега наведеног, у пракси долази до тога да веб презентације органа не садрже исте врсте информација, па тако неке институције које су проактивније објављују планове рада, извештаје о раду, планове интегритета, извештаје о спровођењу планова

⁹⁰ У оквиру процеса ревизије Акционог плана, очекивани рок за спровођење обавезе продужен је са 4. квартала 2025. на 4. квартал 2027. године, с обзиром на значајано кашњење у имплементацији током прве две године Акционог плана.

интегритета, годишње извештаје о јавним набавкама, информације о платама службеника и јавних функционера и друге информације од значаја за информисање јавности о њиховом раду, док друге то не чине, или чине у мањој мери, објављивањем минимума информација на које упућује обавеза израде информатора о раду. Додатно, чак и када су доступне, исте информације не налазе се на истим или сличним местима на веб презентацијама различитих органа, што додатно компликује њихову доступност и приступ.

Указани проблем препознат је и у Стратегији реформе јавне управе у Републици Србији за период од 2021. до 2030. године („Службени гласник”, бр. 42/21 и 9/22), којом се у оквиру циља 6. предвиђа: „Унапређење проактивног објављивања података у поседу органа јавне управе“. Такође, годишњи извештаји Повереника за слободан приступ информацијама од јавног значаја и заштиту податка о личности показују да се број жалби овој институцији значајно увећава сваке године, као последица недовољне проактивне транспарентности органа јавне власти.⁹¹

2. Који су узроци проблема?

Главни узрок проблема огледа се у недостатку јасних стандарда и обавеза у погледу врсте информација које треба проактивно објављивати. Са једне стране, Уредба о ближим условима за израду и одржавање веб презентација органа не уређује подробније садржај веб презентација, у смислу информација које треба да буду доступне на веб презентацији, већ чланом 5. само утврђује да садржај треба да буде 1) ажуриран, тачан и потпун; 2) архивиран; 3) отворен у циљу доступности информација које органи објављују; 4) садржан од јасних логичких целина, које треба да обухвате податке и информације, настале у раду органа; 5) у машински читљивом облику. Са друге стране, обавеза објављивања различитих врста информација и докумената прописана је бројним (секторским) прописима, што додатно усложњава адекватну имплементацију и чини ову област несистематично уређеном. Једна од последица описаног стања јесте и стални пораст броја захтева за слободан приступ информацијама од јавног значаја, с обзиром да заинтересоване стране некада једноставно не могу да пронађу жељене информације, чак и када су објављене, те користе механизам подношења захтева за слободан приступ информацијама од јавног значаја.

ОПИС ОБАВЕЗЕ

1. Шта је до сада урађено у правцу решавања проблема?

Како би се унапредила проактивна транспарентност органа јавне власти, прописана је обавеза уношења информација о раду у Јединствени информациони систем информатора о раду, који је доступан на сајту Повереника (линк: <https://informator.poverenik.rs/pristup>) и креиран у складу са одредбама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја. Овај информациони систем, који је у употреби од 2022. године, омогућава свакој заинтересованој страни да се на једном месту информише о раду свих обвезника закона. Поред тога, од 2017. године у функцији је и Портал отворених података (линк: <https://data.gov.rs/sr/>) као централно место на којем различити субјекти, укључујући и државне органе, објављују податке настале у свом раду у машински читљивом формату. Број институција које на овај начин објављују податке, као и број сетова података и ресурса константно расте из године у годину. Такође, као што је раније описано, правним оквиром су постављени технички стандарди и одређени елементи садржаја веб

⁹¹ Извештај за 2022. годину, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, линк: https://www.poverenik.rs/images/stories/dokumentacija-nova/izvestajiPoverenika/2022/Godi%C5%A1nji_izve%C5%A1taj_2022_-_16_03_2023.pdf.

презентација. Коначно, Канцеларија за информационе технологије и електронску управу (ИТЕ) настоји да последњих година унификује структуру и изглед веб презентација органа, што је видљиво на примеру новооснованих институција чији су сајтови у знатној мери стандардизовани у овом домену.

2. Које решење се предлага?

Како у домаћем законодавству проактивно објављивање информација није прецизно регулисано, а одредбе о објављивању информација на веб презентацијама су расуте у више закона и подзаконских аката, потребно је на једном месту систематизовати све обавезе органа у погледу објављивања информација од јавног значаја на веб презентацији. На овај начин извршила би се стандардизација информација које органи проактивно објављују, нарочито онда када нема изричитих законских одредаба, али и у циљу смањења реактивног деловања поводом захтева за приступ информацијама од јавног значаја.

У том смислу, потребно је, анализом важећих прописа, најпре мапирати све врсте информација које су органи дужни да објављују на веб страницама, у складу са одредбама различитих прописа, али и размотрити упоредну праксу и друге релеватне међународне стандарде у погледу врста информација које су доступне на веб презентацијама државних органа у другим земљама.

Мапирано стање било би основ за **измене и допуне Уредбе о ближим условима за израду и одржавање веб презентација органа, којима би се прописао обавезан садржај веб презентација и дефинисао начин праћења усаглашености веб презентација са наведеним изменама и допунама.**

3. Који резултати се желе постићи спровођењем обавезе?

Изменама и допунама Уредбе о ближим условима за израду и одржавање веб презентација органа биће учињен важан корак у правцу стандардизације садржаја веб презентација органа управе, имајући у виду настојање да се на једном месту дефинишу сви обавезни садржаји за објављивање. Истовремено, тиме се тежи и униформности веб презентација органа, не само у погледу садржаја, већ и изгледа, односно структуре. У крајњем исходу, имплементацијом ове обавезе подићи ће се ниво укупне транспарентности органа, али и грађанима и другој заинтересованој јавности олакшати приступ свим релевантним информацијама, што је крајњи циљ.

АНАЛИЗА ОБАВЕЗЕ

Питања	Одговори (ако није применљиво, одговорити са N/A)
1. Како ће обавеза промовисати транспарентност? <i>Како ће помоћи грађанима у приступу информацијама и подацима? Како ће владу учинити транспарентнијом за грађане?</i>	Мапирањем, систематизацијом, дефинисањем и нормирањем на једном месту, односно у једном пропису, поставља се нужна основа за уједначавање праксе у погледу садржаја веб презентација органа. На тај начин се, са једне стране, очекује повећање транспарентности у смислу обима и врсте информација о раду органа, док се, са друге стране, олакшава њихова доступност грађанима и свим другим заинтересованим странама. Истовремено, не само да обавеза представља меру јачања проактивне транспарентности, већ се њоме предузимају кораци

	у правцу смањења и превенције реактивне транспарентности, која се огледа у значајном броју захтева за приступ информацијама од јавног значаја које институције добијају.
2. Како ће обавеза помоћи у подстицању одговорности? <i>Како ће помоћи да органи јавне власти буду одговорнији јавности? Како ће олакшати способност грађана да науче како имплементација напредује? Како ће подржати транспарентне системе праћења и евалуације?</i>	Стандардизовањем садржаја веб презентација органа управе, односно прописивањем објављивања истих врста информација од стране свих органа, на једном месту, омогућава се и квалитетнији мониторинг јавности, али и надлежних органа, над њиховим радом. С тим у вези је и пораст одговорности органа управе у погледу испуњавања законских обавеза које се односе на објављивање одређеног садржаја на веб презентацијама, али и пораст опште одговорности за сопствени рад.
3. Како ће обавеза унапредити учешће грађана у дефинисању, имплементацији и праћењу спровођења решења? <i>Како ће проактивно укључити грађане и групе грађана?</i>	Обавеза ће индиректно утицати и на услове за учешће грађана у доношењу одлука, с обзиром да је неопходан предуслов грађанске партиципације адекватно, потпуно и благовремено информисање од стране институција.

ПЛАНИРАЊЕ ОБАВЕЗЕ				
(ово је почетни процес планирања који се углавном бави прекретницама и очекиваним резултатима, као и укљученошћу кључних заинтересованих страна)				
Активности (активности које ће довести до остваривања резултата предвиђеног обавезом)	Очекивани резултат (конкретни, објективно-доказиви резултати спровођења активности)	Очекивани датум завршетка	Учесници	
1. Мапирање садржаја (свих врста информација) које су органи дужни да објављују на веб страницама, у складу са важећим прописима, и разматрање упоредне праксе и других релеватних међународних стандарда у овој области	Припремљен преглед свих врста информација које су органи дужни да објављују на веб страницама, у складу са важећим прописима, и других информација, у складу са упоредним стандардима и праксом	3. квартал 2027. године	Одговорна институција: МДУЛС	
			Партнери	
			Органи државне управе	Остали партнер и (парламент, приватни сектор, итд.)
			ИТЕ	Заинтересоване ОЦД
2. Припрема Нацрта уредбе о изменама и допунама Уредбе о	Припремљен Нацрт Уредбе о	3. квартал 2027. године	Одговорна институција: МДУЛС	
			Партнери	

ближим условима за израду и одржавање веб презентација органа, у правцу прописивања обавезног садржаја веб презентација, у сарадњи са заинтересованим ОЦД	изменама и допунама Уредбе о ближим условима за израду и одржавање веб презентација органа		Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватни сектор, итд.)
				Заинтересоване ОЦД	Радна група задужена за припрему Нацрта уредбе о изменама и допунама Уредбе
3. Усвајање измена и допуна Уредбе о ближим условима за израду и одржавање веб презентација органа, у правцу прописивања обавезног садржаја веб презентација	Донете измене и допуне Уредбе о ближим условима за израду и одржавање веб презентација органа и објављене у Службеном гласику	4. квартал 2027. године ⁹²	Одговорна институција:		
			МДУЛС		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватни сектор, итд.)
					Радна група задужена за припрему Нацрта уредбе о изменама и допунама Уредбе

Број и назив обавезе	6. Унапређење транспарентности рада Владе Републике Србије
Кратак опис обавезе	Током прве две године имплементације Акционог плана, обавеза подразумева израду и разматрање налаза свеобухватне компаративне анализе о различитим елементима јавности рада влада у региону и

⁹² Очекивани рокови за спровођење активности под редним бројевима 1-3. ревидирани су како би били усклађени са новим роком за спровођење обавезе који је дефинисан у оквиру процеса ревизије Акционог плана.

	одабраним државама-чланицама Европске уније, примарно у погледу начина и обима у којем се објављују акта/документа настала у оквиру процеса одлучивања. Наведена анализа послужила би као основ за евентуално предузимање даљих конкретних активности у правцу унапређења транспарентности рада Владе Републике Србије, које би биле дефинисане приликом обавезне ревизије овог акционог плана.		
Одговорна институција за спровођење обавезе	Генерални секретаријат Владе (ГС)		
Партнери у спровођењу обавезе	Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд)
	Републички секретаријат за законодавство (РСЗ)		
Период спровођења обавезе	2. квартал 2024 - 4. квартал 2027. године ⁹³		

ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА

1. Који проблем се настоји решити обавезом?

Јавност рада Владе Републике Србије уређена је одредбама Закона о Влади („Сл. гласник РС“, бр. 55/05, 71/05 - испр., 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - одлука УС, 72/12, 7/14 - одлука УС, 44/14 и 30/18 - др закон), као и припадајућим одредбама Пословника Владе („Сл. гласник РС“, бр. 61/06 - пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13, 76/14 и 8/19 - др уредба). Наведеним прописима утврђено је да је рад Владе јаван и обезбеђује се конференцијама за новинаре, представљањем Владе и органа државне управе на Интернету, саопштењима за јавност и другим информацијско-телекомуникационим средствима. О јавности рада Владе и органа државне управе стара се Канцеларија за сарадњу с медијима, док о раду и одлукама Владе јавност обавештавају председник Владе и директор Канцеларије за сарадњу с медијима, односно потпредседници Владе и министри о одлукама Владе из њиховог делокруга. Када је у питању јавност седница Владе, важећи прописи предвиђају да новинари и други представници јавности, по правилу, не присуствују седницама Владе, те да се излагања чланова Владе и других учесника у раду седнице Владе, сматрају службеном тајном строге поверљивости, ако у конкретном случају председник Владе друкчије не одреди.⁹⁴

У пракси, информисање о раду Владе реализује се, по правилу, редовним конференцијама за новинаре које се одржавају после седница Владе, саопштењима за јавност, као и објављивањем информација на сајту Владе (линк: <https://www.srbija.gov.rs/>), укључујући поједина акта/документа које је Влада усвојила на својим седницама.

С тим у вези, последњих година примећено је појачано интересовање јавности, нарочито

⁹³ У оквиру процеса ревизије Акционог плана, очекивани рок за спровођење обавезе продужен је са 2. квартала 2025. на 4. квартал 2027. године, с обзиром на значајано кашњење у имплементацији током прве две године Акционог плана.

⁹⁴ Пословник Владе, члан 93-96.

медија и цивилног друштва, у погледу обима информација, а нарочито опсега и систематичности аката/документата које Влада усваја, а који се, након доношења, објављују на сајту Владе и тако чине јавно доступним.

2. Који су узроци проблема?

Сајт Владе Републике Србије, у делу посвећеном седницама Владе у актуелном мандату (линк: <https://www.srbija.gov.rs/dokument/676950/sednice-vlade-za-vreme-mandata-vlade-republike-srbije-izabrane-26-oktobra-2022-godine-dokumenti-sa-sednica-odrzanih-2023-godine.php>), садржи хронолошким редом наведене седнице Владе у актуелном мандату (од прве до последње одржане), у оквиру којих су доступна поједина усвојена акта/документа као што су одређени предлози закона са образложењем, донете уредбе и документа јавних политика, и кадровска решења. Међутим, приметно је да постоји интересовање јавности за објављивање ширег круга аката/документа у односу на она за која већ постоји успостављена пракса, попут закључака које Влада доноси или образложења уз подзаконска акта (нарочито уредбе). Такође, како је траснапрентност Владе и органа државне управе врло важан сегмент реформских процеса који се спроводе, примећено је да постоји простор за евентуално унапређење и у другим аспектима, поред већ поменутог објављивања документа.

ОПИС ОБАВЕЗЕ

1. Шта је до сада урађено у правцу решавања проблема?

Као што је наведено, јавност рада Владе Републике Србије обезбеђује се на неколико начина који су предвиђени Законом о Влади и Пословником Владе. У пракси, активности у том погледу подразумевају редовне конференције за новинаре који се одржавају сваког четвртка, после седнице Владе. Такође, јавност се упознаје са радом Владе и директним преносом конференција за новинаре из Прес сале Владе Републике Србије, а установљена је и архива тонских снимака и видео записа са конференција за новинаре у Влади Републике Србије, која је доступна на сајту Владе (линк: <https://www.srbija.gov.rs/dokument/312646/audio-pres.php>).

Како би се унапредила транспарентност Владе и њен рад приближио грађанима, 2018. године почео је са радом нови сајт Владе Републике Србије (линк: <https://www.srbija.gov.rs/>) који на значајно једноставнији и транспарентнији начин представља јавности рад саме Владе. Поред бројних других информација које су од значаја или могу интересовати јавност, сајт Владе садржи посебне секције у оквиру којих су доступне различите информације настале у раду Владе, као и одређена акта/документа које је донела Влада – секција Документи (линк: <https://www.srbija.gov.rs/dokumenti/2430>) и секција Седнице Владе (линк: <https://www.srbija.gov.rs/dokument/676950/sednice-vlade-za-vreme-mandata-vlade-republike-srbije-izabrane-26-oktobra-2022-godine-dokumenti-sa-sednica-odrzanih-2023-godine.php>).

Конечно, за потребе Владе, Генерални секретаријат Владе израђује Информатор о раду, који је од 2022. године јавно доступан у оквиру Јединственог информационог система информатора о раду на адреси <https://informator.poverenik.rs/informator?org=6PfvWP8TkotZEKxy9>.

2. Које решење се предлаже?

Како би се на свеобухватан начин сагледало постојеће стање, али и идентификовао простор за даље унапређење када је у питању транспарентност рада Владе, потребно је изградити одговарајућу компаративну анализу која би пружила преглед решења која у овој области примењују земље из окружења (Словенија, Хрватска, БиХ, Црна Гора и Северна Македонија, чији су правни системи креирани на наслеђу правног

система СФРЈ) и још три земље-чланице Европске уније, чији правни системи међусобно посматрано нису проистекли из једног од тзв. великих правних система, него из различитих.

Израда овакве анализе била би неопходан почетни корак за прецизирање даљих корака у правцу унапређења постојећег стања, и евентуалног проширивања опсега аката који се објављују на сајту Владе након њиховог усвајања као што су нпр. одређени закључци Владе који посебно занимају јавност, као и образложења уредаба, пре свега оних које су сложенијег карактера и посебно занимају јавност, а због уске стручности, сам текст прописа није у довољној мери пријемчив широј јавности.

Наведеном треба додати и наставак добре праксе телевизијских преноса седница Владе, и то оних тематског карактера, на којима се расправљају питања од непосредног значаја за ширу јавност.

3. Који резултати се желе постићи спровођењем обавезе?

Израдом и разматрањем налаза предложене анализе биће сагледана компаративна пракса у предметној области, која ће послужити као основ за евентуално предузимање даљих конкретних активности у правцу унапређења транспарентности рада Владе Републике Србије, а који би били дефинисани приликом обавезне ревизије овог Акционог плана.

АНАЛИЗА ОБАВЕЗЕ

Питања	Одговори (ако није применљиво, одговорити са N/A)
1. Како ће обавеза промовисати транспарентност? <i>Како ће помоћи грађанима у приступу информацијама и подацима? Како ће владу учинити транспарентнијом за грађане?</i>	Спровођењем одговарајуће анализе, као и евентуалним даљим корацима у складу са прихваћеним налазима, директно ће бити омогућен приступ ширем опсегу информација о раду Владе и аката/документа који настају у оквиру процеса доношења одлука. Посебан допринос огледао би се у чињеници да би наведене информације и подаци били централизовани, односно доступни грађанима на једном месту, што олакшава сам приступ информацијама.
2. Како ће обавеза помоћи у подстицању одговорности? <i>Како ће помоћи да органи јавне власти буду одговорнији јавности? Како ће олакшати способност грађана да науче како имплементација напредује? Како ће подржати транспарентне системе праћења и евалуације?</i>	Потенцијално омогућавање већег опсега доступних информација и аката/документата, аутоматски би допринело даљем развоју система одговорности, с обзиром да би на тај начин рад Владе био у већој мери доступан за праћење.
3. Како ће обавеза унапредити учешће грађана у дефинисању, имплементацији и праћењу спровођења решења? <i>Како ће проактивно укључити грађане и групе грађана?</i>	N/A

ПЛАНИРАЊЕ ОБАВЕЗЕ

(ово је почетни процес планирања који се углавном бави прекретницама и очекиваним резултатима, као и укљученошћу кључних заинтересованих страна)

Активности	Очекивани	Очекивани	Учесници
------------	-----------	-----------	----------

<i>(активности које ће довести до остваривања резултата предвиђеног обавезом)</i>	резултат <i>(конкретни, објективно-доказиви резултати спровођења активности)</i>	датум завршетка			
1. Израда компаративне анализе о стандардима и механизмима за обезбеђивање јавности рада Владе, са препорукама за унапређење	Израђена компаративна анализа о стандардима и механизмима за обезбеђивање јавности рада Владе, са препорукама за унапређење	1. квартал 2025. године	<u>Одговорна институција:</u> ГС		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватни и сектор, итд.)
			РСЗ		
2. Разматрање налаза спроведене анализе и дефинисање конкретних активности, у складу са прихваћеним препорукама	Дефинисане конкретне активности у правцу даљег унапређења транспарентности и рада Владе	4. квартал 2027. године ⁹⁵	<u>Одговорна институција:</u> ГС		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватни и сектор, итд.)
			РСЗ		

Број и назив обавезе	7. Отворена управа за квалитетнији живот особа са инвалидитетом
Кратак опис обавезе	Обавеза подразумева израду (информативне) Мапе подршке особама са инвалидитетом (ОСИ), засноване на визуализацији машински читљивих података од значаја за свакодневни живот ОСИ, и то: • о контактима свих центара за социјални рад у Републици Србији и њиховој физичкој приступачности за ОСИ, • о контактима свих регистрованих социјалних предузећа, • о контактима свих предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање ОСИ, • о контактима свих активних удружења и савеза који остварују циљеве у областима од значаја за ОСИ, • о контактима особа у поступку за остваривање права на повраћај пдв-а за увоз моторних возила, • о контактима извођача обука за ОСИ, са решењем о одобрењу за спровођење мера и активности професионалне рехабилитације,

⁹⁵ Очекивани рок за спровођење активности 2. је ревидиран како би био слаган са новим роком за спровођење обавезе који је дефинисан у оквиру процеса ревизије Акционог плана.

	• о контактима Националне службе за запошљавање од значаја за запошљавање ОСИ, • о додељеним буџетским средствима на основу Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом • о контактима, доступним услугама, приступачности и другим аспектима функционисања јединствених управних места од значаја за ОСИ.⁹⁶ За потребе израде Мапе, надлежни органи ће претходно прикупити, стандардизовати и објавити наведене податке у машински читљивом формату на Порталу отворених података (https://data.gov.rs/sr/). Креирање наведене мапе, која ће бити доступна на интернет страници Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (https://www.minrzs.gov.rs/sr/), омогући ће да се ОСИ, али и сви други заинтересовани грађани, на једном месту, на брз, једноставан, лако доступан и разумљив начин могу информисати о доступним механизмима подршке на читавој територији Републике Србије. У складу са планираним, током прве две године имплементације Акционог плана израђена је Мапе подршке ОСИ, заснована на визуализацији машински читљивих података од значаја за свакодневни живот ОСИ, чиме је иницијално планирана обавеза реализована у потпуности. У оквиру процеса ревизије, ова обавеза је додатно унапређена додавањем активности у циљу отварања и визуелизације нових сетова података у овој области, конкретно података који се тичу јединствених управних места.		
Одговорна институција за спровођење обавезе	Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (МРЗБС)		
Партнери у спровођењу обавезе	Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд)
	Канцеларија за информационе технологије и електронску управу (ИТЕ) Агенција за привредне регистре (АПР) Национална служба за запошљавање (НСЗ) Министарство државне управе и		

⁹⁶ Наведени сет података је додат у оквиру процеса ревизије Акционог плана.

	локалне самоуправе (МДУЛС) ⁹⁷		
Период спровођења обавезе	1. квартал 2024 - 3. квартал 2027. године ⁹⁸		

ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА

1. Који проблем се настоји решити обавезом?

Заштита ОСИ један је од најосетљивијих и најспецифичнијих елемената друштвено-развојне, економске и пре свега социјалне политике уопште.⁹⁹ У оквиру реформских процеса који се у Републици Србији спроводе последњих година, остварени су значајни помаи у области унапређења положаја ОСИ, али имајући у виду да бројни ризици њихове социјалне искључености имају тенденцију умножавања, потребно је, применом мултидисциплинарног и мултисекторског приступа, константно деловати, предузимајући различите активности, како би се ови ризици свели на најмању меру. Проблеми са којима се ОСИ сусрећу, распрострањени стереотипи и предрасуде, као и социјални и економски положај у коме се налазе, чине их у великој мери угроженом и маргинализованом групом.¹⁰⁰ Истовремено, Република Србија има развијен законодавни, стратешки и институционални оквир посвећен заштити и унапређењу положаја ОСИ. У примени су бројни прописи и планска документа, на челу са Законом о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом и Стратегијом унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2020. до 2024. године, којима се настоје обезбедити различити видови подршке и унапредити свеукупан квалитет живота ове рањиве категорије становништва.¹⁰¹

Међутим, као и у другим случајевима, врло важан предуслов за остваривање права ОСИ представља адекватна доступност релевантних информација. Овај аспект нарочито је важан код специфичних друштвених категорија, у које свакако спадају и ОСИ, за које је нарочито значајно да на ефикасан, једноставан, лако доступан и разумљив начин могу доћи до потребних информација о својим правима, као и о облицима и „адресама“ подршке која им је на располагању.

Са једне стране, добар део информација о расположивој подршци ОСИ јавно је доступан, по правилу, на веб презентацијама надлежних органа. Међутим, са друге стране, до њих углавном није једноставно доћи, јер се махом налазе на веб презентацијама неколико различитих органа државне управе или на деловима веб презентација које нису лако

⁹⁷ У оквиру процеса ревизије Акционог плана, МДУЛС је додат међу партнере с обзиром да се ново додати сет података налази у надлежности овог министарства.

⁹⁸ Очекивани рок за спровођење обавезе продужен је са 4. квартала 2025. на 3. квартал 2027. године услед додавања нове активности под редним бројем 10. у оквиру процеса ревизије.

⁹⁹ Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања - Сектор за заштиту особа са инвалидитетом, *Водич кроз права особа са инвалидитетом у Републици Србији*, линк ка документу: <https://www.minrzs.gov.rs/sites/default/files/2021-02/Vodic%20kroz%20prava%20osoba%20sa%20invaliditetom.pdf>, стр. 1.

¹⁰⁰ Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2020. до 2024. године („Службени гласник РС”, број 44/20), линк ка документу: <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2020/44/1/reg>, стр. 12.

¹⁰¹ Детаљнији преглед планских документа и правног оквира који су релевантни за положај ОСИ доступан је у оквиру Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2020. до 2024. године („Службени гласник РС”, број 44/20), линк ка документу: <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2020/44/1/reg>, стр. 3-11.

уочљиве и доступне. Такође, евидентно је да постоји потреба и интересовање да се доступним учине и информације о неким новијим видовима подршке, попут социјалних предузећа, али и прецизирају подаци о финансијској подршци која се пружа удружењима и савезима који остварују циљеве у областима од значаја за ОСИ. Другим речима, иако су углавном јавно доступне, информације о субјектима који пружају подршку ОСИ и на одређени начин могу представљати „прве адресе“ за њихове проблеме потребно је систематизовати и централизовати на једном месту, како би се самим ОСИ олакшао приступ не само релевантним информацијама, већ и конкретним видовима и „адресама“ подршке.

2. Који су узроци проблема?

Главни узроци проблема огледају се у чињеници да јавно доступне релевантне информације о подршци ОСИ углавном није лако наћи, да су расуте на веб презентацијама неколико органа државне управе, као и да нису презентоване на систематичан и једноставан начин, који би омогућио њихову ефикасну претрагу и коришћење. Такође, један део информација које би могле бити од значаја за ОСИ, попут физичке приступачности центара за социјални рад, контаката регистрованих социјалних предузећа или свих активних удружења и савеза које се баве положајем ОСИ, нису јавно доступни.

ОПИС ОБАВЕЗЕ

1. Шта је до сада урађено у правцу решавања проблема?

Као што је истакнуто, добар део информација о „адресама“ за подршку ОСИ јавно је доступан, те се тако на веб презентацији МРЗБС, на адреси <https://www.minrzs.gov.rs/sr/dokumenti/ostalo/sektor-za-zastitu-osoba-sa-invaliditetom>, могу наћи бројне релевантне информације и подаци као што су нпр: подаци о предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање ОСИ, савезима који се баве ОСИ, особама у поступку за остваривање права на повраћај пдв-а за увоз моторних возила, извођачима обука за ОСИ итд. На другој страници веб презентације МРЗБС, на адреси <https://www.minrzs.gov.rs/sr/konkursi?page=1>, доступни су подаци о буџетским средствима додељеним на основу Стално отвореног конкурса за унапређење положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији у 2023. години. Ове информације дате су облику различитих табела, најчешће у word или пдф документима, те нису лако претраживе. Такође, списак центара за социјални рад, као врло важних институција система за ОСИ, доступан је на веб страници Министарства за бригу о породици и демографију, на адреси <https://www.test-minbpd.gov.rs/centri-za-socijalni-rad/>, али није претражив.

2. Које решење се предлаже?

Полазећи од описаног проблема и његових узрока, обавеза подразумева **израду (информативне) Мапе подршке ОСИ**, у оквиру које би релевантни подаци и информације од значаја за свакодневни живот ове рањиве категорије становништва били прикупљени, систематизовани и учињени јавно доступним на једном месту. Прецизније, Мапа би обухватала следеће податке:

- о контактима свих центара за социјални рад у Републици Србији и њиховој физичкој приступачности за ОСИ,
- о контактима свих регистрованих социјалних предузећа,
- о контактима свих предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом,
- о контактима свих активних удружења и савеза који остварују циљеве у областима од значаја за ОСИ,

- о контактима особа у поступку за остваривање права на повраћај пдв-а за увоз моторних возила,
- о контактима извођача обука за ОСИ, са решењем о одобрењу за спровођење мера и активности професионалне рехабилитације,
- о контактима Националне службе за запошљавање од значаја за запошљавање ОСИ,
- о додељеним буџетским средствима на основу Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом
- о контактима, доступним услугама, приступачности и другим аспектима функционисања јединствених управних места од значаја за ОСИ.¹⁰²

Како би се креирала одговарајућа мапа, надлежни органи ће прикупити, стандардизовати и објавити наведене податке у машински читљивом формату на Порталу отворених података (<https://data.gov.rs/sr/>) и редовно их ажурирати, у складу са предвиђеном динамиком. Ови подаци ће се у наредном кораку, путем АПИ интеграције, аутоматски повезати за визуалним решењем које ће бити израђено и постављено на веб презентацији МРЗБС, такође у оквиру имплементације ове обавезе.

3. Који резултати се желе постићи спровођењем обавезе?

Креирање Мапе подршке ОСИ омогући ће да се на једном месту, на брз, једноставан, лако доступан, претражив и разумљив начин могу наћи информације о доступним механизмима и „адресама“ за подршку ОСИ на читавој територији Републике Србије.

АНАЛИЗА ОБАВЕЗЕ	
Питања	Одговори (ако није применљиво, одговорити са N/A)
1. Како ће обавеза промовисати транспарентност? <i>Како ће помоћи грађанима у приступу информацијама и подацима? Како ће владу учинити транспарентнијом за грађане?</i>	Обавеза ће значајно олакшати приступ релевантним информацијама од значаја за ОСИ кроз њихово систематизовање и објављивање на једном месту, односно у оквиру Мапе која ће бити израђена током имплементације обавезе. Са једне стране, информације које су већ јавно доступне биће централизоване што ће им олакшати приступ, а са друге стране, јавно доступним ће се учинити нови скупови података, који то до сада нису били, чиме се повећава транспарентност управе у овом домену. Додатну вредност представља чињеница да је израда Мапе заснована на поновној употреби отворених података, с обзиром да ће сви предметни подаци бити прикупљени, стандардизовани и објављени у машински читљивом формату на Порталу отворених података, а потом и редовно ажурирани.
2. Како ће обавеза помоћи у подстицању одговорности? <i>Како ће помоћи да органи јавне власти буду одговорнији јавности? Како ће олакшати способност грађана да науче како имплементација напредује? Како ће подржати транспарентне</i>	N/A

¹⁰² Наведени сет података је додат у оквиру процеса ревизије Акционог плана

системе праћења и евалуације?	
3. Како ће обавеза унапредити учешће грађана у дефинисању, имплементацији и праћењу спровођења решења? <i>Како ће проактивно укључити грађане и групе грађана?</i>	Н/А

ПЛАНИРАЊЕ ОБАВЕЗЕ <i>(ово је почетни процес планирања који се углавном бави прекретницама и очекиваним резултатима, као и укљученошћу кључних заинтересованих страна)</i>			
Активности <i>(активности које ће довести до остваривања резултата предвиђеног обавезом)</i>	Очекивани резултат <i>(конкретни, објективно-доказиви резултати спровођења активности)</i>	Очекивани датум завршетка	Учесници
1. Прикупљање, стандардизација и објављивање података о контактима свих центара за социјални рад у Републици Србији и њиховој физичкој приступачности за ОСИ	Подаци о контактима свих центара за социјални рад у Републици Србији и њиховој физичкој приступачности за ОСИ објављени на Порталу отворених података https://data.gov.rs/sr/ и ажурирани у складу са евентуалним променама или једном годишње.	4. квартал 2024. године	<u>Одговорна институција:</u> МРЗБС – Сектор за социјалну заштиту
			<u>Партнери</u>
			Органи државне управе Цивилно друштво Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд.)
2. Прикупљање, стандардизација и објављивање података о контактима свих регистрованих социјалних предузећа	Подаци о контактима свих регистрованих социјалних предузећа објављени на Порталу отворених података https://data.gov.rs/sr/ и ажурирани у складу са евентуалним променама или једном годишње.	4. квартал 2024. године	<u>Одговорна институција:</u> АПР
			<u>Партнери</u>
			Органи државне управе Цивилно друштво Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд.)
3. Прикупљање,	Подаци о	4. квартал	<u>Одговорна институција:</u>

стандардизација и објављивање података о контактима свих предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање ОСИ	контактима свих предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање ОСИ објављени на Порталу отворених података https://data.gov.rs/sr/ и ажурирани једном годишње.	2024. године	МРЗБС – Сектор за заштиту ОСИ		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватн и сектор, итд.)
			ИТЕ		
4. Прикупљање, стандардизација и објављивање података о активним удружењима и савезима који остварују циљеве у областима од значаја за ОСИ	Подаци о активним удружењима и савезима који остварују циљеве у областима од значаја за ОСИ објављени на Порталу отворених података https://data.gov.rs/sr/ и ажурирани једном годишње	4. квартал 2024. године	<u>Одговорна институција:</u> АПР		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватн и сектор, итд.)
			ИТЕ		
5. Прикупљање, стандардизација и објављивање података о контактима особа у поступку за остваривање права на повраћај пдв-а за увоз моторних возила	Подаци о контактима особа у поступку за остваривање права на повраћај пдв-а за увоз моторних возила објављени на Порталу отворених података https://data.gov.rs/sr/ и ажурирани једном годишње	4. квартал 2024. године	<u>Одговорна институција:</u> МРЗБС – Сектор за заштиту ОСИ		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватн и сектор, итд.)
			ИТЕ		
6. Прикупљање, стандардизација и објављивање података о контактима извођача обука за ОСИ, са решењем о одобрењу за	Подаци о контактима извођача обука за ОСИ, са решењем о одобрењу за спровођење мера и активности	4. квартал 2024. године	<u>Одговорна институција:</u> МРЗБС – Сектор за заштиту ОСИ НСЗ		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и

спровођење мера и активности професионалне рехабилитације	професионалне рехабилитације, објављени на Порталу отворених података https://data.gov.rs/sr/ и ажурирани једном годишње.				(парламент, приватн и сектор, итд.)
			ИТЕ		
7. Прикупљање, стандардизација и објављивање података о контактима Националне службе за запошљавање од значаја за запошљавање ОСИ	Подаци о контактима Националне службе за запошљавање од значаја за запошљавање ОСИ објављени на Порталу отворених података https://data.gov.rs/sr/ и ажурирани једном годишње	4. квартал 2024. године	Одговорна институција: НСЗ		
			Партнери		
			Органи државне управе		Органи државне управе
			ИТЕ		
8. Прикупљање, стандардизација и објављивање података о додељеним буџетским средствима на основу Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању ОСИ	Подаци о додељеним буџетским средствима на основу Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом објављени на Порталу отворених података https://data.gov.rs/sr/ и ажурирани једном годишње	4. квартал 2024. године	Одговорна институција: МРЗБС – Сектор за заштиту ОСИ НСЗ		
			Партнери		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватн и сектор, итд.)
			ИТЕ		
9. Креирање (информативне) Мапе подршке ОСИ – визуелизација свих података	Креирана (информативна) Мапа и објављена на интернет страници МинРЗБС https://www.minrzs.gov.rs/sr/	4. квартал 2025. године	Одговорна институција: ИТЕ		
			Партнери		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	
			МРЗБС		
10. Прикупљање,	Подаци о	4. квартал	Одговорна институција:		

стандардизација и објављивање података о контактима, доступним услугама, приступачности и другим аспектима функционисања јединствених управних места од значаја за ОСИ ¹⁰³	контактима, доступним услугама, приступачности и другим аспектима функционисања јединствених управних места од значаја за ОСИ објављени на Порталу отворених података https://data.gov.rs/sr/ , интегрисани у Мапу подршке ОСИ и ажурирани једном годишње	2027. године	МДУЛС		
			Партнери		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	
			ИТЕ		

Број и назив обавезе	8. Отворени „зелени“ подаци за доступније информације о стању животне средине у Републици Србији
Кратак опис обавезе	Обавеза подразумева стандардизацију и објављивање стандардизованих машински читљивих података о стању животне средине у Републици Србији, у складу са правилима Европске уније (ЕУ), као и њихову визуелну презентацију на сајту Агенције за заштиту животне средине на једноставан и лако разумљив начин. Отварањем и визуелизацијом "зелених" података унапређује се приступ информацијама у поменутој области, омогућава боље праћење и разумевање стања животне средине и предузимају кораки у правцу транспарентнијег и одрживог управљања животном средином. У складу са планираним, током прве две године имплементације Акционог плана припремљени су, стандардизовани, објављени и визуелизовани подаци који се односе на локалне и регионалне планове управљања отпадом, депоније (санитарне, несанитарне и дивље депоније) и алергени полен у ваздуху, уз њихово редовно ажурирање, чиме је иницијално планирана обавеза реализована у потпуности. У оквиру процеса ревизије, ова обавеза је додатно унапређена додавањем активности у оквиру којих ће исти приступ бити примењен на нове сетове података и то на податке о квалитету вода у водотоцима, акумулацијама и квалитету подземних вода, као и на податке о квалитету ваздуха са мерних станица за последњих 30 дана.
Одговорна институција за	Агенција за заштиту животне средине (АЗЗЖС)

¹⁰³ Наведена активност додата је у оквиру процеса ревизије Акционог плана.

спровођење обавезе			
Партнери у спровођењу обавезе	Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд)
	Канцеларија за информационе технологије и електронску управу (ИТЕ)		
Период спровођења обавезе	1. квартал 2024 - 4. квартал 2027. године ¹⁰⁴		

ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА

1. Који проблем се настоји решити обавезом?

Заштита животне средине је од виталног значаја за појединце, заједнице и целокупно друштво. Очување природе, смањење загађења и промовисање одрживог развоја кључни су кораци ка очувању планете Земље, унапређењу квалитета живота и стварању одрживе будућности за све генерације. Данас је заштита животне средине већи изазов него икада пре, услед све бржег развоја друштва, повећања популације на планети и бројних других фактора. Као део глобализованог света, Република Србија се такође суочава са изазовима ове врсте и настоји да успостави одговарајуће механизме за очување животне средине на својој територији.

Редовно праћење стања и постојање поузданих података нужни су предуслови за квалитетно креирање јавних политика у овој области, односно за дефинисање и имплементацију решења у правцу очувања животне средине. У складу са тим, право на обавештеност о стању животне средине представља уставну категорију у Републици Србији, док је начело информисаности и учешћа јавности једно од темељних начела заштите животне средине, утврђено Законом о заштити животне средине („Службени гласник”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 - др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11 - УС, 14/16, 76/18, 95/18 - др. закон, 94/24 - др. закон). Такође, наведени закон утврђује да су подаци о стању животне средине јавни.

У складу са претходним, а имајући у виду значај овог питања за грађане и читаво друштво, институције надлежне за питања животне средине на различите начине обавештавају јавност о стању животне средине у Републици Србији. Међу кључне институције система спада АЗЗЖС, која путем својих извештаја,¹⁰⁵ интернет презентације и припадајућих портала редовно информише јавност како о својим активностима, тако и о самом стању животне средине. Настојећи да омогући јавну доступност података, АЗЗЖС је једна од првих институција у Републици Србији која је јавности уступила податке у машински читљивом формату, поставила своје податке на националном Порталу отворених података (2018. године), као и једна од институција која је креирала сопствени портал отворених података.

Упркос проактивном приступу ове институције, потреба за информацијама и подацима у

¹⁰⁴ Очекивани рок за спровођење обавезе продужен је са 3. квартала 2026. на 4. квартал 2027. године услед додавања нових активности под редним бројевима 5. и 6. у оквиру процеса ревизије.

¹⁰⁵ Бројни извештаји АЗЗЖС, који се тичу различитих аспеката стања животне средине у Републици Србији, доступни су на адреси: <https://sepa.gov.rs/publikacije/>.

овој области и њиховом адекватном јавном презентацијом мења се готово на дневном нивоу, што као последица глобалних трендова, што због потреба креирања националних политика и интересовања домаће јавности.

Услед тога, евидентна је потреба да се додатно унапреде различити аспекти објављивања података о стању животне средине којима располаже АЗЗЖС – од њихове стандардизације, преко редовног ажурирања до начина презентовања јавности, а све у циљу олакшавања приступа подацима најширој јавности и подизању степена њиховог разумевања.

2. Који су узроци проблема?

Имаоци података, поред својих редовних послова који су прописани законом, врло често немају могућности (време, знање и људски ресурси) да креирају додатне алате и визуализације, како би своје податке представили грађанима и другим заинтересованим странама на пријемчив и разумљив начин. Самим тим, објављивање података углавном остаје на том почетном нивоу, где се јавно објављују „сирови подаци“ који се затим углавном ажурирају у складу са предвиђеном динамиком. У презентацији података заинтересованим странама, ова пракса се показала недовољном, те се као последица често јављају различита тумачења података о стању животне средине који су објављени на описани начин. Додатно, бројни извештаји које Агенција припрема и објављује садрже обиље података о стању у области, али су ови подаци, пре свега због своје обимности и пдф формата у којем се извештаји објављују, тешко читљиви и смањеног потенцијала за даље коришћење.

ОПИС ОБАВЕЗЕ

1. Шта је до сада урађено у правцу решавања проблема?

Као што је већ наведено, АЗЗЖС један је од лидера када је у питању објављивање података у машински читљивом формату у Републици Србији. Од почетка иницијативе отворених података, ова институција објавила је мноштво сетова података на националном Порталу отворених података (<https://data.gov.rs/sr/organizations/agentsija-za-zashtitu-zhivotne-sredine/>). Такође, АЗЗЖС има и своје сервисе на којима нуде визуализације одређених група података као што су: портал о квалитету ваздуха (<https://vazduh.sepa.gov.rs/>) где се објављују часовне вредности квалитета ваздуха из аутоматског мониторинга квалитета ваздуха у Републици Србији, портал о стању квалитета вода водотока (<http://77.46.150.213:8080/apex/f?p=406:4>) са подацима о квалитету вода са дневних извештајних станица, портал о концентрацијама алергеног полена (<http://symappsys.com/POLEN/>) који се недељно ажурира, подаци из Националног регистра извора загађивања – Регистар великих извора загађивања (<https://sepa.gov.rs/prtr-registar/>) и ГИС портал са подацима о управљању отпадом (<http://77.46.150.221/nrizgis/index.html>), Екорегистар, национални метарегистар о информацијама у животној средини (<https://sepa.gov.rs/ekoregistar/>), Национална листа индикатора (<https://sepa.gov.rs/indikatori/>). Поред посебних тематских портала АЗЗЖС има на свом сајту (<https://sepa.gov.rs/>) и додатне сервисе за приказ специфичних података: квалитет вода на подручју Београда, информације о прекорачењима концентрација загађујућих материја у ваздух, информације о хаваријском загађењу вода, Регистри у области управљања отпадом итд. Поред тога, важан извор информисања јавности о стању животне средине јесу и већ поменути извештаји које Агенција припрема и објављује годинама уназад. Међутим, упркос свим предузетим напорима,

досадашње активности у овој области нису ишле у правцу боље презентације података и њихове стандардизације са политикама ЕУ, на чему ће се радити у оквиру ове обавезе.

2. Које решење се предлага?

Полазећи од описане потребе у погледу унапређења стандарда објављивања и презентације података о стању различитих аспеката животне средине којима располаже АЗЗЖС, обавеза подразумева два сегмента.

Први сегмент обухвата стандардизацију података који се објављују у машински читљивом формату, и то у складу са политикама ЕУ, односно, у складу са регулативом под Директивом о отвореним подацима и поновној употреби информација јавног сектора 2019/1024. Отварање стандардизованих "зелених" података у складу са Уредбом ЕУ о високо квалитетним подацима има за циљ обезбеђивање доступности, интероперабилности и квалитета података који се односе на област заштите животне средине у контексту ЕУ, односно тежи креирању јединствених и хармонизованих стандарда за сакупљање, обраду, чување и објављивање података из области животне средине. То подразумева: **јединствен формат података** (Уредба прописује употребу стандардних формата података који омогућавају једноставну размену и интерпретацију информација); **описиве метаподатке** (подаци који се отварају требају бити придружени са одговарајућим метаподацима који описују садржај, структуру и контекст података, што омогућава корисницима да разумеју и правилно интерпретирају податке); **општи приступ** (Уредба настоји да обезбеди отворен и једноставан приступ "зеленим" подацима који треба да буду доступни преко јавно доступних репозиторијума или специфичних платформи намењених за објављивање и размену еколошких података у API формату); и **заштиту приватности и сигурност** (Уредба посебну пажњу посвећује заштити приватности и сигурности података). **Овај сегмент обавезе посебно је значајан имајући у виду да је наведена регулатива правно обавезујућа само за државне-чланице ЕУ, односно да у овом тренутку није обавезујућа за Републику Србију као државу-кандидата, те да се на овај начин у ствари врши усклађивање са ЕУ политикама, иако за то не постоји формална обавеза.** Истовремено, овим коракном, АЗЗЖС би поставила стандарде и била позитиван пример за друге институције, поготово оне које су власници тзв. података „високе вредности“.

Други сегмент обавезе подразумева адекватну визуелизацију претходно објављених стандардизованих података, односно њихово презентовање на јасан и разумљив начин, тако да велике количине информација постану приступачне и употребљиве за оне који нису стручњаци у области. Кроз визуелизацију података којима располаже, Агенција ће, као кључна институција која прикупља податке о стању животне средине у Републици Србији, подићи ниво информисаности јавности о овој области, и то на начин на који заинтересоване стране и јавност могу да разумеју и даље користе.

Дакле, обавеза обухвата **како објављивање тзв. података „високе вредности“ у машински читљивом формату усклађеном са ЕУ стандардима, тако и њихову поновну употребу.**

3. Који резултати се желе постићи спровођењем обавезе?

У најширем смислу, очекује се да имплементација обавезе допринесе унапређењу доступности информација и бољој информисаности јавности о стању животне средине у Републици Србији. Такав резултат биће постигнут подизањем степена квалитета, броја и доступности података у предметној области, уз примену ЕУ стандарда и визуелних решења која ће олакшати разумевање и даљу употребу података од стране свих

заинтересованих субјеката. Истовремено, обавеза ће послужити као модел и позитиван пример за све друге институције и поставиће темеље будуће праксе када је у питању отварање података тзв. „високе вредности“.

Кроз стандардизацију (први сегмент обавезе), ови подаци биће упоредиви са отвореним подацима у области животне средине на нивоу ЕУ, омогућиће се њихова ефикаснија поновна употреба у циљу развоја различитих решења заснованих на подацима (комерцијалног и некомерцијалног карактера), унапредиће се научно-истраживачки рад, као и рад самих надлежних институција.

Визуелизација (други сегмент обавезе) се, са друге стране, односи на претварање сирових података у графиконе, дијаграме, карте и друге визуелне облике чиме се омогућава боље разумевање и лакше праћење и анализа стања животне средине, како од стране надлежних институција, тако и од стране заинтересоване јавности.

АНАЛИЗА ОБАВЕЗЕ

Питања	Одговори (ако није применљиво, одговорити са N/A)
1. Како ће обавеза промовисати транспарентност? <i>Како ће помоћи грађанима у приступу информацијама и подацима? Како ће владу учинити транспарентнијом за грађане?</i>	Обавеза директно унапређује доступност и приступачност информација и података о стању животне средине, како у погледу обима и квалитета, тако и у погледу начина њиховог јавног презентовања. Објављивање података у складу са ЕУ стандардима и њихов визуелни приказ на интернет презентацији АЗЖС значајно ће допринети већој транспарентности података из области животне средине, олакшати њихово разумевање и подићи свест о значају овог питања.
2. Како ће обавеза помоћи у подстицању одговорности? <i>Како ће помоћи да органи јавне власти буду одговорнији јавности? Како ће олакшати способност грађана да науче како имплементација напредује? Како ће подржати транспарентне системе праћења и евалуације?</i>	Једноставнијим и пријемчивијим увидом и презентацијом података, јавност ће моћи ефикасније да прати стање у животној средини, што ће истовремено бити и механизам за повратну информацију о квалитету података и могућностима за њихово унапређење. Додатно, стандардизацијом података и визуелизацијом која олакшава разумевање јавно доступних података, институције ће бити под једним видом притиска да одговорније делују.
3. Како ће обавеза унапредити учешће грађана у дефинисању, имплементацији и праћењу спровођења решења? <i>Како ће проактивно укључити грађане и групе грађана?</i>	Стандардизовани и редовно ажурирани подаци представљају основу за креирање јавних политика, а благовремено, разумљиво и тачно информисање којем се тежи овом обавезом омогући ће грађанима и другој заинтересованој јавности неопходне ресурсе за учешће у процесима одлучивања у области заштите животне средине.

ПЛАНИРАЊЕ ОБАВЕЗЕ

(ово је почетни процес планирања који се углавном бави прекретницама и очекиваним резултатима, као и укљученошћу кључних заинтересованих страна)

Активности	Очекивани резултат	Очекивани	Учесници
------------	--------------------	-----------	----------

<i>(активности које ће довести до остваривања резултата предвиђеног обавезом)</i>	<i>(конкретни, објективно-доказиви резултати спровођења активности)</i>	датум завршетка			
1. Мапирање података за потребе њихове стандардизације у процесу отварања и креирања визуелизације	Документ у којем су пописани подаци	3. квартал 2024. године	<u>Одговорна институција:</u> АЗЗЖС		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд.)
			ИТЕ		
2. Припрема података и стандардизација у складу са Директивом о отвореним подацима и поновној употреби информација јавног сектора 2019/1024 и припадајућом регулативом о подацима „високе вредности“	Припремљени скупови података	2. квартал 2025. године	<u>Одговорна институција:</u> АЗЗЖС		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд.)
			ИТЕ		
3. Објављивање стандардизованих скупова података на Порталу отворених података	Објављени скупови података на www.data.gov.rs	1. квартал 2026. године	<u>Одговорна институција:</u> АЗЗЖС		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд.)
			ИТЕ		
4. Креирање визуелизације стања животне средине и објава на интернет презентацији АЗЗЖС	Креирана визуелизација, доступна на сајту АЗЗЖС https://sepa.gov.rs/	3. квартал 2026. године	<u>Одговорна институција:</u> ИТЕ		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, итд.)

					приватн и сектор, итд.)
			АЗЗЖС		
5. Припрема, стандардизација и објављивање нових сетова података у области животне средине на Порталу отворених података – подаци о квалитету вода у водотоцима, акумулацијама и квалитету подземних вода, као и подаци о квалитету ваздуха са мерних станица за последњих 30 дана	Објављени супови података на www.data.gov.rs	сукцесивно до краја 4. квартала 2027. године	<u>Одговорна институција:</u> АЗЗЖС		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламе нт, приватн и сектор, итд.)
			ИТЕ		
6. Креирање визуелизација за нове сетове података и објава на интернет презентацији АЗЗЖС - подаци о квалитету вода у водотоцима, акумулацијама и квалитету подземних вода, као и подаци о квалитету ваздуха са мерних станица за последњих 30 дана ¹⁰⁶	Креиране визуелизације, доступне на сајту АЗЗЖС https://sepa.gov.rs/	сукцесивно до краја 4. квартала 2027. године	<u>Одговорна институција:</u> ИТЕ		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламе нт, приватн и сектор, итд.)
			АЗЗЖС		

Број и назив обавезе	9. Формирање јединственог информационог система за праћење пројектног суфинансирања у области јавног информисања
Кратак опис обавезе	Обавеза подразумева израду Јединственог информационог система (ЈИС) путем којег ће се пратити целокупан процес аплицирања, доделе средстава и праћења реализације сваког пројекта у области јавног информисања за који су добијена средства са било ког нивоа јавне власти.

¹⁰⁶ Активности под редним бројевима 5 и 6. додате су оквиру процеса ревизије Акционог плана.

Одговорна институција за спровођење обавезе	Министарство информисања и телекомуникација (МИТ)		
Партнери у спровођењу обавезе	Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд)
	Канцеларија за информационе технологије и електронску управу (ИТЕ)		
Период спровођења обавезе	4. квартал 2023 - 1. квартал 2025. године		

ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА

1. Који проблем се настоји решити обавезом?

Јавни конкурси за суфинансирање производње медијског садржаја главни су начин доделе и трошења буџетских средстава у медијском сектору. Они су установљени као механизам државне помоћи којим би се помогла производња недостајућег садржаја од јавног интереса и унапредило информисање грађана.

Анализа досадашње праксе спровођења јавних конкурса показала је бројне проблеме, а једна од најозбиљнијих примедби цивилног друштва и медијских удружења односи се на **немогућност свеобухватне анализе ефеката јавних конкурса (наменска потрошња средстава, квалитет произведеног садржаја и сл.)**.

2. Који су узроци проблема?

Када су у питању јавни конкурси за суфинансирање производње медијских садржаја, нема централизованих података који су јавно доступни свим грађанима и заинтересованим странама. Отежано је претраживање о расписаним конкурсима, поднетим пројектима, донетим одлукама по расписаним конкурсима, достављеним финансијским и наративним извештајима о реализованим пројектима, као и приступ линковима ка емитованим, односно објављеним медијским садржајима чија је производња на овај начин подржана. Самим тим, у великој мери је онемогућена и евалуација и анализа ефеката јавних конкурса на основу које би се могло оценити наменско трошење буџетских средстава у медијском сектору и ефикаснији надзор над спровођењем јавних конкурса.

ОПИС ОБАВЕЗЕ

1. Шта је до сада урађено у правцу решавања проблема?

Обавеза успостављања ЈИС била је садржана у претходном Акционом плану за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за период 2020-2022. године, с тим што је услед одржавања парламентарних избора у 2022. години дошло до значајног кашњења у њеној имплементацији. Тачније, услед парламентарних

избора и техничког мандата Владе, није било законодавних активности током највећег дела наведене године, што је онемогућило доношење законских решења и подзаконских аката потребних за успостављање ЈИС. Полазећи од важности теме којом се обавеза бави, значајног утицаја који се њеном имплементацијом може произвести на унапређење транспарентности финансирања медијских садржаја из буџетских средстава, те чињенице да је предлог релевантан са аспекта вредности ПОУ и препорука НМИ, од посебне је важности наставити започету реализацију у оквиру овог Акционог плана.

У 2021. години, тадашње Министарство културе и информисања припремило је детаљну техничку спецификацију за израду ЈИС који је био предвиђен овом обавезом и доставило је БИРН-у (као предлагачу обавезе) и Министарству државне управе и локалне самоуправе (као координатору Партнерства за отворену управу) ради прикупљања коментара. Овом спецификацијом отишло се корак даље у односу на оно што је предвиђено самом обавезом, те је њоме предвиђена дигитализација читавог процеса пројектног суфинансирања – од процеса подношења пријава до објављивања подржаних медијских садржаја, а не само извештавање о реализацији конкурса и додељеним буџетским средствима.

У међувремену, у октобру 2023. године, донет је Закон о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС”, број 92/23), којим су успостављене законске основе за формирање и обавезну употребу ЈИС.

2. Које решење се предлаже?

Предлаже се увођење Јединственог информационог система (ЈИС) путем којег ће се пратити целокупан процес аплицирања, доделе средстава и праћења реализације сваког пројекта у области јавног информисања за који су добијена средства са било ког нивоа јавне власти. Израдом информационог система биће омогућено да сви релевантни подаци у вези пројектног суфинансирања медијских садржаја буду централизовани, чиме ће бити: олакшано праћење реализације јавних конкурса и њихова евалуација, унапређено и олакшано праћење трошења буџетских средстава, унапређен поступак ради спречавања могућих злоупотреба и омогућена већа доступност медијским садржајима који су произведени буџетским средствима.

3. Који резултати се желе постићи спровођењем обавезе?

Пре свега, обавеза је релевантна у односу на унапређење фискалне транспарентности с обзиром да се њеном реализацијом омогућава јавна доступност података о трошењу буџетских средстава намењених суфинансирању медијских садржаја.

Истовремено, она је релевантна и са аспекта унапређења приступа информацијама којима располажу органи јавне власти, јер ће се кроз информациони систем учинити доступним знатно већи скуп информација и података о начину трошења буџетских средстава у области производње медијских садржаја. Додатно, ти подаци биће централизовани и доступни на једном месту, што ће грађанима и свим осталим заинтересованим странама омогућити једноставан приступ.

Обавеза је такође релевантна и у односу на унапређење одговорности јавне власти, с обзиром да подразумева креирање јасних правила за објављивање података о трошењу буџетских средстава кроз измене законског оквира, али и стварање услова за ефикаснији надзор над спровођењем закона.

АНАЛИЗА ОБАВЕЗЕ

Питања	Одговори (ако није применљиво, одговорити са N/A)
--------	--

1. Како ће обавеза промовисати транспарентност? <i>Како ће помоћи грађанима у приступу информацијама и подацима? Како ће владу учинити транспарентнијом за грађане?</i>	Грађанима ће бити омогућен увид у податке о трошењу буџетских средстава, а сам поступак пројектног суфинансирања ће бити у потпуности транспарентан од самог његовог почетка (расписивања конкурса) до реализације, достављања извештаја, као и спроведеним мерама у случајевима кршења уговорених обавеза.
2. Како ће обавеза помоћи у подстицању одговорности? <i>Како ће помоћи да органи јавне власти буду одговорнији јавности? Како ће олакшати способност грађана да науче како имплементација напредује? Како ће подржати транспарентне системе праћења и евалуације?</i>	Имајући у виду да ће целокупан поступак бити транспарентан у свим његовим фазама може се очекивати и подизање одговорности у вези са свим радњама које је потребно предузимати. Поред очувања интегритета институција које ће расписивати конкурсе у области јавног информисања предвиђена је и прекршајна одговорност услед не поступања по законским одредбама, а односе се на спровођење одређених фаза у овом поступку.
3. Како ће обавеза унапредити учешће грађана у дефинисању, имплементацији и праћењу спровођења решења? <i>Како ће проактивно укључити грађане и групе грађана?</i>	Сама могућност праћења који су пројекти и које теме подржани даће прилику грађанима да у поступку јавних расправа, које су предвиђене да се спроводе пре расписивања конкурса, делегирају и друге теме које су за њих од значаја а нису препознате у претходно расписаним конкурсима.

ПЛАНИРАЊЕ ОБАВЕЗЕ <i>(ово је почетни процес планирања који се углавном бави прекретницама и очекиваним резултатима, као и укљученошћу кључних заинтересованих страна)</i>			
Активности <i>(активности које ће довести до остваривања резултата предвиђеног обавезом)</i>	Очекивани резултат <i>(конкретни, објективно-доказиви резултати спровођења активности)</i>	Очекивани датум завршетка	Учесници
1. Израда подзаконског акта којим ће се ближе уредити услови и начин успостављања ЛИС, упис, обрада, вођење, ажурирање и доступност података и докумената у електронском облику, аутентикација и ауторизација корисника, као и друга питања од техничког значаја за вођење ЛИС	Донет подзаконски акт	2. квартал 2024. године	<u>Одговорна институција:</u> МИТ
			<u>Партнери</u>
			Органи државне управе Цивилно друштво Остали партнер и (парламент, приватн и сектор, итд.)
2. Формирање и	Формиран	4. квартал	<u>Одговорна институција:</u>

техничка израда јединственог информационог система	јединствен информациони систем	2024. године	МИТ		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватн и сектор, итд.)
			ИТЕ		
3. Почетак рада јединственог информационог система	Јединствени информациони систем израђен и доступан за употребу	1. квартал 2025. године	<u>Одговорна институција:</u>		
			МИТ		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватн и сектор, итд.)
			ИТЕ		

Број и назив обавезе	10. Јавне услуге по мери грађана
Кратак опис обавезе	Обавеза подразумева увођење система за мерење задовољства корисника услугама пруженим у оквиру постојећих јединствених управних места (ЈУМ), успостављених при ЈЛС до краја 2023. године. Имплементацијом обавезе биће омогућено да корисници услуга у сваком од отворених ЈУМ-ова имају на располагању одговарајуће ИТ уређаје (таблете) путем којих би, електронским путем, могли да оцене квалитет добијених услуга или евентуално поднесу притужбе. Све унете оцене/притужбе би директно (у реалном времену) биле прослеђиване одговарајућем механизму (центру) успостављеном у оквиру МДУЛС, који би вршио обраду добијених података и координирао поступање надлежних органа по добијеним притужбама, као и пружање повратне информације корисницима. На поменути начин омогући ће се да грађани и привредни субјекти, као корисници услуга, изнесу своје ставове о квалитету услуга које су им пружене у оквиру ЈУМ, што до сада није био случај. Истовремено, тако ће се прикупљати информације неопходне за даљи развој како конкретних услуга, тако и саме политике Пружања услуга, заснован на подацима и директном корисничком искуству „са терена“, што такође до сада није била пракса.
Одговорна институција за спровођење	Министарство државне управе и локалне самоуправе (МДУЛС)

обавезе			
Партнери у спровођењу обавезе	Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд)
	ЈЛС у којима су успостављена јединствена управна места до краја 2023. године		
Период спровођења обавезе	1. квартал 2024 - 1. квартал 2026. године		

ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА

1. Који проблем се настоји решити обавезом?

Република Србија спроводи континуиране реформе у настојању да модернизује своју јавну управу и трансформише је из „регулатора“ у сервис грађана и грађанки. У том правцу су последњих година остварени значајни резултати, како у погледу увођења јединствене политике Пружања услуга, тако и када је у питању унапређење самог процеса и квалитета пружених услуга од стране органа управе. Другим речима, пружање услуга грађанима и привредним субјектима континуирано се унапређује поједностављењем и дигитализацијом постојећих физичких услуга, али и сталним развојем нових електронских услуга. Учињени напредак препознат је од стране релевантних међународних актера који прате процес реформе јавне управе, те тако нпр. последњи Извештај СИГМА/ОЕЦД из 2021. године препознаје Републику Србију као регионалног лидера у предметној области, констатујући континуирани напредак (са 2 индексна поена у 2017. години, преко 3 у 2019, до 3.5 у 2021. години).¹⁰⁷

Важна мера у правцу креирања „управе по мери грађана“, базиране, поред осталог, на квалитетном и ефикасном пружању јавних услуга, представља процес успостављања јединствених управних места (ЈУМ, енгл. *one-stop shops*), при ЈЛС, који се континуирано спроводи од 2018. године. Правни оквир за поједностављење управних поступака постављен је Законом о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16, 95/18-аутентично тумачење, 2/23-УС), којим је по први пут уведен појам „јединствено управо место“ – на коме странке могу да економично, на једном месту, остваре своја права, обавезе и правне интересе, да добију више информација и услуга, било да се ради о електронском (нпр. Портал еУправа) или физичком месту. Тим законом наглашена је обавезност размене података из службених евиденција између органа управе, као један од битних услова за остваривање начела економичности и делотворности рада јавне управе и њеног претварања у стваран сервис грађана. Нагласак је дат на размени података, а не на размени докумената органа управе. Члан 42. Закона прописује ЈУМ на следећи начин: „уколико је за остваривање права потребно поступање једног или више органа, странка у поступку обраћа се јединственом управном месту“. Имајући у виду наведено, ЈУМ-ови обављају тројакe послове, наиме: поучавају кориснике на неопходне кораке да би органи власти поступили по захтеву, примају поднеске корисника и упућују их на надлежне органе и информишу кориснике о предузетим мерама и актима које

¹⁰⁷ Извештај СИГМА/ОЕЦД о примени Принципа јавне управе у Републици Србији за 2021. годину, линк ка документу: <https://www.sigmaxweb.org/publications/Monitoring-Report-Executive-Summary-2021-Serbia.pdf>, стр. 28-30.

издаје надлежни орган.

Уз подршку МДУЛС, од 2018. године до момента дефинисања ове обавезе отворен је 41 ЈУМ при ЈЛС, док ће до краја 2023. године бити отворено још 14, чиме ће бити обухваћено око трећине свих ЈЛС у Републици Србији (55 од укупно 174).

Иако је успостављањем ЈУМ-ова олакшан и унапређен процес пружања појединих услуга у одабраним ЈЛС, недостају повратне информације од стране корисника пружених услуга. Тачније, није развијен систем који би омогућио да корисници (грађани и привредни субјекти) оцене квалитет пружених услуга у оквиру ЈУМ нити да евентуално упуте притужбу, у случају незадовољства. Такав систем, односно прикупљени ставови корисника представљају врло важан елемент и полазну тачку за даље унапређење квалитета постојећих услуга, али и препознавање потреба код развоја нових.

2. Који су узроци проблема?

Иако се реформске активности у домену пружања услуга јавне управе предузимају готово деценију уназад, свеобухватна политика Пружања услуга, која, поред осталог, треба да резултира развојем методологијем и успостављањем мерења задовољства корисника пруженим услугама, тек је недавно уведена. То је учињено усвајањем нове Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији за период 2021-2030. године (Посебан циљ 5), чијом имплементацијом се тежи изградњи јавне управе која на ефикасан и иновативан начин пружа услуге које одговарају на потребе крајњих корисника и унапређују њихово корисничко искуство.¹⁰⁸ С обзиром да је политика Пружања услуга релативно нова, као и да у претходном периоду није било довољно капацитета (људских и финансијских ресурса), системска решења у погледу мерења задовољства корисника пруженим јавним услугама још увек нису дефинисана, па самим тим није успостављено такво мерење ни за ЈУМ-ове.

ОПИС ОБАВЕЗЕ

1. Шта је до сада урађено у правцу решавања проблема?

Као што је претходно наведено, Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији за период 2021-2030. године не само да уводи јединствену политику Пружања услуга, већ дефинише као приоритет даље унапређење квалитета пружања услуга од стране јавне управе засновано на корисничком искуству. Шта више, пратећим Акционим планом за период 2021-2025. године предвиђене су конкретне активности у правцу успостављања методологије и системског мерења задовољства крајњих корисника свим пруженим услугама јавне управе, не само онима које се пружају у оквиру ЈУМ-ова.¹⁰⁹ У складу са тим, уз подршку ГИЗ и СИГМА, до сада је израђено неколико студија (анализа) са препорукама за даљи развој политике Пружања услуга, које се, поред осталог, баве и питањима у вези са успостављањем система за мерење задовољства корисника, као и даљим развојем ЈУМ. У том правцу, на предлог МДУЛС, Влада је у октобру 2023. године донела Уредбу о ближим условима, критеријумима и мерилима за одређивање јединственог управног места, као и начину сарадње надлежних органа у вези са поступањем и обављањем послова на јединственом управном месту („Службени гласник РС”, број 93/23), којом се одређују услови, критеријуми и мерила који се примењују у поступку успостављања ЈУМ, као јединствене контакт тачке, за сарадњу надлежних

¹⁰⁸ Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији за период 2021-2030. године, линк ка документу: <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2021/42/1/reg>.

¹⁰⁹ Акциони план за период од 2021. до 2025. године за спровођење Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији за период од 2021. до 2030. године, линк ка документу: <https://monitoring.mduls.gov.rs/downloadFile/?id=11095&type=doc>.

органа у вези са поступањем и обављањем послова на ЈУМ. Чланом 7. Уредбе прописано је испитивање задовољства корисника услугама пруженим у оквиру ЈУМ, путем упитника у просторијама ЈУМ, онлајн упитника или анкетирањем грађана.

2. Које решење се предлага?

Обавеза подразумева **увођење система за мерење задовољства корисника услугама пруженим у оквиру постојећих ЈУМ-ова, успостављених при ЈЛС до краја 2023. године.** Систем би функционисао тако што би корисници услуга у сваком од отворених ЈУМ-ова имали на располагању одговарајуће ИТ уређаје (таблете) путем којих би, електронским путем, могли да оцене квалитет добијених услуга или евентуално поднесу притужбе. Све унете оцене/притужбе би директно (у реалном времену) биле прослеђиване одговарајућем механизму (центру) успостављеном у оквиру МДУЛС, који би вршио обраду добијених података и координирао поступање надлежних органа по добијеним притужбама, као и пружање повратне информације корисницима. У циљу реализације предложеног решења, имплементација обавезе би обухватила:

- развој методологије за мерење задовољства корисника пруженим услугама у оквиру ЈУМ-ова, којом ће, поред осталог, бити дефинисани начини прикупљања и обраде прикупљених података, реаговање и пружање повратне информације по притужбама, као и извештавање доносилаца одука и заинтересованих страна о укупним резултатима оцене квалитета пружених услуга;
- обезбеђивање техничко-технолошких услова, у виду набавке одговарајућег софтвера и ИТ опреме, за сваки ЈУМ и МДУЛС;
- јачање капацитета и успостављање одговарајућег механизма (контакт центра) у оквиру МДУЛС који ће се бавити прикупљањем и обрадом добијених података, те координацијом поступања надлежних органа и извештавањем.

3. Који резултати се желе постићи спровођењем обавезе?

Спровођење обавезе омогући ће најпре да грађани и привредни субјекти, као корисници услуга, изнесу своје ставове о квалитету услуга које су им пружене у оквиру ЈУМ, што до сада није био случај. Још важније, на тај начин ће се прикупљати информације неопходне за даљи развој како конкретних услуга, тако и саме политике Пружања услуга, заснован на подацима и директном корисничком искуству „са терена“, што такође до сада није била пракса. Истовремено, увођење мерења задовољства услугама пруженим у оквиру ЈУМ послужило би као један вид пилотирања за успостављање централизованог система који бих обухватио такво мерење у односу на све услуге које јавна управа пружа (не само оне у оквиру ЈУМ-ова). Укупно посматрано, имплементација обавезе би допринела даљем развоју политике Пружања услуга у чијем се фокусу налазе потребе и искуства корисника.

АНАЛИЗА ОБАВЕЗЕ

Питања	Одговори (ако није применљиво, одговорити са N/A)
1. Како ће обавеза промовисати транспарентност? <i>Како ће помоћи грађанима у приступу информацијама и подацима? Како ће владу учинити транспарентнијом за грађане?</i>	N/A
2. Како ће обавеза помоћи у подстицању одговорности? <i>Како ће помоћи да органи јавне власти буду одговорнији јавности? Како ће</i>	Мерења задовољства корисника, укључујући и могућност подношења притужби, допринеће подизању нивоа одговорности органа јавне управе-

олакшати способност грађана да науче како имплементација напредује? Како ће подржати транспарентне системе праћења и евалуације?	пружалаца услуга у оквиру ЈУМ услед саме чињенице да ће њихов рад и поступање бити предмет вредновања, што до сада није био случај. На тај начин, органи ће бити подстакнути да унапређују квалитет услуга које пружају, а самим тим и да одговорније поступају према корисницима услуга.
3. Како ће обавеза унапредити учешће грађана у дефинисању, имплементацији и праћењу спровођења решења? Како ће проактивно укључити грађане и групе грађана?	Обавеза директно унапређује учешће грађана у креирању јавних политика, у конкретном случају политике Пружања услуга, имајући у виду да ће корисницима услуга бити омогућено да оцењују њихов квалитет и подносе притужбе, које ће бити основ за даље креирање решења у поменутој области засновано на подацима и потребама грађана. Поред тога, имплементација обавезе ће омогућити и директно учешће и утицај грађана на креирање/унапређење појединачних, конкретних услуга, чији ће квалитет оцењивати путем успостављеног система.

ПЛАНИРАЊЕ ОБАВЕЗЕ					
(ово је почетни процес планирања који се углавном бави прекретницама и очекиваним резултатима, као и укљученошћу кључних заинтересованих страна)					
Активности (активности које ће довести до остваривања резултата предвиђеног обавезом)	Очекивани резултат (конкретни, објективно-доказиви резултати спровођења активности)	Очекивани датум завршетка	Учесници		
1. Развој техничке спецификације са методологијом за мерење задовољства корисника пруженим услугама у оквиру постојећих ЈУМ-ова (дефинисање начина прикупљања и обраде прикупљених података, реаговања надлежних органа и пружања повратне информације по притужбама, као и извештавања доносилаца одука и заинтересованих страна о укупним резултатима оцене квалитета пружених	Развијена техничка спецификација са методологијом за мерење задовољства корисника пруженим услугама у оквиру ЈУМ-ова	2. квартал 2024. године	Одговорна институција: МДУЛС		
			Партнери		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд.)

услуга)					
2. Обезбеђивање техничко-технолошких услова за мерење задовољства корисника пруженим услугама у оквиру постојећих ЈУМ-ова, у виду набавке и инсталирања одговарајућег софтвера и ИТ опреме	Обезбеђени и инсталирани софтвер и ИТ опрема потребни за спровођење мерења задовољства корисника пруженим услугама у оквиру постојећих ЈУМ-ова	4. квартал 2024. године	<u>Одговорна институција:</u> МДУЛС		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд.)
			ЈЛС у којима су успостављена ЈУМ до краја 2023. године		
3. Јачање капацитета и успостављање одговарајућег механизма (контакт центра) у оквиру МДУЛС за прикупљање и обраду добијених података, координацију поступања надлежних органа и извештавање	Успостављен механизам у оквиру МДУЛС за прикупљање и обраду добијених података, координацију поступања надлежних органа и извештавање	1. квартал 2026. године	<u>Одговорна институција:</u> МДУЛС		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд.)

Број и назив обавезе	11. Препорука: Модернизација и унапређење приступачности садржаја, информација и података на интернет страници Народне скупштине Републике Србије
Кратак опис обавезе	Препорука подразумева унапређење проактивне транспарентности Народне скупштине Републике Србије кроз редизајн и модернизацију њене интернет странице, увођење нових садржаја и нових формата објављивања (када је то могуће) , а у складу са претходно анализираним потребама. Очекује се да ће овакав приступ најширој јавности, односно свим заинтересованим странама, значајно олакшати доступност и приступачност садржаја, информација и података проистеклих из рада Народне скупштине, као и рада других државних органа, организација и тела.
Одговорна институција за	Народна скупштина Републике Србије

спровођење обавезе			
Партнери у спровођењу обавезе	Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнери (парламент, приватни сектор, итд)
			Међународне организације са којима Народна скупштина остварује сарадњу. Евентуално приватни сектор, у складу са прописима међународних организација, који ће учествовати у реализацији препорука.
Период спровођења обавезе	4. квартал 2024 - 4. квартал 2027. године ¹¹⁰		

ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА

1. Који проблем се настоји решити обавезом?

Као највише представничко тело и носилац законодавне и уставотворне власти, Народна скупштина Републике Србије има посебно важну улогу у друштву, те је тако и интересовање јавности за њен рад константно на високом нивоу. Јавност рада уређена је одредбама Закона о Народној скупштини („Службени гласник”, број 9/10) и Пословника Народне скупштине („Службени гласник”, број 20/12), којима су прописани бројни механизми за информисање јавности.

Савремени начини информисања посебан акценат стављају на информисање путем интернет презентација, без обзира на то о којим се субјектима ради, односно да ли је у питању државни орган или субјект који припада неком другом сектору.

Имајући у виду уставотворну и законодавну надлежност, као и изборну, контролну и представничку функцију Народне скупштине, али и интензивну динамику рада, на интернет страници Народне скупштине (<http://www.parlament.gov.rs/>) доступан је низ различитих врста садржаја, као и велики број информација и података проистеклих из њеног, али и рада других државних органа, организација и тела.

Међутим, услед сталне потребе за објављивањем нових садржаја у циљу остваривања вишег нивоа транспарентности, примећено је да постојећа интернет страница не омогућава тако лако долажење до свих садржаја, података и информација које се на њој налазе и теже је претражива, те тако постоје бројни изазови у изналажењу начина на који ће се нове информације и подаци увести и поставити на њу.

2. Који су узроци проблема?

Главни узрок постојећег стања произлази из чињенице да је постојећа интернет страница

¹¹⁰ У оквиру процеса ревизије Акционог плана, очекивани рок за спровођење обавезе продужен је са 4. квартала 2026. на 4. квартал 2027. године, с обзиром на ограничени напредак у имплементацији током прве две године Акционог плана.

Народне скупштине израђена пре више од 10 година, у складу са тадашњим потребама и техничким могућностима и капацитетима, који су се од тада у значајној мери променили.

ОПИС ОБАВЕЗЕ

1. Шта је до сада урађено у правцу решавања проблема?

Служба Народне скупштине, односно, надлежни Уређивачки одбор интернет странице Народне скупштине и надлежно Одељење за односе с јавношћу, годинама уназад проактивно приступају у превазилажењу питања отежаног проналажења садржаја, информација и података на интернет страници. У том правцу, константно се тежи изналажењу креативних решења како би се, у оквиру постојећих могућности, увеле новине на постојећој интернет страници. Један од најзахтевнијих решења и веома успешних у пракси било је увођење *live streaming*-а седница Народне скупштине, седница радних тела у и ван седишта Народне скупштине, као и других активности у организацији Народне скупштине.

2. Које решење се предлаже?

Као решење проблема предлаже се **унапређење интернет странице Народне скупштине које ће омогућити да се садржаји, информације и подаци који се на њој налазе лакше пронађу и претражују**. На овај начин, велика количина садржаја, информација и података која иде „у дубину“ интернет странице биће доступнија свима (народним посланицима и запосленима у Служби Народне скупштине, државним органима, организацијама и телима, представницима медија, представницима цивилног друштва, грађанима и другима).

У складу са тим, решење обухвата:

- редизајн интернет странице Народне скупштине;
- постављање радних биографија народних посланика на интернет страницу Народне скупштине (с обзиром да народни посланици нису у законској обавези да достављају радне биографије за објављивање на интернет страници, народним посланицима ће бити понуђено да уколико желе доставе радне биографије на обрасцу који ће прописати Уређивачки одбор интернет странице Народне скупштине, уз напомену да Народна скупштина и Служба Народне скупштине не одговарају за садржај објављене биографије народних посланика на интернет страници);
- постављање аката у претраживим форматима (када је могуће, имајући у виду да предлагачи достављају предлоге закона и других аката у различитим непретраживим форматима).

Као и при изради постојеће, тако ће се и приликом редизајна интернет странице Народне скупштине, поштовати Устав Републике Србије, Закон о Народној скупштини и Пословник Народне скупштине, као и интерни акти Службе Народне скупштине и Уређивачког одбора интернет странице Народне скупштине.

3. Који резултати се желе постићи спровођењем обавезе?

Описано унапређење интернет странице Народне скупштине омогућиће да садржаји, подаци и информације који већ постоје на интернет страници буду доступнији и видљивији и допринети даљем унапређењу проактивне транспарентности. Предвиђени редизајн интернет странице и њена модернизација потребни су како би се постојећи садржаји, информације и подаци учинили приступачнијим свим заинтересованим странама које их користе зарад информисаности, али и због потреба обављања својих пословних активности, као и потребе да се грађани лакше информишу о ономе што произлази из рада Народне скупштине. Такође, редизајн је потребан како би се увеле

нове врсте садржаја, информација и података на интернет страницу Народне скупштине. Коначно, омогући ће да Служба Народне скупштине настави са својим проактивним приступом објављивања садржаја проистеклих из њеног рада и рада Народне скупштине.

АНАЛИЗА ОБАВЕЗЕ

Питања	Одговори (ако није применљиво, одговорити са N/A)
1. Како ће обавеза промовисати транспарентност? <i>Како ће помоћи грађанима у приступу информацијама и подацима? Како ће владу учинити транспарентнијом за грађане?</i>	Реализацијом предложеног решења, односно редизајном интернет странице Народне скупштине, увођењем нових садржаја и нових формата објављивања (када је то могуће), свим заинтересованим странама биће значајно олакшан приступ информацијама о раду Народне скупштине, као и раду других државних органа, организација и тела.
2. Како ће обавеза помоћи у подстицању одговорности? <i>Како ће помоћи да органи јавне власти буду одговорнији јавности? Како ће олакшати способност грађана да науче како имплементација напредује? Како ће подржати транспарентне системе праћења и евалуације?</i>	Полазећи од тога да ће се препоруком омогућити лакши и једноставнији приступ информацијама, то ће за последницу индиректно имати и унапређење нивоа одговорности за доступне садржаје, који ће на тај начин бити видљивији и лакши за праћење.
3. Како ће обавеза унапредити учешће грађана у дефинисању, имплементацији и праћењу спровођења решења? <i>Како ће проактивно укључити грађане и групе грађана?</i>	Индиректно, а у складу са одредбама Устава Републике Србије, Закона о Народној скупштини и Пословника Народне скупштине, које се односе на јавност рада, препорука ће допринети и унапређењу учешћа грађана у доношење одлука, с обзиром да је адекватано, доступно и благовремено информисање главни предуслов грађанске партиципације.

ПЛАНИРАЊЕ ОБАВЕЗЕ

(ово је почетни процес планирања који се углавном бави прекретницама и очекиваним резултатима, као и укљученошћу кључних заинтересованих страна)

Активности (активности које ће довести до остваривања резултата предвиђеног обавезом)	Очекивани резултат (конкретни, објективно-доказиви резултати спровођења активности)	Очекивани датум завршетка	Учесници		
1. Одлука о изменама и допунама Одлуке о образовању Уређивачког одбора интернет странице Народне Скупштине	Донета Одлука	4. квартал 2024. године	Одговорна институција: Народна скупштина Републике Србије		
			Партнери		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватн

					и сектор, итд.)
2. Анализа потреба свих заинтересованих страна за врстом садржаја, информација и података који ће се по приоритетима налазити на одређеним местима/сегментима интернет странице Народне Скупштине	Урађена анализа	4. квартал 2026. године	<u>Одговорна институција:</u> Народна скупштина Републике Србије		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватн и сектор, итд.)
					Међународни партнер и, приватн и сектор
3. Сукцесивна реализација редизајна интернет странице Народне Скупштине	Реализован редизајн и модернизована интернет страница Народне Скупштине http://www.parlament.gov.rs/	4. квартал 2027. година ¹¹¹	<u>Одговорна институција:</u> Народна скупштина Републике Србије		
			<u>Партнери</u>		
			Органи државне управе	Цивилно друштво	Остали партнер и (парламент, приватн и сектор, итд.)
					Међународни партнер и, приватн и сектор

¹¹¹ Очекивани рокови за спровођење активности под редним бројевима 2. и 3. ревидирани су како би били усклађени са новим роком за спровођење обавезе који је дефинисан у оквиру процеса ревизије Акционог плана.